

აბაშიძე გრიგოლ გრიგოლის ძე – პოეტი, პროზაიკოსი, დრამატურგი, ესეისტი. დაიბადა 1914 წლის 1 აგვისტოს ქიათურის მახლობლად, სოფელ რგანში. 1936 წელს დაამთვარა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი, შემდეგ კი ორი წლით აგრძელებს სწავლას მოსკოვის კინემატოგრაფიის ინსტიტუტის სასცენარო განყოფილებაზე. დაბრუნების შემდეგ იყო ჟურნალ „ნიანგის“ (1944-1951), „დროშის“ (1951-1960) და „მნათობის“ (1960-1967) რედაქტორი. 1967-1981 წლებში საქართველოს მწერალთა კავშირის პირველი მდივანი და თავმჯდომარე. რედაქტორობდა ანთოლოგიებს, ცალკეულ მნიშვნელოვან გამოცემებს. 1982-1994 წლებში ხელმძღვანელობდა საქართველოს მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემიების კომიტეტს.

პოეზიამ გ. აბაშიძე ბავშობიდანვე გაიტაცა. ლექსების გამოქვეყნება სტუდენტობის წლებში დაიწყო, ხოლო პოემამ “შავ ქალაქის გაზაფხული” ოცი წლის პოეტს საყოველთაო აღიარება მოუტანა. პირველი ლექსები 1934 წელს გამოქვეყნდა, პირველი კრებული – 1938 წელს, 1945 წელს დაიბეჭდა კრებული „დროშები“, ხოლო 1948 წელს კრებული „ჯაჭვგაუხდელი“. 1951 წელს ლექსების ციკლისათვის „სამხრეთის საზღვარზე“ და პოემისათვის „სამგორის ველზე“ პოეტს მიენიჭა სტალინური პრემია. მისი პოემებია: „ძღვეის ქედი“ (1943), „გიორგი VI“ (1942), „ზარზმის ბრძანება“ (1946), „ფიქრები ენგურის ხეობაში“ (1973) და სხვა.

აღსანიშნავია ლექსები: „განმეორდება!“, „გაზაფხული“, „სანაპიროზე სამი ფანჯარა“, „ორი ტრიოლეტი“, „ჯიგთახათუნი“, „ოცნება უფლისწულისა“ და სხვა. მისი ლექსების წამყვანი თემაა სამშობლო, მისი წარსული, აწმყო და მომავალი, ქართველი ხალხის მაღალი ჰუმანიზმი და პატრიოტიზმი.

გრიგოლ აბაშიძის ისტორიული რომანები „ლაშარელა“ (1957), „დიდი ღამე“ (1963), „ცოტნე ანუ ქართველთა დაცემა და ამაღლება“ (1975) წარმოსახავს ქართველი ხალხის ტრაგედიას XIII საუკუნის პირველ ნახევარში, როცა საქართველოს დიდი აღორძინება მონღოლთა ურდოების შემოსევამ შეწყვიტა. მისი შემდგომი რომანებია: „ყორნალი“ (1967) და „სამბიძარი“ (1984). აღსანიშნავია მისი მთარგმნელობითი

მოღვაწეობა. თარგმნილი აქვს შანდორ პეტეფის, მიხაი ემინესკუს, ხრისტო ბოტევის, ნიზამი განჯელის და სხვა დიდი პოეტების ნაწარმოებები. ფრანგი პოეტის პიერ რონსარის თარგმანისათვის 1985 წელს პოეტს მიენიჭა ივანე მაჩაბლის სახელობის პრემია. მწერალი ავტორია პოემების: „ლეგენდა თბილისის დამაარსებლებზე“ და „მოგზაურობა სამ დროში“. გრიგოლ აბაშიძე დიდი ერუდიციის ლიტერატორი და ფართო დიაპაზონის შემოქმედი იყო. ჟანრობრივი მრავალფეროვნების მიუხედავად პოეზია მუდამ რჩებოდა მის უმთავრეს გატაცებად. მწერლის თხზულებები თარგმნილია მრავალ უცხოურ ენაზე.

იყო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1979), სოციალისტური შრომის გმირი (1974).

დაჯილდოებული იყო ლენინის 2 ორდენით, შრომის წითელი დროშის და „საპატიო ნიშნის“ ორდენებით. 1994 წელს დაჯილდოვდა „ღირსების ორდენით“. 1994 წელს ლექსების უკანასკნელი კრებულისათვის „არყოფნისაკენ“ გრიგოლ აბაშიძეს მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია (გარდაცვალების შემდეგ).

1984 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1994 წლის 28 ივლისს. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

აბაშიძე ირაკლი ბესარიონის ძე – მწერალი და საზოგადო მოღვაწე, პოეტი-აკადემიკოსი. დაიბადა 1909 წლის 23 ნოემბერს, დაბა ხონში. 1931 წელს დაამთავრა თსუ ფილოლოგიური ფაკულტეტი. იყო ჟურნალ “ჩვენი თაობის” (1938-39) და “მნათობის” (1946-53) რედაქტორი. სხვადასხვა დროს ხელმძღვანელობდა საქართველოს მწერალთა კავშირს: იყო გამგეობის პასუხისმგებელი მდივანი (1939-44), თავმჯდომარე (1953-67).

საქართველოს მეცნ. აკად. პრეზიდიუმთან არსებული ვეფხისტყაოსნის აკად. ტექსტის დამდგენი კომისიის თავმჯდომარე (1963-85), ქართული ენციკლოპედიის მთავარი რედაქტორი (1966-1992). საქართველოს მეცნ. აკად. ვიცე პრეზიდენტი (1970-76).

პირველი ლექსები დაიბეჭდა 1928-29 წლებში სხვადასხვა ჟურნალ-გაზეთში. 1931 წელს გამოსცა ლექსების პირველი წიგნი. 50-60-იან წლებში ი. აბაშიძემ იმოგზაურა ინდოეთში, 1960 წელს მონაწილეობა მიიღო იერუსალიმის სამეცნიერო კონგრესში. ამ მოგზაურობების შედეგად შეიქმნა ლექსების წიგნი “რუსთაველის ნაკვალევზე”, რომელიც აერთიანებს ციკლებს “მწველ ინდოეთში” (რომელსაც, წიგნთან “ინდოეთის გზებზე” ერთად მიენიჭა ჯ. ნერუს სახელობის პრემია, 1972), 1965 წელს ირაკლი აბაშიძემ დააფუძნა შოთა რუსთაველის სახელობის პრემია და დაინიშნა კომიტეტის პირველ თავმჯდომარედ. იმავე წელს მიენიჭა შ. რუსთაველის სახელობის პრემია ციკლისათვის “პალესტინა, პალესტინა!”. ი. აბაშიძე არის გ. ტაბიძის პრემიის ლაურეატი (1987), საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1988), სოციალისტური შრომის გმირი (1979), სომხეთის სსრ კულტურის დამსახურებული მოღვაწე (1979). ი. აბაშიძე მრავალი ლიტერატურულ-კრიტიკული წერილის ავტორია. თარგმნილი აქვს ა. პუშკინის, ა. მიცკევიჩის, ი. ვაზოვის, ვ. მაიაკოვსკის და სხვათა ნაწარმოებები. მისი ლექსები თარგმნილია სხვადასხვა უცხოურ ენებზე. დაჯილდოებული იყო სამი ლენინის ორდენით, 2 შრომის წითელი დროშის ორდენით და “საპატიო ნიშნის” ორდენებით, მედლებით. იყო საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე, სსრკ უმაღლესი საბჭოს არაერთი მოწვევის დეპუტატი. 1988 წელს გახდა საქართველოს შ. რუსთაველის საზოგადოების პირველი თავმჯდომარე.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1980 წელს.

გარდაიცვალა 1992 წლის იანვარში. დაკრძალულია დიდუბის მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში.

აბრამიშვილი-გეტციაშვილი მანანა – ფილოლოგი. მრავალშვილიანი დედა. დაიბადა თბილისში. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი. წერს პიესებს და ლექსებს ბავშვებისათვის, სადაც უხვად სარგებლობს მდიდარი ქართული ფოლკლორით. მისი პიესები “განთავისუფლებული ზღაპარი” და “ზარბაღუკა”, ნიშხა, ნიშხა” ბავშვების

საყვარელ სპექტაკლებად იქცა. მისი მესამე პიესა “ვარსკვლავი” დაიდგა თოჯინების რუსული თეატრის სცენაზე (1981). 1983 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

აზარაშვილი ვაჟა – კომპოზიტორი, დაიბადა თბილისში, 1936 წელს დამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის საკომპოზიციო ფაკულტეტი (1961). ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას II და III სამუსიკო სასწავლებლებში. კონსერვატორიის პედაგოგია 1971 წლიდან. დოცენტი 1981 წლიდან, პროფესორი 1988 წლიდან.

1994 წელს ახდა საქართველოს სახელმწიფო ფილარმონიის სამხატვრო ხელმძღვანელი, ხოლო 1997 წელს კომპოზიტორთა კავშირის თავმჯდომარე. 1974 წელს მიიღო საქართველოს კომკავშირის პრემია, 1982 წელს საქართველოს მინისტრთა საბჭოს პრემია, 1998 წელს გოგებაშვილის სახელობის პრემია. არის ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე (1979), საქართველოს სახალხო არტისტი (1988), 1998 წელს მიენიჭა ღირსების ორდენი.

დაწერილი აქვს ბალეტი “ხევისბერი”, ორი სიმფონია, 7 ოპერეტა, ინსტრუმენტული კონცერტები ორკესტრის თანხლებით, “ნოქტიურნი” დიდი სიმფონიური ორკესტრისათვის, “რეტრო” ფორტეპიანოსათვის ორკესტრის თანხლებით, საგუნდო მუსიკა, რომანსები, მუსიკა 40-ზე მეტი სპექტაკლისათვის, კონოფილმებისათვის (“მზე შემოდგომისა”, “გაუმარჯოს ქართულ ფეხბურთს”), საესტრადო სიმღერები.

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1999 წელს.

აკაევი ასკარ – ყირგიზეთის პრეზიდენტი. დაიბადა 1944 წელს. შრომითი საქმიანობა დაიწყო ქარხანა “რუნზემანქანაში” ზეინკლად, ხოლო 1962 წელს შევიდა ლენინგრადის ზუსტი მექანიკისა და ოპტიკის ინსტიტუტში, რომელიც წარჩინებით დაამთავრა 1968 წელს. ინსტიტუტის დამთავრების

შემდეგ სწავლა განაგრძო ამავე ინსტიტუტის ასპირანტურაში, 1971 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია. ათი წლის მანძილზე (1976-1986) წლებში ეწეოდა სამეცნიერო საქმიანობას ფრუნზეს პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში. 1980 წელს დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია მოსკოვის საინჟინრო ფიზიკის ინსტიტუტში. 1986 წელს სამუშაოდ მიიწვიეს ყირგიზეთის კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში მეცნიერებისა და სასწავლებლების განყოფილების გამგის თანამდებობაზე. 1987 წელს აირჩიეს ყირგიზეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტად, ხოლო 1989 წელს პრეზიდენტად. იგი პროფესორია, ყირგიზეთის რესპუბლიკის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსია. 1989 წელს აირჩიეს სსრ კავშირის სახალხო დეპუტატად, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს წევრად. 1990 წელს რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს რიგგარეშე მეორე სესიაზე აირჩიეს ყირგიზეთის რესპუბლიკის პირველ პრეზიდენტად. 1991 წლის ოქტომბერში პირდაპირი საყოველთაო-სახალხო კენჭისყრის შედეგად ასაკრ აკაევი აირჩიეს ყირგიზეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტად. იგი დღემდე პრეზიდენტია.

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1997 წელს.

ალექსი-მესხიშვილი გიორგი (გოგი) ვლადიმერის ძე – ფერმწერი, სცენოგრაფი. დაიბადა 1941 წლის 2 მარტს. 1967 წელს დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემია ფერწერის განყოფილების თეატრალურ-დეკორატიული ხელოვნების სახელოსნო. 1971-95 წლებში მუშაობდა შოთა რუსთაველის სახელობის აკადემიურ თეატრში ჯერ დამდგმელ მხატვრად, 1975 წლიდან – მთავარ მხატვრად. 1986-95 წლებში საოპერო თეატრის მთავარი მხატვარი იყო. ალექსი-მესხიშვილის შემოქმედებაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია რეჟისორ რ. სტურუასთან თანამშრომლობა. მათი ერთობლივი ნამუშევარია რუსთაველის თეატრში სუმბათაშვილის ”ღალატი” (1974), ბრეხტის ”კავკასიური ცარცის წრე” (1975) და ”სეფუანელი კეთილი ადამიანი” (1993), კ. გოცის ”ქალი-გველი” (1998) და სხვა. საოპერო თეატრში – გ. ყანჩელის ”და არს მუსიკა” (1984), ბიზეს ”კარმენი” (1999). რეჟისორ მ. თუმანიშვილთან ერთად დადგა მოლიერის ”დონ ჟუანი” (1981), შექსპირის ”ზაფხულის ღამის სიზმარი” (1993).

თანამშრომლობდა კ. მარჯანიშვილის სახელობის ოპერაში (ჩიკამაცუს "შეყვარებულთა თვითმკვლელობა ციურ ბადეთა კუნძულზე", 1981). გააფორმა ფილმები "ახალგაზრდა კომპოზიტორის მოგზაურობა" (1985); "აშიკ-ქერიბი" (1988, ევროპის კინოს პრიზი "ფელიქსი"). ალექსი-მესხიშვილი ამჟამად ცხოვრობს აშშ-ში. ეწევა პედაგოგიურ და შემოქმედებით მუშაობას. არის დარტმუთის კოლეჯის პროფესორი. ლონდონში 1992 წელს დადგა შექსპირის "ჰამლეტი", ვენეციაში 1998 წელს პუჩინის "დაი ანჯელიკა" და რახმანინოვის "მუნწი რაინდი" (რეჟ. თ. ჩხეიძე). გერმანიაში – გ. ყანჩელის "და არს მუსიკა" 1999 წელს (რეჟ. რ. სტურუა), ვაშინგტონის შექსპირის თეატრში "მეფე ლირი" 1999 წელს და ბუენოს აირესში "ვენეციელი ვაჭარი" 1999 წელს (რეჟ. რ. სტურუა), ნიუ-იორკში მეტროპოლიტენ-ოპერაში პროკოფიევის "მოთამაშე" 2000წ.

ალექსი-მესხიშვილის გამოფენები გაიმართა თბილისში (1982), ლენინგრადსა და მოსკოვში (1982), სანტიაგოში (1994), ნიუ-იორკში, ფარაჯანოვის მუზეუმში (ერევანი, 1993), გალერეაში "ნეესაკი პეტერბურგი", "ბონინო გალერეაში" (ნიუ-იორკი, 1994). მისი ნამუშევრები დაცულია ბახრუშინის თეატრალურ მუზეუმში (მოსკოვი), რუსულ მუზეუმში (პეტერბურგი), სურათების ეროვნულ გალერეაში, აშშ-ის, ინგლისის, საფრანგეთის, რუსეთის კერძო კოლექციებში. საქართველოს დამსახურებული მხატვარია 1981 წლიდან, სსრკ კავშირის სახელმწიფო პრემია მიენიჭა 1979 წელს. მიღებული აქვს თეატრალური საზოგადოების პრემია წლის საუკეთესო თეატრალურ-დეკორატიული ნამუშევრისათვის 1973 წელს, საქართველოს მხატვართა კავშირის მედალი წლის საუკეთესო ნამუშევრისათვის (1981). საქართველოს მხატვართა კავშირის წევრია 1968 წლიდან.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2001 წელს.

ამაშუკელი ელგუჯა დავითის ძე – მოქანდაკე, მხატვარი. დაიბადა 1928 წლის 22 აპრილს თბილისში. საშუალო განათლების მიღების შემდეგ 1946 წელს შევიდა თბილისის სამხატვრო აკადემიაში ქანდაკების ფალულტეტზე. აკადემიის დამთავრების შემდეგ სწავლა განაგრძო ასპირანტურაში, სადაც სამუშაო თემად ჰქონდა

ვახტანგ გორგასლის ძეგლის პროექტი. 1958 წელს მონაწილეობა მიიღო თბილისის დამაარსებლის, ვახტანგ გორგასლის შესაქმნელად გამოცხადებულ კონკურსში და მიიღო პირველი პრემია. ძეგლი დაიდგა თბილისში, მეტეხის მოედანზე.

ელგუჯა ამაშუკელის შემოქმედება ჟანრობრივად მრავალფეროვანია, ძირითადად მონუმენტალისტია. ხშირად მიმართავს სიმბოლოებს და ალეგორიებს. მის შემოქმედებაში ნათლად აირეკლა თანამედროვე ქართულ ხელოვნებაში მიმდინარე პროცესები.

1965 წელს ქანდაკებისათვის „ქართლის დედა“ მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის პრემია. 1969 წელს ელგუჯა ამაშუკელმა გაიმარჯვა ბულგარეთის სახელმწიფოს დამაარსებლის ხან ასპარუხის ძეგლის შესაქმნელად გამოცხადებულ კონკურსში და მის მიერ შექმნილი ქანდაკება დაიდგა სოფიაში. იგი ავტორია საქართველოში დადგმული არაერთი ქანდაკების. მის ნამუშევარს „დედა ენა“ მიენიჭა ი. გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო პრემია (1985) და „დავით აღმაშენებელი“ საქართველოს სახელმწიფო პრემია. მონუმენტური ქანდაკებების გარდა აღსანიშნავია მისი რელიეფური კომპოზიციები თბილისის დასავლეთ და აღმოსავლეთ შემოსავლებთან. „რუსთაველის“ და „აკაკი წერეთლის“ მეტროპოლიტენის სადგურების მხატვრული გაფორმება. აღსანიშნავია მისი ნამუშევრები ფერწერის, გრაფიკის და წიგნის მხატვრობის დარგში. ავტორია წიგნებისა: „წერილები ხელოვნებაზე“ (1984). „მეექვსე გრძნობა“ (1987), „დრო შემოქმედი“ (2000).

მინიჭებული აქვს საქართველოს სსრ დამსახურებული მხატვრის (1965), საქართველოს სახალხო მხატვრის (1984-89) წოდებები, იყო სსრკ მხატვართა კავშირის მდივანი (1984-89). რუსეთის სამხატვრო აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი (1988), „საპატიო ნიშნის“, შრომის წითელი დროშის, ხალხთა მეგობრობის ორდენის კავალერი, საბჭოთა კავშირისა და ბულგარეთის სახალხო რესპუბლიკის სახელმწიფო პრემიების ლაურეატი.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1981 წელს.

გარდაიცვალა 2002 წლის მარტში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

ამაშუკელი რევაზ ბიძინას ძე – პოეტი დაიბადა 1936 წლის 24 ივნისს, ქუთაისში. 1960 წელს დაამთავრა თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტი. სხვადასხვა დროს მუშაობდა ჟურნალებში „ცისკარი“, „მნათობი“, „ლიტერატურნაია გრუზია“, ბეჭდითი სიტყვის კომიტეტში. იყო საქართველოს მწერალთა კავშირის მდივანი (1986), რუსთაველის სზოგადოების თავმჯდომარის პირველი მოადგილე 1988-89 წლებში, 1992 წლიდან საქართველოს კულტურის მინისტრის მოადგილე. 1993 წელს იყო მოქალაქეთა კავშირის თავმჯდომარის მოადგილე.

რ. ამაშუკელის ლექსები იბეჭდება 1957 წლიდან. არის მრავალი პოეტური კრებულის ავტორი („ლექსები“, „ზედაზნის მთვრე“, „შენდამი“, „მზე და მთვარე ნუ მოგშლოდეს“, „ტირისკონი“, „აკმე“).

1968 წელს პოეტს მიენიჭა საქართველოს კომკავშირის პრემია, 1982 წელს – გ. ტაბიძის სახელობის პრემია. მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები. 1996 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

1999 წელს პარიზში, მოლიერის თეატრში გაიმართა რ. ამაშუკელის პოეზიის საღამო.

2003 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ამბარცუმიანი ვიქტორ ამაზასპის ძე – სომეხი ასტროფიზიკოსი, თეორიული ასტროფიზიკის სკოლის ფუძემდებელი საბჭოთა კავშირში. დაიბადა 1908 წლის 18 სექტემბერს, თბილისში, ფილოლოგიისა და მწერლის ა. ამბარცუმიანის ოჯახში. 1928 წელს დაამთავრა ლენინგრადის უნივერსიტეტი. 1934-43 წლებში უნივერსიტეტის პროფესორია. პირველმა საბჭოთა კავშირში დაიწყო თეორიული ასტროფიზიკის კურსის ლექციების კითხვა. 1934 წელს უნივერსიტეტში ჩამოაყალიბა ასტროფიზიკის კათედრა, რომელსაც ხელმძღვანელობდა 1947 წლამდე. 1939-41 წლებში იყო ლენინგრადის უნივერსიტეტის ობსერვატორიის დირექტორი. 1941 წლიდან ელაბუგში (თათრეთის

ასსრ) ლენინგრადის უნივერსიტეტის ფილიალის ხელმძღვანელი. 1943 წლიდან სომხეთშია. 1946 წელს დაარსა და ხელმძღვანელობდა ბიურაკანის ასროფიზიკურ ობსერვატორიას. 1947 წლიდან ერევნის უნივერსიტეტის პროფესორია.

მისი გამოკვლევები ეხება ვარსკვლავთა დინამიკას, თეორიულ ასტროფიზიკას, ჩვენი გალაქტიკისა და გარე გალაქტიკის ასტრონომიულ პრობლემებს. მან (შ. გოდელაძესთან ერთად) გამოიკვლია, რომ სინათლის ვარსკვლავთშორისი შთანთქმა გამოწვეულია ცალკეული ბნელი ნისლეულებით, რომელთა ზოგიერთი მახასიათებლები თვითონ განსაზღვრა; აღმოაჩინა გალაქტიკაში ახალი ტიპის ვარსკვლავთა სისტემები – ვარსკვლავთა ასოციაციები; შეიმუშავა ბარიონული ვარსკვლავების თეორია და მარავალი სხვ.

არის სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1953), სომხეთის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1943) და პრეზიდენტი (1947-93), 1993 წლიდან საპატიო პრეზიდენტი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1979), საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე (1968), საერთაშორისო ასტრონომიული კავშირის ვიცე-პრეზიდენტი (1948-1955) და პრეზიდენტი (1961-1964).

ორგზის ოსცილისტური შრომის გმირი (1968, 1978).

ორგზის სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1946, 1950).

უცხოეთის მრავალი მეცნიერთა აკადემიის და სამეცნიერო საზოგადოების წევრი. დაჯილდოებულია ლენინის სამი ორდენით, ასევე საბჭოთა კავშირის ორდენებითა და მედლებით, საზღვარგარეთის სამეცნიერო საზოგადოებათა მედლებით.

1982 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ამირეჯიბი ჭახუა (მზეჭაბუკ) ირაკლის ძე – მწერალი. დაიბადა თბილისში 1921 წლის 18 ნოემბერს. არასრული საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ შევიდა ამიერკავკასიის ელექტროტექნიკუმის რადიო ფაკულტეტზე, რომელიც დაამთავრა 1938 წელს III რანგის სამხედრო რადიოტექნიკოსის წოდებით. 1939 წელს

ჩაირიცხა თსუ იურიდიულ ფაკულტეტზე, ხოლო ერთი წლის შემდეგ გადავიდა ფილოლოგიის ფაკულტეტზე. 1941 წელს გაიწვიეს სამხედრო სამსახურში. ამ დროისათვის ჭაბუა ამირეჯიბის დედ-მამა და ახლო ნათესავები რეპრესირებულები იყვნენ: მამა დახვრიტეს, დედა გადაასახლეს (დაბრუნდა 1942 წელს). მისი ბიძა შალვა ამირეჯიბი – ცნობილი პოლიტიკური მოღვაწე, 1924 წლის აჯანყების პარიტეტული კომიტეტის წევრი, ქაქუცა ჩოლოყაშვილის მოადგილე პოლიტიკურ დარგში – ემიგრაციაშია. ყოველივე ამის გამო ჭ. ამირეჯიბი სამხედრო სამსახურიდან დაითხოვეს, როგორც “არასწორად გაწვეული”. თბილისში დაბრუნებულმა სწავლა განაგრძო თსუ-ში. იყო არალეგალური ანტისაბჭოთა ორგანიზაცია “თეთრი გიორგის” ერთ-ერთი დამაარსებელი და წევრი, 1943 წელს იგი დააპატიმრეს შეიარაღებული აჯანყების მზადების ბრალდებით და მიუსაჯეს 25 წლის პატიმრობა. მალე სასჯელი შეუცვალეს დახვრეტით. სიკვდილმისჯილთა საკანში იჯდა სამთვენახევარი, შემდეგ კვლავ შეუცვალეს განაჩენი 25 წლის პატიმრობით. პატიმრობის მანძილზე სამჯერ გაიქცა. დახვრეტა მეორედაც მიუსაჯეს, რაც შემდგომ შეცვალეს და ახალი ვადა დაუმატეს. საერთო ჯამში, მას 83 წელი ჰქონდა მისჯილი. პატიმრობის დროს მონაწილეობდა ყარაგანდისა და ტაიმირის პოლიტპატიმართა აჯანყებებში, იყო ამ აჯანყებათა ორგკომიტეტის წევრი.

პატიმრობის 16 წელი გაატარა ყარაგანდის, კოლიმის, მორდოვეთის, ტაიმირის ნახევარკუნძულის, აღმოსავლეთ ციმბირის და შორეული აღმოსავლეთის ბანაკებში. იყო ტყის მჭრელი, ჩრ. ოსეთის სატყეო კომბინატის დამაარსებელი და დირექტორი (1945-47), ბელორუსიის სატყეო მრეწველობის სამინისტროს ტყის გადამამუშავებელი კომბინატის დამაარსებელი და დირექტორი (1947-50).

ჭაბუა ამირეჯიბი 1959 წლის დეკემბერში დაბრუნდა გადასახლებიდან. 1970-74 წლებში საქართველო-აშშ ერთობლივი საწარმოს “ამსაქვილმის” დამაარსებელი და დირექტორი; აღმანახ “კინოს” დამაარსებელი და რედაქტორი, საქართველოს სახკინოს სარეკლამო-საინფორმაციო ბიუროს დამაარსებელი და დირექტორი (1969-72), კინოსტუდია “ქართული ფილმის” მეორე გაერთიანების დირექტორი (1972-76), კონოსტუდია “მემატიანეს” დირექტორი (1983-89), საქართველოს სახელმწიფო საბჭოს, შემდეგ პარლამენტის წევრი (1991-95), საქართველოს თავდაცვის ფონდის თავმჯდომარე (1992-95), ქართულ სულიერ ფასეულობათა დაცვის ასოციაცია “ივერიის” და გაზეთ “ახალი ივერიის” ერთ-ერთი დამფუძნებელი და გამგეობის

თავმჯდომარე (1999). ჭაბუა ამირეჯიბმა სამწერლო მოღვაწეობა დაიწყო 1960 წელს, როცა ჟურნალ “მნათობში” გამოაქვეყნა მოთხრობა “რატომ არ დამაცადე”. იგი ავტორია მოთხრობების კრებულებისა “გზა”, “ძია შოთას ბადია”, “არაკების კრებული”, “თაფლის წვეთი”, არის მრავალი პუბლიცისტური წერილის, სცენარებისა და სტატიების ავტორი.

1972 წელს ჟურნალ “ცისკარში” დაიწყო ჭ. ამირეჯიბის პირველი რომანის “დათა თუთაშხიას” ბეჭვდა. იგი ითარგმნა მსოფლიოს მრავალ ენაზე. რომანი შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემიის მოსაპოვებლად წარადგინეს 1977 წელს, მაგრამ მაშინ ეს პრემია მწერალს არ მიენიჭა. 1978 წელს ავტორისვე სცენარით (გ. ლორთქიფანიძე და გ. გაბესკერია) გადაიღეს მრავალსერიანი მხატვრული ფილმი. 1981 წელს ჭ. ამირეჯიბს, როგორც სცენარის ავტორს, ფილმ “დათა თუთაშხიას” დამდგმელ კოლექტივთან ერთად მიენიჭა სსრკ სახელმწიფო პრემია კინემატოგრაფიის დარგში. ამავე წელს ჭ. ამირეჯიბს მიენიჭა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელი.

1995 წელს გამოაქვეყნა რომანი “გორა მბორგალი”. არის ჟურნალ “ზნამიას” (რომანისათვის “გორა მბორგალი”), რუსეთის უცხოური ლიტერატურის ბიბლიოთეკის პრემიის “ნაწარმოებისათვის, რომელიც აახლოებს ხალხებს” (1996), “თბილისის გაზაფხულის” დიდი პრიზის (1997) ლაურეატი, ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე (1985), ღირსების ორდენის კავალერი (1995), საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი პუბლიცისტის დარგში (1999). არის საქართველოს მწერალთა და კინემატოგრაფისტთა კავშირების წევრი (1965), მსოფლიოს წამყვან “ინტელექტუალთა საზოგადოების” ერთ-ერთი დამფუძნებელი და წევრი (1998). მისი ბიოგრაფია შეტანილია კემბრიჯის (IBC, 1997) და აშშ (ABI, 1998) ბიოგრაფიულ ცნობარებში.

1994 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

2001 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება, 2002 წელს ვახტანგ გორგასლის პირველი ხარისხის ორდენი.

ჭაბუა ამირეჯიბის ვაჟმა ქუცნა ამირეჯიბმა გადაიღო ბიოგრაფიულ-დოკუმენტური ფილმი მწერალზე “მარბენალი”.

ანჯაფარიძე ვერიკო (ვერა) ივლიანეს ასული – მსახიობი, სსრკ სახალხო არტისტი (1950). დაიბადა 1900 წლის 29 სექტემბერს (6 ოქტომბერი) ქუთაისში. აქვე მიიღო საშუალო განთლება. სწავლობდა მოსკოვში ს. აიდაროვის (1916-17) და თბილისში – გ. ჯაბადარის (1918-20) დრამ. სტუდიებში. 1920-26 წლებში რუსთაველის თეატრის მსახიობია. მუშაობდა ბათუმის თეატრში. შემდეგ 1928-32 წლებში ქუთაისის სახელმწიფო თეატრში კ. მარჯანიშვილის ხელმძღვანელობით, მოსკოვის რეალისტურ თეატრში (1932-33). 1933 წლიდან მარჯანიშვილის სახ. თეატრშია 1957-59 წლებში იყო თეატრის დირექტორი და სამხატვრო ხელმძღვანელი.

მისი შემოქმედება გამოირჩეოდა აქტიორული ოსტატობითა და მაღალი სცენური კულტურით. მისი საუკეთესო როლებია: ოფელია (შექსპირის “ჰამლეტი”), ივდითი (გუცკოვის “ურიელ აკოსტა”), დეზდემონა (შექსპირის “ოტელო”), მარგარიტა (დიუმას “მარგარიტა გოტიე”, ჯავარა (ვაჟა-ფშაველას “მოკვეთილი”), მედეა (ევრიპიდეს “მედეა”), ზეინაზი (სუმბათაშვილ-იუჟინის “ღალატი”), დარეჯანი (მოსაშვილის “მისი ვარსკვლავი”, სსრკ სახელმწიფო პრემია, 1952) და მრავალი სხვ.

1925 წლიდან შექმნა განუმეორებელი ეკრანული სახეები, მარო (“საბა”, 1929), რუსუდანი (“გიორგი სააკაძე”, I, II სერია, ორჯერ მიენიჭა სტალინური პრემია, 1943, 1946), ოთარაანთ ქვრივი (“ოთარაანთ ქვრივი”, 1958), კნენა (“რაც გინახავს, ვეღარ ნახავ!”, 1965) და სხვ.

ვ. ანჯაფარიძე იყო მხატვრული კითხვის აღიარებული ოსტატი. ეწეოდა რეჟისორულ მოღვაწეობას. დადგა სპექტაკლები კ. მარჯანიშვილის სახ. სახელმწ. აკად. თეატრში: ვ. როკის “ინჟინერი სერგეევი”, ა. კასონას “ხეები ზეზეულად კვდებიან”, ა. აღლაძის “მღელვარე დღეები” და სხვა.

ვ. ანჯაფარიძე ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას საქრთვ. თეტრ. ინ-ტსა და დრამ. სტუდიებში. 1975 წელს მიენიჭა კ. მარჯანიშვილის პრემია ქართული თეატრის წინაშე დიდი დამსახურებისათვის, 1979 წელს – სოციალისტური შრომის გმირის წოდება. 1979 წელს შ. რუსთაველის სახ. პრემია კ. მარჯანიშვილის სახ. თეატრის სცენაზე იბსენის დრამაში “მოჩვენებანი” ფრუ ალვინგის როლის შესრულებისათვის. დაჯილდოებულია ლენინის სამი ორდენითა და სხვა ორდენებით.

საქართველოს დამსახურებული არტისტის წოდება მიენიჭა 1934 წელს, ხოლო საქართველოს სახალხო არტისტისა – 1943 წელს. 1980 წელს აირჩიეს თბილისის საპატიო მოქალაქედ.

გარდაიცვალა 1987 წლის თებერვალში, დაკრძალულია მთაწმინდის მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში.

ანჯაფარიძე ზურაბ ივანეს ძე – საოპერო მომღერალი. დაიბადა 1928 წლის 12 აპრილს ქუთაისში. 1952 წელს დაამთავრა თბილისის ვ. სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორია. 1952-59 და 1970 წლიდან სიცოცხლის ბოლომდე იყო თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახ. ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის წამყვანი სოლისტი. 1979-82 წლებში იყო თეატრის დირექტორი. 1959-70 წლებში წარმატებით გამოდიოდა მოსკოვის დიდი აკადემიური თეატრის სცენაზე. 1957 წელს გახდა ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა VI საერთაშორისო ფესტივალის ლაურეატი, 1971 წელს – ზ. ფალიაშვილის სახელობის პრემიის ლაურეატი. საქართველოს (1961) და სსრკ (1966) სახალხო არტისტი. 1972 წლიდან ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას. 1976 წლიდან საქართველოს შოთა რუსთაველის სახელობის თეატრისა და კონოს ინსტიტუტის მუსიკალური დისციპლინების კათედრის გამგეა, პროფესორი (1983). ხანგრძლივი მოღვაწეობის მანძილზე შეასრულა დრამ. ტენორის ყველა წამყვანი პარტია ქართული და უცხოური რეპერტუარებიდან: აბესალომი, მალხაზი, რატი (ზ. ფალიაშვილის “აბესალომ და ეთერი”, “დაისი”, “ლატავრა”), მინდია (ო. თაქთაქიშვილის “მინდია”), ბაში-აჩუკი (ა. კერესელიძის “ბაში-აჩუკი”), ბერდო (რ. ლალიძის “ლელა”), გერმანი, ვადემონი (პ. ჩაიკოვსკის “პიკის ქალი”, “იოლანდა”), ხოზე (ჟ. ბიზეს “კარმენი”), რადამესი, დონ კარლოსი, ჰერცოგი, ოტელო, (ჯ. ვერდის “აიდა”, “დონ კარლოსი”, “რიგოლეტო”, “ოტელო”), კავარადოსი (ჯ. პუჩინის “ტოსკა”), ფაუსტი (მ. გუნოს “ფაუსტი”) და სხვა. ჩაიკოვსკის “პიკის ქალში” გერმანის პარტიის შესრულებისთვის რუსულმა საზოგადოებამ ირინა არხიპოვას ფონდის ოქროს მედლით დააჯილდოვა. 1964 წელს იმღერა “ლა სკალას” სცენაზე იმავე “პიკის ქალში” და წილად ხვდა უდიდესი წარმატება. მარია დელ მონაკო ამბობდა: დიდ თეატრს

ბედნიერება საქართველოდან ეწვია. 1987 წელს მიხეილ ჭიაურელმა დიდი თეატრის საარქივო მასალებზე დაყრდნობით მასზე ფილმი გადაიღო. 1987 წლის 30 დეკემბერს უკანასკლად გამოვიდა თბილისის ოპერის თეატრის სცენაზე, შეასრულა “ოტელოს” არია.

1987 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1997 წელს. დაკრძალულია თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრის ბაღში. 2001 წელს აქვე დაიდგა მომღერლის ბიუსტი.

ასათიანი-დადაიანი თინათინ ლევანის ასული – ფიზიკოსი. დაიბადა 1918 წლის 12 მარტს თბილისში. ლენინური პრემიის ლაურეატი. 1940 წელს დაამთავრა თსუ. 1944 წლიდან მუშაობს სომხური მეცნიერებათა აკადემიის ერევნის ფიზიკის ინსტიტუტში (ამჟამად ატომური ენერგიის სახელმწიფო კომიტეტის ერევნის ფიზიკის ინსტიტუტი). ერევნის ფიზიკის ინსტიტუტის განყოფილების გამგე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი. კოსმოსური სხივების ფართო ატმოსფერულ ღვარების გამოკვლევისას მან პირველმა გამოიყენა ატმოსფერულ ღვართა ენერგიის გაზომვის ახალი მეთოდი. 1959 წლიდან იწყებს კოსმოსური მიუონების პოლარიზაციის ხარისხის ენერგიაზე დამოკიდებულების შესწავლას. 1963 წლიდან მონაწილეობს დამუხტულ ნაწილაკთა კვლევის ახალი მეთოდის დამუშავებაში – განივრღრეჟიანი ნაპერწკლოვანი კამერების შექმნაში, რისთვისაც 1970 წელს მიენიჭა ლენინური პრემია. არის სომხეთის რესპუბლიკაში ქართული სათვისტომო “ივერიის” პრეზიდენტი.

1987 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

აფაქიძე ანდრია მელიტონის ძე – არქეოლოგი. დაიბადა 1914 წლის 2 სექტემბერს სენაკის მაზრა, სოფ. ზანაში. ისტორიკოსი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1983); წ.-კორ. (1967), ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი (1959), პროფესორი (1964), სახელმწიფო პრემიის (1982) ლაურეატი. ს. ჯანაშიას სახელობის საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის დირექტორი (1943-52), ი. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის არქეოლოგიური სექტორის ხელმძღვანელი (1952-72), ანტიკური ხანის არქეოლოგიური განყოფილების გამგე ინსტიტუტისა (1972-76) და არქეოლოგიური კვლევის ცენტრში (1977-94), საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილების აკადემიკოს-მდივანი (1980-88), საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი (1988). 1994 წლიდან მცხეთის არქეოლოგიური ინსტიტუტის ხელმძღვანელი. მუშაობდა ანტიკური ხანის არქეოლ., საქართველოს ძველი კულტურისა და კავკას. ცივილიზაციის ისტორიის საკითხებზე. მისი ძირითადი ნაშრომები ეხება ანტიკური ხანის ქართული ქალაქების ისტორიას. მისი ხელმძღვანელობით და თანაავტორობით შეიქმნა “საქართველოს არქეოლოგიის” პირველი საუნივერსიტეტო სახელმძღვანელო (1959), პირველი “არქეოლოგიური ლექსიკონი” (1980). მისი თაოსნობით დაარსდა სერია: “მასალები საქართველოს და კავკასიის არქეოლოგიისათვის”, “საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები” (1953), “დიდი პატიუნტი” (1975), “მცხეთა”, “არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები... “. საფუძველი ჩაუყარა წყალქვეშა რადიოაქტიური ნახშირბადის მეთოდით დათარიღებას და სხვა. კლასიკური არქეოლოგიის საერთაშორისო ასოციაციის რომის (1958), საფრანგეთის (1963) და დამასკოს (1968) საერთაშორისო კონგრესების მონაწილე. მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები, მათ შორის ღირსების ორდენი (1994).

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

გარდაიცვალა 2005 წელს.

ბაგრატიონი ჯანსუღ ირაკლის ძე – დაიბადა 1938 წლის 4 აპრილს თბილისში. დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტი (1963) და საქართველოს ფიზკულტურის ინსტიტუტი (1977). 1966 წელს გახდა სპორტის საპატიო ოსტატი. სსრკ ჩემპიონი და პრიზიორი ხელბურთში, თბილისის “ბურევესტნიკის” წევრი. პრაქტიკული სპორტული მოღვაწეობის დამთავრების შემდეგ საქმიანობა გააგრძელა როგორც მწვრთნელმა. 1976 წელს მიენიჭა სსრკ დამსახურებული მწვრთნელის წოდება. 1973-84 წლებში მუშაობდა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ფიზიკური აღზრდის კათედრის გამგედ, 1984-86 წლებში იყო თბილისის სპორტკომიტეტის თავმჯდომარე, ხოლო 1986-96 წლებში საქართველოს სპორტის სახელმწიფო დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილე და შემდეგ პირველი მოადგილე. ერთდროულად 1994 წელს იგი აირჩიეს საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის პირველ ვიცე-პრეზიდენტად, 1996 და 2000 წლებში – პრეზიდენტად. თბილისის საერთაშორისო საქველმოქმედო კლუბ “პანატლონის” პრეზიდენტი, სპეციალური ოლიმპიური კომიტეტის (ინვალიდი ბავშვების) პრეზიდენტი. დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით (1998) და საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ორდენით. (1999).

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

ბადრიძე გიორგი (გია) დავითის ძე – კინოდრამატურგი. დაიბადა 1928 წლის 23 ივნისს თბილისში. 1946-51 წლებში სწავლობდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ისტორიის ფაკულტეტზე. აქტიურად მონაწილეობდა ალპინიადებში, ექსპედიციებში. იმ წლებში შექმნა პირველი საგაზეთო რეპორტაჟი. 1951-53 წლებში სწავლას განაგრძობს მოსკოვის პედაგოგიური ინსტიტუტის ასპირანტურაში. 1953 წლიდან მუშაობდა მოსკოვის და თბილისის

ცენტრალურ პრესაში. იგი პირველთაგანი იყო ვინც ქართული ტელევიზიის სათავეებთან იდგა. 1954 წლიდან პარალელურად საქართველოს ტელევიზიის პასუხისმგებელი რედაქტორი და გაზეთ “ზარია ვოსტოკას” საკუთარი კორესპონდენტია მოსკოვში. 1956 წელს მუშაობას იწყებს საქართველოს სახელმწიფო კინოკომიტეტის მთავარ რედაქტორად. 1964 წლიდან საქართველოს კინემატოგრაფისტთა კავშირის მდივანია. 1971 წლიდან იგი კინოსტუდია “ქართული ფილმის” სასცენარო-სარედაქციო კოლეგიის წევრია. მისი რედაქტორობით გამოვიდა ფილმები: “დათა თუთაშხია”, “ცხელი ზაფხულის სამი დღე”, “ქორწინება იმერულად”, “ჩიორა”, “ძველი ვალსი”, “ბაგრატიონი”, “ვალსი პეჩორაზე”. მისი სცენარების მიხედვითაა გადაღებული მხატვრული და სატელევიზიო ფილმები: “გმადლობთ, რატილი”, “აშულ-ყარიბი”, “დინოზავრის კვერცხი”, “კროსვორდის ამოხსნის მოყვარულთათვის”, “ისინი”, “ჩარი-რამა”, “XXI საუკუნე და...”, “ვინ არის მეოთხე?”, “მეარღნე”, “ხაბაზები”. რეჟისორები მას როგორც მსახიობსაც ხშირად იწვევდნენ გადასაღებ მოედანზე. გადაღებულია ფილმებში: “არ დაიდარდო”, “რამდენიმე ინტერვიუ პირად საკითხებზე”, “პეტროვკა 38”, “თბილისი და თბილისელები”, “გმადლობთ, რატილი”, “როგორ ვიცხოვრო უშენოდ”, “ბრავო, ალბერ ლოლიშ”, “კროსვორდის ამოხსნის მოყვარულთათვის”. მინიჭებული ჰქონდა საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის წოდება. იყო “ღირსების ორდენის” კავალერი. სიცოცხლის ბოლო წლებში მუშაობდა საქართველოს კულტურის მინისტრის მრჩეველად და საქართველოს ნავთობის საერთაშორისო კორპორაციის საინფორმაციო-ანალიტიკური სამსახურის უფროსად.

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

გარდაიცვალა 1999 წელს.

ბათიაშვილი გიორგი (გიგა) ირაკლის ძე – არქიტექტორი. დაიბადა 1934 წლის 29 მარტს თბილისში. არის საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე (1982), არქიტექტურის კანდიდატი (1968), პროფესორი (1988), არქიტექტურის საერთაშორისო აკადემიის აკადემიკოსი (1992). რუსეთის

არქიტექტურისა და მშენებლობის მეცნიერებათა აკადემიის უცხოელი წევრი (1995), აღმოსავლეთის ქვეყნების არქიტექტურის საერთაშორისო აკადემიკოსი (1999), საქართველოს საინჟინრო მეცნიერების აკადემიკოსი (1996), საქართველოს პედაგოგიური აკადემიის (1997) წევრი, ევროპის კულტურის ასოციაციის საბჭოს (1992) და სხვა აკადემიების და საბჭოების წევრი. საერთაშორისო არქიტექტორთა კავშირის პრემიის ლაურეატი (1985). სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1987). 1958 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია, 1967 წლიდან იქვე ეწევა პედაგოგიურ საქმიანობას, კათედრის გამგე 1985-იდან. 1978-90 წლებში ხელმძღვანელობდა საპროექტო ინსტიტუტში “თბილქალაქპროექტში” თბილისის სახელმწიფო დაცვითი ზონის რეკონსტრუქცია-რეგენერაციის სპეციალურ არქიტექტურულ სახელოსნოს. ავტორია სამეცნიერო პუბლიკაციებისა ისტორიული ქალაქების ქალაქთმშენებლობის შესახებ. ძირითადი ნამუშევრებია: თბილისის მეტროპოლიტენის სადგური “300 არაგველი”. (1967; მოქანდაკე თ. გიგაური, მხატვარი გ. გიგაური) თბილისის ფუნქციულიორის ქვედა სადგური (1970-71; თანაავტორი არქიტექტორი ტ. ქუთათელაძე, მხატვარი ე. ქოქიაშვილი). მასვე ეკუთვნის თბილისის ისტორიული უბნების – შარდენის, ლესელიძის, ზამბისა და რკინის რიგების, ღვინის აღმართის, ქარვასლის, სიონის ტაძრის მიმდებარე და ორბელიანების – განაშენიანების რეკონსტრუქცია-რეგენერაცია. ავტორია აგრეთვე სიონსა და მეტეხს შორის ხიდებისა და მიმდებარე კომპლექსებისა, „მეიდნის“, ქეთევან წამებულის პროსპექტის, რიყის უბნის, ნ. ბარათაშვილის აღმართის და მიმდინარე ტერიტორიების რეკონსტრუქციის პროექტებისა. 1980-90 წლებში იყო საქართველოს არქიტექტორთა კავშირის მდივანი. მონაწილეობდა საკავშირო საერთაშორისო სიმპოზიუმებში, სამეცნიერო კონფერენციებსა და გამოფენებში. მიღებული აქვს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ჯილდო – სამკერდე ჯვარი (1983), აგრეთვე სახელმწიფო ჯილდოები.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1996 წელს.

ზალგავაძე ვახტანგ – დაიბადა 1926 წლის 20 ნოემბერს სამტრედიის რაიონის სოფელ ღანირში. დაამთავრა საქართველოს ფიზკულტურის ინსტიტუტი (1951) და თსუ (1956). სპორტში მეცადინეობა დაიწყო 1944. სსრკ ხუთგზის ჩემპიონი თავისუფალ ჭიდაობაში (1952-55, 57) და სამბოში (1952). მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონი (1954, 57) და ვერცხლის პრიზიორი (1959). ახალგაზრდობის I საერთაშორისო მეგობრული

სპორტული თამაშების ჩემპიონი (ბუქარესტი, 1953). ორი ოლიმპიური თამაშის მონაწილე. სსრკ ნაკრების მწვრთნელი (1960-1970).

1956 წელს აიღო III ადგილი მელბურნის XVI ოლიმპიადაზე.

1960 წელს მონაწილეობა მიიღო რომის XVII ოლიმპიურ თამაშებში (XI ადგილი).

1996 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

1999 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ბალანჩივაძე ანდრია მელიტონის ძე – კომპოზიტორი, ეროვნული საკომპოზიციო სკოლის ერთ-ერთი ფუძემდებელი. დაიბადა 1906 წლის 19 მაისს პეტერბურგში. პირველდაწყებითი განათლება მიიღო ქუთაისში, მამამისის, ცნობილი ქართველი კომპოზიტორის მელიტონ ბალანჩივაძის მიერ დაარსებულ მუსიკალურ სასწავლებელში. 1927 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო

კონსერვატორია ფორტეპიანოსა და კომპოზიციის განხრით. 1927-31 წლებში სწავლობდა ლენინგრადის კონსერვატორიაში კომპოზიციის (ა. ჟიტომირსკის) და ფორტეპიანოს (მ. იუდინას) კლასებში. 1937 წლიდან თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის საკომპოზიციო კლასის ხელმძღვანელია, 1940 წლიდან პროფესორი. 1941-49 წლებში ანდრია ბალანჩივაძე საქართველოს სახელმწიფო ფილარმონიის სიმფონიური ორკესტრის სამხატვრო ხელმძღვანელია. საქართველოს

კომპოზიტორთა კავშირის დაარსებიდან (1932) მისი გამგეობის წევრი და შემოქმედებითი და საოპერო სიმფონიური სექციების თავმჯდომარე. 1953-61 და 1968-73 წლებში გამგეობის თავმჯდომარე, ხოლო 1973 წლიდან საპატიო თავმჯდომარე.

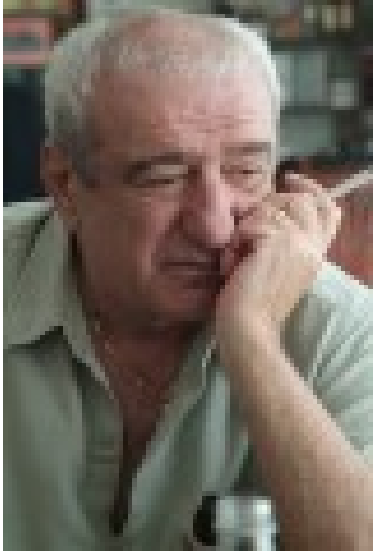
ოცდაათიანი წლების დასაწყისიდან ანდრია ბალანჩივაძე ეწეოდა ინტენსიურ პედაგოგიურ, საზოგადოებრივ და შემოქმედებით მუშაობას. კომპოზიტორის შემოქმედება მრავალფეროვანია ჟანრობრივად. იგი ავტორია პირველი ქართული ბალეტისა „მზეჭაბუკი“, რომელიც მან შექმნა ქორეოგრაფიის დიდოსტატთან ვახტანგ ჭაბუკიანთან ერთად და სახელწოდებით „მთების გული“ დაიდგა თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრის სცენაზე (1936). სპექტაკლს ჰქონდა დიდი წარმატება. იგი მიიჩნიეს საეტაპო ნაწარმოებად და შემდგომში ის დაიდგა ლენინგრადის, კიევის, ხარკოვის, აშხაბადის და სხვა თეატრებში. ანდრია ბალანჩივაძეს ეკუთვნის ორი ბალეტი: „ცხოვრების ფურცლები“ (დაიდგა მოსკოვის დიდ თეატრში, 1961) და „მწირი“ (ლერმონტოვის პოემის მიხედვით, დაიდგა 1964 წელს, თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრში). ორი ოპერა: „მზია“ (დაიდგა 1949 წელს) და „ოქროს ქორწილი“ (დაიდგა 1970 წელს).

ნოვატორულ მოვლენად იყო აღიარებული მისი I სიმფონია (1944; სსრკ სახელმწიფო პრემია, 1946), აგრეთვე II (1959), III (1972) და IV (1984) სიმფონიები. ავტორია 4 საფორტეპიანო კონცერტისა, რომელთაგან პირველსა და მეორეს სსრკ სახელმწიფო პრემია მიენიჭა (1947). 1969 წელს ა. ბალანჩივაძეს კამერული ორკესტრისათვის შექმნილი მუსიკაური სურათების – „სტვირი“, „ჩანგი“, „დარია“ და 4 საფორტეპიანო კონცერტისათვის მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია. დაწერილი აქვს მუსიკა 30-ზე მეტი სპექტაკლისათვის და ფილმისათვის. მის მიერ მუსიკალურად გაფორმებული ფილმებია: „გიორგი სააკაძე“, „ფიცი“, „დავით გურამიშვილი“, „დაკარგული სამოთხე“, აგრეთვე პირველი ქართული ხმოვანი ფილმი „არშაულა“ (1935).

ა. ბალანჩივაძე იყო სოციალისტური შრომის გმირი (1986), დაჯილდოებული იყო ლენინის ორდენით, სხვა ორდენითა და მედელებით.

1981 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1992 წლის მაისში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

ბასილაია ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე – კომპოზიტორი. დაიბადა 1942 წლის 11 მარტს, თბილისში. 1967 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია (კონტრაბასის კლასი, ხელმძღვ. პროფ. ნ. სავჩენკო). 1963 წლიდან მუშაობდა საქართველოს სახელმწიფო ფილარმონიაში პიანისტ-აკომპანიატორად, 1968 წლიდან ანსამბლ "ივერიის" ხელმძღვანელი და სოლისტი (ფორტეპიანო), 1990 წლიდან იყო თბილისის სახელმწიფო საკონცერტო დარბაზის დირექტორი და სამხატვრო ხელმძღვანელი. საქართველოს სახალხო არტისტის წოდება მიენიჭა 1987 წელს. არის კომპოზიტორთა და კინემატოგრაფისტთა კავშირების წევრი.

ა. ბასილაიას დაწერილი აქვს 5 მიუზიკლი: "ჩხიკვთა ქორწილი" (1979), "არგონავტები" (1983), "თოვლის ბეზოს ზღაპარი" (1986), "ფიროსმანი" (1996), "Шлягер, шлягер" (1985). შექმნილი აქვს აგრეთვე მრავალი საესტრადო სიმღერა. ანსამბლ ივერიასთან ერთად კონცერტები გამართა პოლონეთში, ჩეხოსლოვაკიაში და პორტუგალიაში, აგრეთვე ყოფილ სსრკ ქალაქებში.

2002 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ბეიბუთოვი რაშიდ მაჯიდ-ოვლი – მომღერალი. დაიბადა 1915 წლის 1(14) დეკემბერს თბილისში. სკოლის დამთავრების შემდეგ 1933 წელს ჩააბარა სარკინიგზო ტექნიკუმში, სადაც ქმნის სტუდენტურ ორკესტრს. არმიაში სამსახურის დროს ხდება არმიის ანსამბლის სოლისტი, შემდეგ თბილისის ერთ-ერთი საესტრადო კოლექტივის სოლისტი. 30-ან წლებში არის სომხეთის სახელმწიფო ჯაზის სოლისტი. სახალხო აღიარება მოუპოვა ბაქოს კინოსტუდიაში 1945 წელს გაადღებულმა ფილმმა "არშინ მალ აღან". 1944-1956-იან წლებში იგი არის ბაქოს ფილარმონიის სოლისტი. 1946 წელს მიენიჭა სახელმწიფო პრემია. 1953 წლიდან ბაქოს ოპერის

სცენაზე მღერის მთავარ პარტიებს. 1957 წელს შექმნა საკონცერტო ანსამბლი და კონცერტებს მართავს მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში. 1959 წლიდან საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტია. უდიდესი როლი მიუძღვის აზერბაიჯანული სიმღერის პოპულარიზაციაში.

გარდაიცვალა 1989 წელს.

1987 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ბერიძე ვახტანგ ვუკოლის ძე – მეცნიერი, ხელოვნების ისტორიკოსი. დაიბადა 1914 წლის 30 მაისს ქუთაისში. 1936 წელს დაამთავრა ამიერკავკასიის ინდუსტრიული ინსტიტუტის სამშენებლო ფაკულტეტის საარქიტექტურო განყოფილება. 1936 წლიდან დაიწყო პედაგოგიური მოღვაწეობა. ასწავლიდა ინდუსტრიულ ინსტიტუტში, თეატრალურ ინსტიტუტსა და თბილისის სამხატვრო აკადემიაში.

1973-2000 წლებში ოყო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის გ. ჩუბინაშვილის სახელობის ქართული ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტის დირექტორი, 1992-2000 წლებში ქართული ენციკლოპედიის მთავარი სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე.

ვ. ბერიძის ნაშრომებში განხილულია ქართული ხელოვნების ისტორიის საკითხები ადრინდელი ფეოდალური ხანიდან დღემდე.. მისი ძირითადი ნაშრომებია: “ტაო-კლარჯეთის ძეგლების ადგილი ქართული ხუროთმოძღვრების ისტორიაში” (1981, რუსულ და ფრანგულ ენებზე), “XVI-XVIII საუკუნეების ქართული ხუროთმოძღვრება” (საერო და საეკლესიო, ტ.1-2, თბ., 1983-94). ამ ორი წიგნისათვის მიენიჭა ივანე ჯავახიშვილის სახელობის პრემია (1984). ასევე აღსანიშნავია “სამცხის ხუროთმოძღვრება XIII-XVI სს.” (1955). “ზოგი ასპექტი ქართული გუმბათოვანი ხუროთმოძღვრებისა X საუკუნის I ნახევრიდან XII საუკუნის დასასრულამდე” (1967, რუსულ და ფრანგულ ენებზე). ორტომეული “თბილისის ხუროთმოძღვრება. 1802-1917 წლები” (1960, 1963). 1992 წელს გამოქვეყნდა ნარკვევი “კულტურა და ხელოვნება დამოუკიდებელ საქართველოში (1918-1921 წლები)”.

ბერიძის კალამს ეკუთვნის თანამედროვე კრიტიკული ხასიათის წერილები, ნარკვევები, მონოგრაფიები გამოჩენილ ქართველ მხატვრებზე; მისი ნაშრომები

გამოცემულია გერმანულ, იტალიურ, ინგლისურ და რუსულ ენებზე. იყო ერთ-ერთი მოთავე და ორგანიზატორი ქართული ხელოვნებისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სიმპოზიუმებისა (I მოეწყო 1974 წელს და ტარდებოდა ყოველ სამ წელიწადში მონაცვლეობით იტალიასა და საქართველოში).

იყო ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი (1959), პროფესორი (1960), საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე (1964), საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1974), ი. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო პრემიის (1984) და ე. თაყაიშვილის პრემიის (1999) ლაურეატი.

დაჯილდოებულია “საპატიო ნიშნის” 2 ორდენით, 1994 წელს კი – “ღირსების” ორდენით.

1986 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 2000 წლის დეკემბერში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

ბერძენიშვილი მერაბ ისიდორეს ძე – მოქანდაკე, ფერმწერი, გარფიკოსი. დაიბადა 1929 წლის 10 ივნისს თბილისში. 1956 წელს დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემია. ეწევა პედაგოგიურ მოღვაწეობას აკადემიაში. 1988 წლიდან – პროფესორი. ძირითადად მუშაობს მონუმენტური ქანდაკების დარგში. მის ნამუშევრებს ახასიათებს ფორმების დინამიზმი, გამომსახველი პლასტიკურობა, შინაგანი დრამატიზმი. ძირითადი ნამუშევრებია: “რუსთაველი” (თაბაშირი, 1956, სადიპლომო ნაშრომი, კ. მარქსის სახ. საჯარო ბიბლიოთეკა), “რუსთაველი” (ბრინჯაო, 1966, მოსკოვი), ვახტანგ გორგასლის ძეგლის პროექტი (1958, II პრემია). მონუმენტები: დავით გურამიშვილი (თუჯი, 1965, თბილისი), გიორგი სააკაძე (ბრინჯაო, 1971, კასპი), მედეა (ბრინჯაო, 1968, ბიჭვინთის საკურორტო კომპლექსი), “მუზა” (ბრინჯაო, 1971, თბილისი), “კიდევაც დაიზრდებიან...” (ბრინჯაო, 1975, მარნეული, სსრკ სახელმწიფო პრემია, 1976), ლაოსის მეფის მონუმენტი (ბრინჯაო, 1975, ვიენტიანი, ლუანგ-პრაბანგი). სკულპტურული პორტრეტები: ქართველი ქალი (ხე, 1958, რამდენიმე პრემია; 1960 მსოფლიო ახალგაზრდობის ფესტივალის

დიპლომი), ლადო ქოქიაშვილი (ბრინჯაო, 1958), კოტე მარჯანიშვილი (დურალუმინი, 1966, თბილისი, მეტროსადგური “მარჯანიშვილი”), “ილია ჭავჭავაძე” (ბრინჯაო, 1985, თბილისი), “ტიციან ტაბიძე” (ბრინჯაო, 1994), “დოდო აბაშიძე” (ბრინჯაო, 1995, თბილისი), ნ. დუმბაძის მემორიალი (1986, ბრინჯაო), დიდგორის მემორიალი (1991). ფერწერა და გაფიკა: “მამაკაცის პორტრეტი” (ძმის პორტრეტი, 1959), “პარიზის ჩანახატები” (1963). 1975 წელს “გიორგი სააკაძისა” და ბოლო წლების სხვა ნამუშევრებისათვის მერაბ ბერძენიშვილს მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელმწიფო პრემია.

1995 წელს დიდგორის სკულპტურულ-არქიტექტურული მემორიალის შექმნისათვის, არქიტექტორ თამაზ გაბუნiasთან ერთად მიენიჭა საქართველოს სახელმწიფო პრემია.

მერაბ ბერძენიშვილი წარმატებით მუშაობს აგრეთვე წიგნის გრაფიკის, თეატრალური პლაკატისა და აფიშის სფეროშიც.

აღსანიშნავია მოქანდაკის მემუარულ-მხატვრული ხასიათის ლიტერატურული ნაშრომი, “ზარი” (“საბჭოთა საქართველო”, 1979).

არის საქართველოს სსრ დამსახურებული მხატვარი (1965), საქართველოს (1978) და სსრკ (1984) სახალხო მხატვარი. რუსეთის სამხატვრო აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი (1996), საქართველოს კულტურის ფონდის პრეზიდენტი (1994).

1983 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები. 2001 წელს მიენიჭა ნობელის მშვიდობის პრემიის ლაურეატის ფ. ნანსენის სამახსოვრო მედალი. 2002 წელს საერთაშორისო ბიოგრაფიულმა ცენტრმა მერაბ ბერძენიშვილს მიანიჭა ჯილდო “XX საუკუნის მიღწევებისათვის”.

ბოკერია ლეონიდე (ლეო) ანტონის ძე – კარდიოქირურგი. დაიბადა 1939 წლის 22 დეკემბერს აფხაზეთში, ქალაქ ოჩამჩირეში. 1965 წელს დაამთავრა სეჩენოვის სახელობის I სამედიცინო ინსტიტუტი. 1977-1993 წლებში იყო რუსეთის მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის ა. ბაკულევის სახელობის

გულ-სისხლძარღვთა ქირურგიის ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილე სამეცნიერო დარგში. რუსეთის მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის წევრი 1994 წლიდან, მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი 1973 წლიდან, 1975 წლიდან პროფესორი, რუსეთის ფედერაციის მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე. 1994 წლიდან არის ა. ბაკულევის სახელობის გულსისხლძარღვთა ქირურგიის სამეცნიერო ცენტრის დირექტორი, ერთდროულად, 1994 წლიდან – ამავე ცენტრის ვ. ბურაკოვსკის სახელობის კარდიოქირურგიის ინსტიტუტის დირექტორი, ხოლო 1998 წლიდან – ქირურგიული და ინტერვენციული არითმოლოგიის ცენტრის დირექტორი. მან პირველმა სსრკ-ში განახორციელა ხელოვნური პარკუჭის იმპლანტაცია. აღსანიშნავია ბოკერიას მიერ ჩატარებული უნიკალური ოპერაცია ღია გულზე (2000წ.). არის უცხოეთის მრავალი მეცნიერებათა აკადემიის სამეცნიერო ორგანიზაციებისა და საზოგადოების წევრი, მათ შორის ქირურგთა ამერიკული კოლეჯის საპატიო წევრი (1998, ქირურგიული იერარქიის ყველაზე მაღალი ტიტულია).

ავტორია მრავალი სამეცნიერო ნაშრომისა, მათ შორის რამდენიმე მონოგრაფიის და რუსეთში ერთადერთი სახელმძღვანელოსი გულ-სისხლძარღვთა ქირურგიაში. ჰიპერბარული ოქსიგენაციის შესწავლისა და ამ მეთოდის ქირურგიაში დანერგვისათვის ვ. ბურაკოვსკისთან და ვ. ბუხარინთან ერთად 1976 წელს მიენიჭა ლენინური პრემია.

ლ. ბოკერია არჩეულია ქირურგთა ამერიკული კოლეჯის საპატიო წევრად, სადაც ირჩევენ ხოლმე მსოფლიოს 100 საუკეთესო ქირურგს. არის საერთაშორისო პრესტიჟული პრემიის “ოქროს ჰიპოკრატეს” ლაურეატი. მიღებული აქვს ტიტულები “წლის ადამიანი”, “ადამიანი ლეგენდა”.

1986 წელს გახდა სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი.

1999 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

1999 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ზორდავა კასილი კასილის ძე – ქარხანა “ცენტროლიტის” მუშა. დაიბადა კრასნოდარის მხარეში. მშობლები ადრე გარდაეცვალა და იზრდებოდა საბავშვო სახლში. მუშაობა დაიწყო კოლმეურნეობა “წითელგვარდიელში”. 40-იან წლებში გაიწვიეს არმიაში. მსახურობდა შორეულ აღმოსავლეთში. ომის პერიოდში მისი და ევაკუირებული იყო თბილისში. ამიტომ 1947 წელს, დემობილიზაციის შემდეგ ჩამოვიდა საქართველოში. მუშაობა დაიწყო თბილისის ქარხანა “ცენტროლიტის” სამოდელი საამქროში, შემოდელედ.

სოციალისტური შეჯიბრების არაერთგზის გამარჯვებული. 1966 წელს გახდა სოციალისტური შრომის გმირი.

დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით. 1984 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ზრეგვაძე ნანი გიორგის ასული – საესტრადო მომღერალი. დაიბადა თბილისში 1936 წლის 21 ივლისს თბილისში. 1961 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია (ფორტეპიანო). შემოქმდებითი მოღვაწეობა დაიწყო 1956 წელს საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის საესტრადო ორკესტრში. პროფესიულ ესტრადაზე გამოვიდა 1959 წელს. 1959-64 წლებში იყო საქართველოს სახელმწიფო საესტრადო ორკესტრის “რეროს”, 1964-80 წლებში ვოკალურ-საკრავიერი ანსამბლის “ორერას” სოლისტი. 1980-დან გამოდის სოლო კონცერტებით. საგასტროლოდ იყო მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში. გახმოვანებული აქვს მხატვრული ფილმები: “შეხვედრა მთაში”, “ვერის უბნის მელოდიები”, “აურზაური სალხინეთში”. გადაღებულია თ. აბულაძის ფილმში “სამკაული სატრფოსათვის” (1971). არის საქართველოსა და რუსეთის სახალხო არტისტი, საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1994), ღირსების ორდენის კავალერი (1996), ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა მე-6 მსოფლიო ფესტივალის (1957, მოსკოვი) და საესტრადო სიმღერების სოპოტის საერთაშორისო ფესტივალის

(1972) ლაურეატი. 1999 წელს დაასახელეს XX საუკუნის საუკეთესო საესტრაдо მომღერალ ქალად საქართველოში. 2000 წელს მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახ. პრემია. მოსკოვსა და თბილისში გახსნილია მისი სახელობის ვარსკვლავი.

1995 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ბურაკოვსკი ვლადიმერ ივანეს ძე – კარდიოქირურგი.

დაიბადა 1922 წლის 20 ივლისს თბილისში. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტი (1946). 1946-1948 წლებში მუშაობდა თბილისის ექიმთა დახელოვნების ინსტიტუტში ტოპოგრაფიული ანატომიისა და ოპერატიული ქირურგიის კათედრაზე. 1957-1969 წლებში მუშაობდა მოსკოვში, ა.ვ. ვიშნევსკის სახელობის ქირურგიის ინსტიტუტში მეცნიერ თნამაშრომლად. 1960-1965 წლებში ა. ბაკულევის სახელობის გულ-სისხლძარღვთა ქირურგიის თანდაყოლილი მანკების განყოფილების გამგედ. 1966 წლიდან ამავე ინსტიტუტის დირექტორია.

ვ.ი. ბურაკოვსკი 120-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის ავტორია. იგი შეისწავლიდა გულ-სისხლძარღვთა ქირურგიულ პრობლემებს, გულის თანდაყოლილი მანკების ქირურგიას, აორტის სარქველების მანკებს, გართულებებს „მშრალ“ და ღია გულზე ოპერაციების დროს და სხვა. ნაშრომისათვის „ადრეული ასაკის ბავშვების გულის დაავადებანი“ (1970) მიენიჭა სსრკ მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის ს. სპასოვუკოცკის სახელობის პრემია (1973). გამოკვლევათა ციკლისათვის ჰიპერბარულ ოქსოგენაციაზე და მისი დანერგვისათვის გულის ქირურგიაში ლ.ა. ბოკერიასთან და ვ.ა. ბუხარინთან ერთად მიენიჭა ლენინური პრემია (1976).

ვ.ი. ბურაკოვსკი იყო მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი (1962), პროფესორი (1962), სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი (1971), გულსისხლძარღვთა ქირურგიის საპრობლემო კომისიის თავმჯდომარე, პურკინიეს სახელობის ექიმთა საზოგადოების (ჩეხოსლოვაკია), უნგრეთის, ბულგარეთის, კუბის და აშშ ქირურგიული საზოგადოებათა წევრი, სოციალისტური შრომის გმირი (1982), დაჯილდოებული იყო შრომის წითელი დროშის ორდენითა და მედლებით.

1981 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება. გარდაიცვალა 1994 წელს.

ბურმისტროვა ნატალია მიხეილის ასული – რუსი მსახიობი. დაიბადა 1918 წლის 14 მარტს ქალაქ ბორისოვში, მინსკის ოლქი. 1936 წელს დაიწყო სასცენო მოღვაწეობა ტომსკის დრამატულ თეატრში. მუშაობდა სხვადასხვა რუსულ თეატრებში. დიდი სამამულო ომის წლებში საფრონტო თეატრის მსახიობი იყო. 1948 წლიდან მოღვაწეობს თბილისის გრიბოედოვის სახელობის თეატრში. ნატალია ბურმისტროვა ფართო დიაპაზონის, მაღალი პროფესიული კულტურის მსახიობია. ერთნაირი ოსტატობით ქმნის დრამატულ და კომიკურ სახეებს. მის მიერ შესრულებული საინტერესო როლებია: ტანია (არბუზოვის “ტანია”), ლარისა (ოსტროვსკის “უმზითვო”), მაშა (ტოლსტოის “ცოცხალი ლეში”), ნინა ზარეჩნაია (ჩეხოვის “თოლია”), რაშელი (გორკის “ვას ჟელეზნოვა”), იულია (არბუზოვის “ძველ, საყვარელ სახლში”), ფერიდე (მრევლიშვილის “მგზნებარე მეოცნებე”), გაიანე (მოსაშვილის “ჩადირული ქვები”), ლუიზა (შილერის “ვერაგობა და სიყვარული”), ნორა (იბსენის “ნორა”), მარტა (კასონას “ხეები ზეზეულა კვდებიან”), ლედი (ორფევსი ჯოჯოხეთში”) და სხვა.

საქართველოს (1961) და სსრკ (1972) სახალხო არტისტი, საქართველოს სსრ IV-V მოწვევების უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი. დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით (1997) და სხვა სახელმწიფო ჯილდოებით.

1985 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ბურჭულაძე პაატა შალვას ძე – საოპერო მომღერალი. დაიბადა 1955 წლის 12 თებერვალს თბილისში. 1978 წელს დაამთავრა თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის კონსერვატორიის ვოკალური ფაკულტეტი (დ. ხელაშვილის კლასი),

პარალელურად – საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სამშენებლო ფაკულტეტი. 1978-1980 წლებში სტაჟირება გაიარა იტალიაში, მილანის თეატრ "ლა სკალაში, 1981 წლიდან თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის აკადემიური თეატრის სოლისტი იყო. 1984 წლიდან პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწეოდა თბილისის კონსერვატორიაში. 1987 წელს გახდა საქართველოს მუსიკალური საზოგადოების თავმჯდომარე.

1985 წლიდან ცხოვრობს და მოღვაწეობს ავსტრიაში. 1986 წელს ვენაში შეიქმნა ბურჟულადის სახელობის კლუბი, რომელიც აერთიანებს მისი ხელოვნების თაყვანისმცემლებს. 1987 წელს მიენიჭა ფილადელფიის საპატიო მოქალაქის წოდება და გადაეცა ქალაქის სიმბოლური გასაღები "თავისუფლების ზარი".

პაატა ბურჟულაძეს შესრულებული აქვს შემდეგი პარტიები: ტარიელი (ო. თაქთაქიშვილის "მთვარის მოტაცება"), მაკარი (ვ. დოლიძის "ქეთო და კოტე"), მარკიზი (გ. ყანჩელის "და არს მუსიკა"), მეფისტოფელი (ა. ბოიტოს "მეფისტოფელი"), მეფისტოფელი (შ. გუნოს "ფაუსტი"), მექე რენე (ჩაიკოვსკის "იოლანტა"), ბორისი, დოსიფეი (შ. მუსორგსკის "ბორის გოდუნოვი", "ხოვანშჩინა"), ლეპორელო (მოცარტის "დონ ჟუანი"), დონ ბაზილიო (ჯ. როსინის "სეველიელი დალაქი"). შესრულებული აქვს ბევრი როლი ჯ. ვერდის ოპერებში.

ასრულებს მუსორგსკის, რახმანოვის და სხვათა რომანსებს.

მოღვაწეობს მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში, თანამშრომლობს მსოფლიოს უდიდეს დირიჟორებთან (ჰერბერტ ფონ კარაიანი, კ. აბადო, ლ. მაზელი, ზ. გეტა, რ. მუტი, კ.მ. ჯულენი).

პაატა ბურჟულაძე მრავალი საერთაშორისო კონკურსის ლაურეატი: საერთაშორისო კონკურსი "ვერდის ხმები" (1981, იტალია, II პრემია), ჩაიკოვსკის სახელობის საერთაშორისო კონკურსი (1982, მოსკოვი, I პრემია). ფილადელფიის ლუჩიანო პავაროტის საერთაშორისო კონკურსი (1985), მარია კალასის სახელობის საერთაშორისო კონკურსი (1986, მაინის ფრანკფურტი, I პრემია). 1991 წელს მიენიჭა ზ. ფალიაშვილის პრემია, 1992 წელს შ. რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია. არის აგრეთვე საქართველოს სახელმწიფო (1982) და ი. გოგებაშვილის სახელობის (1991) პრემიების ლაურეატი.

პაატა ბურჟულაძე სისტემატიურად ჩამოდის თბილისში, მონაწილეობს კონცერტებში. 1998 წელს მისი ინიციატივით და მოაწილეობით თბილისში

გაიმართა საოპერო მუსიკის საერთაშორისო ფესტივალი "ბრაგო", 2000 წელს აღდგომის ბრწყინვალე დღესასწაულის დღეს თბილისის სიონის საკათედრო ტაძარში შეასრულა ი. კეჭაყმაძის საგალობლები ტაძრის მგალობელთა გუნდთან ერთად. ეწევა საქველმოქმედო საქმიანობას, არის საქველმოქმედო ფონდ "იავნანას" პრეზიდენტი. 2003 წელს მიენიჭა ღირსების ორდენი, 2001 წელს თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ბურჯანაძე ემირ ვალერიანის ძე – გრაფიკოსი, მხატვარ-მონუმენტალისტი, დიაზაინერი. დაიბადა 1937 წელს თბილისში. სწავლობდა რკინიგზის მეშვიდე საშუალო სკოლაში. 1964 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის გრაფიკის ფაკულტეტი. 1968-1969 წლებში მუშაობდა ტექნიკური ესთეტიკის საკავშირო ინსტიტუტის საქართველოს ფილიალის სამრეწველო გრაფიკის განყოფილების მხატვარ-კონსტრუქტორად. მის მიერ შექმნილი ქართული საფირმო ნიშნებიდან ზოგიერთი შესულია იტალიაში გამოცემული საფირმო ნიშნების საერთაშორისო კატალოგში. 1973 წლიდან თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის შრიფტის სამეცნიერო-კვლევით ლაბორატორიას განაგებს. შექმნილი აქვს ქართული სასწავლო, მხატვრული და სარეკლამო შრიფტების ტაბულები, ქართული მონოგრამების სრული ციკლი. ემირ ბურჯანაძის პერსონალურმა გამოფენებმა, რომლებიც მოეწყო 1980, 1985, 1990 წლებში არა მხოლოდ მოწონება დაიმსახურა დამთვალიერებლებში, არამედ საქვეყნო აღიარებაც მოუტანა ავტორს. მხატვარი-გრაფიკოსი თბილისის სიმბოლიკის (გერბი, დროშა, სიმბოლური გასაღები) და საქართველოს სახელმწიფო ჯილდოების [დავით აღმაშენებლის, ვახტანგ გორგასალის (I, II, III ხარისხის), ღირსების ორდენის, მედალი "საბრძოლო დამსახურებისათვის"] ავტორია.

საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე (1990).
დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით (1997).

2005 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გამყრელიძე თამაზ ვალერიანის ძე –
ენათმეცნიერი, საზოგადო მოღვაწე. დაიბადა 1929
წლის 23 ოქტომბერს ქუთაისში. 1952 წელს დაამთავრა
თსუ აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტის
ფილოლოგიის განყოფილება სემიტოლოგიის
სპეციალობით. ეწევა სამეცნიერო პედაგოგიკურ
მოღვაწეობას. 1973 წლიდან აკადემიკოს გ.
წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის
ინსტიტუტის დირექტორია. 1966 წლიდან

სტრუქტურული და გამოყენებითი ლინგვისტიკის კათედრის გამგე, საქართველოს
მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1974, წევრ-კორესპონდენტი 1967), სსრკ
მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1984, წევრ-კორესპონდენტი 1979).
საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე (1979). ქსე და ქე მთავარი
სამეცნიერო საბჭოს წევრი. 1956 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია თემაზე:
”ხეთური ენის პროინდოევროპული ელემენტები”, 1960 წელს სადოქტორო –
”ხეთური ენა და ლარინგალური თეორია”.

გამყრელიძე იკვლევს აღმოსავლეთმცოდნეობისა და თეორიული
ენათმეცნიერების, ძველი აღმოსავლური ენების, ინდოევროპული, სემიტური და
ქართველური ენების სტრუქტურისა და თეორიის საკითხებს. მან გადაჭრა ხეთური
ენის ინდოევროპულ ენებთან მიმართების სადავო საკითხი. ხეთოლოგიურ
ნაშრომთაგან მნიშვნელოვანია აგრეთვე გამოკვლევები ხეთური სოლისებრი
დამწერლობის წარმოშობისა და ხეთური კონსონანტიზმის ინდოევროპულ
კონსონანტიზმთან მიმართების შესახებ. ქართველოლოგიურ ნაშრომთაგან
აღსანიშნავია ”სიბილანტა შესატყვისობანი და ქართველურ ენათა უძველესი
სტრუქტურის ზოგი საკითხი” (1959). ”სონანტა სისტემა და აბლაუტი ქართველურ
ენებში” (1965, გ. მაჭავარიანის თანაავტორობით), რომელშიც აღდგენილია
საერთოქართველური ენობრივი სისტემის ძირითადი სტრუქტურული მოდელები,
”წერის ანბანური სისტემა და ძველი ქართული დამწერლობა, ანბანური წერის
ტიპოლოგია და წარმომავლობა” (1989, ა.შანიძის რედაქტორობითა და
წინასიტყვაობით). ვ. ივანოვთან ერთად ავტორია ე.წ. გლოტარული თეორიისა,
რომელშიც მოცემულია ინდოევროპული კონსონანტური სისტემის ახალი

ინტერპრეტაცია. ამ საკითხზე კვლევა-ძიება შეჯამებულია ორტომიან ნაშრომში "Индоевропейский язык и индоевропейцы. Реконструкция и Историко-Типологический анализ праязыка и протокультуры" (Т. I, II, თბილისი 1984).

თ. გამყრელიძის ნაშრომები გამოცემულია უცხოურ ენებზეც. 1987 წელს დაინიშნა ცენტრალურ საენათმეცნიერო ორგანოს ჟურნალ "Вопросы языкознания"-ს მთავარ რედაქტორად.

გამყრელიძე არის ლინგვისტური საზოგადოების საპატიო წევრი, ამერიკის ხელოვნებათა და მეცნიერებათა აკადემიის უცხოელი საპატიო წევრი, ბრიტანეთის აკადემიის, ავსტრიის მეცნიერებათა აკადემიის უცხოელი წევრი, ევროპის ლინგვისტური საზოგადოების წევრი. იყო ამ საზოგადოების პრეზიდენტი (1986-87), ინდოევროპული საზოგადოების საპატიო წევრი, ბონისა და ჩიკაგოს უნივერსიტეტების საპატიო დოქტორი. არის ჰუმბოლდტის საერთაშორისო პრემიის ლაურეატი (გფრ, 1989), ივ. ჯავახიშვილის პრემიის ლაურეატი. 1998 წელს დაჯილდოვდა ამერიკის ბიოგრაფიული ინსტიტუტის "ღირსების ოქროს მედალი 2000"-ით, რომელიც გაიცემა ბოლო ასი წლის მანძილზე სხვადასხვა სფეროში მიღწეული განსაკუთრებული წარმატებებისათვის.

1979 წელს სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით დაჯილდოვდა ხალხთა მეგობრობის ორდენით. 1996 წელს გახდა ჟ. შარტავას სახელობის პრემიის პირველი ლაურეატი. იყო საქართველოს პარლამენტის წევრი.

2000 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გაფრინდაშვილი ნონა ტერენტის ასული – მოჭადრაკე. დაიბადა 1941 წლის 3 მაისს ზუგდიდში. დაამთავრა თბილისის უცხო ენათა პედაგოგიური ინსტიტუტი. ხუთგზის მსოფლიო ჩემპიონი (1962, 1965, 1969, 1972, 1975). სსრკ სპორტის ოსტატი (1958), საერთაშორისო ოსტატი (1961), საერთაშორისო დიდოსტატი (1976), სსრკ დიდოსტატი (1971), საერთაშორისო ოსტატი (1962), პირველი ქალი – საერთაშორისო დიდოსტატი (1978) ვაჟთა შორის, რაც პირველი შემთხვევა იყო ჭადრაკის ისტორიაში. თბილისის ჩემპიონი (1956), საქართველოს ჩემპიონი (1956, 1959, 1960, 1961). სსრკ ჩემპიონი (1964, 1973, 1981, 1983, 1985). ქალთა

საჭადრაკო ოლიმპიადების ჩემპიონი (1963, 1966, 1969, 1972, 1974, 1978, 1980, 1982, 1984, 1986, 1992). ევროპის ქვეყნების ჩემპიონ ქალთა თასის მფლობელი (1969, 1972). პირველი მსოფლიო ჩემპიონი მოჭადრაკე ვეტერან ქალთა შორის (1995). 30-ზე მეტი საერთაშორისო ტურნირის პირველი პრიზიორი. ბელგრადის (1971) და ტიმიშოარის (1975) ტურნირებში მოიგო ყველა პარტია. 1982 წელს გადაეცა პირველი “ჭადრაკის ოსკარი”.

1989 წელს აირჩიეს საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის პირველ პრეზიდენტად და ამ პოსტზე იმუშავა 7 წლის მანძილზე. არის საქართველოს ფიზკულტურისა და სპორტის დამსახურებული მუშაკი (1981). რესპუბლიკური კატეგორიის მსაჯი (1984). 1978-86 წლებში იყო ფიდეს ქალთა კომისიის თავმჯდომარე. არის ბათუმის (1965), ახალქალაქის (1971), ბორჯომის (1976) და ზუგდიდის (1987) საპატიო მოქალაქე.

ოლიმპიური მოძრაობის განვითარებაში შეტანილი თვალსაჩინო წვლილისათვის 1996 წელს მიენიჭა საერთაშორისო სპორტული ორგანიზაციების სამი უმაღლესი ჯილდო: საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ორდენი, ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტების მსოფლიო ასოციაციის საპატიო ორდენი და ევროპის ოლიმპიური კომიტეტების ორდენი.

1997 წელს მსოფლიო საჭადრაკო ოლიმპიადაზე ფიდემ დააწესა ნ. გაფრინდაშვილის სახელობის საერთაშორისო თასი იმ ქვეყნისათვის, რომლის ქალ და ვაჟ მოჭადრაკეთა გუნდი საერთო შედეგების მიხედვით დაიკავებდა პირველ ადგილს. 2001 წელს, დაბადებიდან 60 წლისთავთან დაკავშირებით, ნონა გაფრინდაშვილი დააჯილდოვეს ფიდეს “რაინდის” ორდენით. მიღებული აქვს ვახტანგ გორგასლის I ხარისხის ორდენი (2001).

2000 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გაჩეილაძე გივი სერგოს ძე – ხარატი. დაიბადა 1926 წლის 25 აგვისტოს ხარაგაულის რაიონის სოფელ ღორეშაში. აქვე მიიღო დაწყებითი არასრული საშუალო განათლება. 1943 წელს ოქტომბერში მუშაობა დაიწყო შორაპნის საორთქმავლო დეპოში ხარატად. 1944 წელს დაამთავრა შორაპნის მუშა-ახალგაზრდობის სკოლა. 1947-55 წლებში იყო დეპოს კომკავშირული ორგანიზაციის კომიტეტის მდივანი. 1948 წელს შევიდა კომუნისტური პარტიის რიგებში. 1957 წელს აირჩიეს პროფკავშირის კომიტეტის თავმჯდომარედ. დეპოში მუშაობის პერიოდში იყო ერთ-ერთი მოწინავე ხარატი. მრავალი რაციონალიზატორული წინადადების ავტორი.

1959 წელს გადავიდა თბილისის სტალინის სახელობის ელექტროვაგონშემკეთებელ ქარხანაში ხარატად, სადაც მუშაობდა 2003 წლის მარტამდე. საქართველოს კომპარტიის რამდენიმე ყრილობის და საბჭოთა კავშირის კომპარტიის XXV ყრილობის დეპუტატი. დაჯილდოებულია შრომის წითელი დროშის ორდენით. 1970 წელს დაჯილდოვდა “საპატიო რკინიგზელის” ნიშნით. 1979 წელს გახდა საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი. 1982 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 2006 წლის მარტში.

გოგორიძე ვიქტორ დავითის ძე – ინჟინერ-გვირაბმშენებელი. დაიბადა 1910 წლის 25 ოქტომბერს (7. I. 1911) ამბროლაურის რაიონის სოფელ ხოტევში. სოციალისტური შრომის გმირი (1980). 1934 წელს დაამთავრა მოსკოვის ავტოსაგზაო ინ-ტი. 1934-37 წლებში მუშაობდა მოსკოვის მეტროპოლიტენის მშენებლობაზე. 1937-41 წლებში თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის სახალხო განათლების სამმართველოში მთავრ ინჟინრად. 1941-46 წლებში ამიერკავკასიის ფრონტის შტაბის სამსახურის მიმოსვლების უფროსის თანაშემწედ. 1946-52 ამიერკავკასიის რკინიგზის სამგზავრო სამსახურის უფროსის მოადგილედ, შემდეგ ამავე სამსახურის უფროსად. 1952 წლიდან იყო “თბილმეტრომშენის”

სამმართველოს უფროსის მოადგილე, ხოლო 1957-87 წლებში – სამმართველოს უფროსი. ვ. გოცირიძის სახელთან არის დაკავშირებული თბილისის მეტროპოლიტენის 27 კმ-იანი ხაზის, მისი 21 სადგურისა და სარკინიგზო გვირაბის მშენებლობა, როგორც საქართველოში, ასევე სამხრ. და ჩრდილ. კავკასიის სხვა რესპუბლიკებში.

იგი იყო სსრკ VI-VIII მოწვევის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი. მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები. 1944 წელს მიენიჭა საპატიო რკინიგზელის წოდება, 1961 წელს – საქართველოს დამსახურებული ინჟინრის წოდება. 1977 წელს გახდა სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი. 1980 წელს გახდა სოციალისტური შრომის გმირი. მისი სახელი დაერქვა მეტროპოლიტენის სადგურ “დელისს”. 1995 წელს გარდაიცვალა.

1988 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გუგუნავა ვალერიან პლატონის ძე – სოციალისტური შრომის გმირი, ომის ვეტერანი. დაიბადა 1910 წელს სენაკის რაიონის სოფელ ხორშში. დაამთავრა სენაკის საშუალო სკოლა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკის ფაკულტეტი მგეგმავ-ეკონომისტის სპეციალობით. 1933 წლიდან იყო პარტიულ სამუშაოზე. სამამულო ომის დაწყების პირველი დღიდანვე მსახურობდა არმიაში. 1954 წლიდან მუშაობდა თბილისის მერიის, ყოფილ საქალქო საბჭოს აღმასკომის სისტემაში. 1954 წლიდან 1977 წლამდე იყო თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის სისტემაში. 1954 წლიდან 1977 წლამდე იყო თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის საგეგმო კომისიის თავმჯდომარის პირველი მოადგილე, შემდეგ თავმჯდომარე. 1977 წლიდან მუშაობდა საქართველოს სოცუზრუნველყოფის სამინისტროს საგეგმო-საფინანსო განყოფილების უფროსად. 1979 წლიდან 1991 წლამდე იგი ასრულებდა საქართველოს ეკონომიკისა და დაგეგმარების სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის თბილისის განყოფილების უფროსი მეცნიერ-თანამშრომლის, თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის მთავარი სპეციალისტის

მოვალეობებს. 1992-94 წლებში იყო თბილისის მერის მთავარი მრჩეველი. დაჯილდოებული იყო მთავრობის უმაღლესი ორდენებით. გარდაიცვალა 2002 წელს.

1995 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გუდიაშვილი ლადო (ვლადიმერ) დავითის ძე – ფერმწერი, გრაფიკოსი, თეატრისა და კინოს მხატვარი. დაიბადა 1896 წლის 18 მარტს თბილისში. სწავლობდა კავკასიის საზოგადოების ნატიფი ხელოვნების, ფერწერისა და ქანდაკების წამახალისებელ სკოლაში თბილისში (1910-14), რომელიც დაამთავრა პირველი ხარისხის დიპლომით და მხატვარ-პედაგოგის წოდებით. 1914-19 წლებში მუშაობდა ხატვის მასწავლებლად თბილისის მეორე გიმნაზიაში. ამ პერიოდში შექმნილ გრაფიკულ ნახატებს აქვეყნებდა ჟურნალებში “თეატრი და ცხოვრება”, “ARS”, “ფენიქსი”. 1915 წელს მოეწყო მხატვრის ნამუშევრების პირველი პერსონალური გამოფენა. 1916 წელს სხვა მოღვაწეებთან ერთად დააარსა “ქართველ ხელოვანთა საზოგადოება”. 1917 წელს მონაწილეობდა ე. თაყაიშვილის მიერ სამხრეთ საქართველოში მოწყობილ ექსპედიციაში – გაეცნო ქართულ ძეგლებს, იღებდა ფრესკების პირებს. ამავე წელს თბილისში მოხატა ძველი კაფე “ფანტასტიკური დუქანი”. 1917-19 წლებში შექმნა თბილისისადმი მიძღვნილი ციკლი, რომლის მთავარი პერსონაჟები კინტოები და ყარაჩოხელები არიან: “სტეპკოს დუქანი”, “ქრისტიანე”, “კინტოების ქეიფი ქალთან”. ამ პერიოდში გაიცნო ნიკო ფიროსმანაშვილი, რომელსაც მომავალში მრავალი ნაწარმოები მიუძღვნა. 1919 წელს მონაწილეობდა კაფე “ქიმერიონის” მოხატვაში. მას ეკუთვნის 22 ილუსტრაცია პირველი ქართული მოდების ჟურნალისათვის. ქართულ ფერწერაში პირველმა შემოიტანა “ნიუს” ჟანრი. 1919-26 წლებში ლ. გუდიაშვილი პარიზში სწავლობს, რონსონის ე.წ. “თავისუფალ აკადემიაში”. მონაწილეობდა გამოფენებში პარიზში, რომში, ვენეციაში, ინდოეთში, ბრიუსელში, ამსტერდამში. 1925 წელს საფრანგეთში გამოიცა მორის რეინალის მონოგრაფია “ლადო გუდიაშვილი”.

1926-32 წლებში თბილისის სამხატვრო აკადემიაში ასწავლიდა მონუმ.-დეკორ. მხატვრობას. ქართულ ფერწერაში პირველმა შემოიტანა “ნიუს” ჟანრი.

1927 წელს ლ. გუდიაშვილი უკავშირდება კოტე მარჯანიშვილს და მის თეატრში აფორმებს არაერთ სპექტაკლს (“მზეთამზე”, “არსენას ლექსი”). 1926 წლიდან თბილისის სამხატვრო აკადემიაში იწყებს პედაგოგიურ მოღვაწეობას პროფესორის ხარისხით. 1946-48 წლებში მოხატა ქაშვეთის ეკლესია. ქართველ მხატვართაგან პირველმა დაასურათა (XVIII საუკუნის მინიატურების შემდეგ) და გრაფიკულად გააფორმა შოთა რუსთაველის “ვეფხისტყაოსანი” (1934). მას ეკუთვნის ილუსტრაციები ს.ს. ორბელიანის წიგნისა “სიბრძნე სიცრუისა” (1939). ლ. გუდიაშვილმა დაასურათა ქართველ და უცხოელ მწერალთა მრავალი წიგნი. მხატვრის შემოქმედებაში თბილისის თემას განსაკუთრებული ადგილი ეკავა. ამ თემას უძღვნა ნაწარმოებთა მნიშვნელოვანი ნაწილი: “ნიკო ფიროსმანაშვილი” (1928), “ყეენობა თბილისში” (1937), “ლეგენდა თბილისის დაარსებაზე” (1946) და სხვ. გუდიაშვილის ნამუშევრები ინახება საქართველოს ხელოვნების მუზეუმში, მის ოჯახში უცხოეთის კერძო კოლექციებში, უცხოეთის ცნობილ გალერეებში: “საშემოდგომო სალონი”, “გალერეა ჟოზეფ ბიე”, “ლიკორნი”.

1958 წელს მიენიჭა საქართველოს სსრ, და ხოლო 1972 სსრკ სახალხო მხატვარის წოდება, 1976 წელს დააჯილდოვეს სოციალისტური შრომის გმირის ორდენით. დაჯილდოებულია აგრეთვე 2 ლენინის ორდენით, შრომის წითელი დროშის, “საპატიო ნიშნის” ორდენებითა და მედლებით. 1965 წელს, ბოლო ორი წლის ფერწერული და გრაფიკული ნამუშევრებისათვის, მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის პრემია.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1979 წელს. გარდაიცვალა 1980 წლის ივლისში. დაკრძალულია მწერალთა და სზოგადო მოღვაწეთა მთაწმინდის პანთეონში.

გულია გიორგი დიმიტრის ძე – აფხაზი წარმოშობის რუსი მწერალი. დაიბადა 1913 წლის 14 მარტს სოხუმში, აფხაზი პოეტის დიმიტრი გულიას ოჯახში. დაამთავრა რკინიგზის ინჟინერთა ინსტიტუტი. დამთავრების შემდეგ მუშაობდა შავი ზღვის რკინიგზის მშენებლობაზე. ოცდაათიანი წლების ბოლოს ხელმძღვანელობდა

აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულ ხელოვნების სამმართველოს. 1947 წლიდან სიცოცხლის უკანასკნელ დღეებამდე მუშაობდა “ლიტერატურნაია გაზეტაში”, იყო მისი სარედაქციო კოლეგიის წევრი. არაერთგზის იყო არჩეული სსრ კავშირის მწერალთა კავშირის გამგეობის წევრად.

პირველი მოთხრობა გამოქვეყნა 1930 წელს. მისი შემოქმედების მთავარი თემა იყო აფხაზეთისა და აფხაზი ხალხის ყოველდღიური ცხოვრება და შრომითი საქმიანობა. ამ თემას ეძღვნება მისი ტრილოგია “საკენელი მეგობრები”, რომლის პირველმა ნაწილმა “გაზაფხული საკენში” (1948) დაიმსახურა სახელმწიფო პრემია (1949). ამ ნაწარმოების მიხედვით გადაღებულია ქართული მხატვრული ფილმი. ტრილოგიის ნაწილებია – მოთხრობები “კეთილი ქალაქი” (1949) და “კამა” (1951). აფხაზი ერის წარსულს ეხება: “მოთხრობები კოცონთან” (1937), “შაოსანი სტუმრები” (1950), რომანი “მორევი” (1959), “მეფე ეხნატონი” (1968), “კაცი ათენიდან. ქრონიკა ექვს წიგნად” (1969), “სულა” (1971) და მარავალი სხვა.

იყო საქართველოს სსრ (1943) და აფხაზეთის ასსრ (1971) ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე. სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1949). დაჯილდოებულია შრომის წითელი დროშის 2 ორდენით, “საპატიო ნიშნის” 3 ორდენით და მედლებით, ბულგარეთის სახალხო რესპუბლიკის პირველი ხარისხის კირილესა და მეთოდეს ორდენის კავალერი.

1986 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1989 წლის დეკემბერში.

დათაშვილი ალექსანდრე იოსების ძე – საქართველოს დამსახურებული მშენებელი, ზეინკალი, მემონტაჟე, სოციალისტური შრომის გმირი, ღვაწლმოსილი მეტრომშენებელი. დაიბადა 1929 წელს ქალაქ თბილისში. შრომითი მოღვაწეობა დაიწყო 1954 წელს “თბილგვირაბმშენში” გვირაბგამყვან სამონტაჟო ბრიგადის ხელმძღვანელად, სადაც მოღვაწეობდა სიცოცხლის ბოლომდე. 1966 წელს მიენიჭა ლენინის ორდენი, 1971

წელს საქართველოს დამსახურებული მშენებლის წოდება, 1980 წელს სოციალისტური შრომის გმირის წოდება ოქროს მედლით “ნამგალი და ურო”. მის ხელში გაიზარდა მრავალი ახალგაზრდა მეტრომშენებელი. გარდაიცვალა 2003 წელს.

1988 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

დანელია გიორგი ნიკოლოზის ძე – კინორეჟისორი. დაიბადა 1930 წლის 25 აგვისტოს თბილისში. ერთი წლის შემდეგ ოჯახი საცხოვრებლად გადავიდა მოსკოვში. 1955 წელს გ. დანელიამ დაამთავრა მოსკოვის არქიტექტურის ინსტიტუტი. 1954-55 წლებში მუშაობდა არქიტექტორად ქალაქების დაპროექტების ინსტიტუტში. დაინტერესებული იყო კინოთი. იღებდნენ მასიურ სცენებში. 1958 წელს შევიდა კონოსტუდია „მოსფილმთან“ არსებულ უმაღლეს სარეჟისორო კურსებზე (მიხეილ კალატოზოვის სახელოსნო).

1960 წელს თავის თანაკურსელ იგორ ტალანკინთან ერთად გადაიღო ფილმი „სერიოჟა“, რომელსაც დიდი წარმატება ხვდა წილად (კარლოვი-ვარის XII, მექსიკის III და კანადის საერთაშორისო ფესტივალების დიდი პრემიები და საპატიო დიპლომი). მისი შემოქმედებისათვის დამახასიათებელია ლირიზმი, პოეტურობა და მსუბუქი იუმორი. 1962 წელს გადაიღო ფსიქოლოგიური დრამა „გზა ნავსაყუდელისაკენ“, შემდეგ გენადი შპალიკოვთან ერთად დაწერა სცენარი და გადაიღო ფილმი „დავდივარ მოსკოვის ქუჩებში“ (1963), რომელიც კანის საერთაშორისო ფესტივალზე აღინიშნა, როგორც ორიგინალური რეჟისორული ნამუშევარი. დიდი პოპულარობით გამოირჩეოდა მისი ფილმები: „ოცდაცამეტი“ (1965), ტრაგიკომედია „არ იდარდო“ (1969, „მოსფილმი“ კინოსტუდია „ქართულ ფილმთან“ ერთად), „მთლად წყალწაღებული“ (1972, მარკ ტვენის „ჰეკლბერი ფინის თავგადასავალის“ მიხედვით), „აფონია“ (1975) (საკავშირო კინოფესტივალის სპეციალური პრიზი), 1977 წელს გადაიღო ფილმი „მიმინო“, რომელმაც მოსკოვის X საერთაშორისო კინოფესტივალზე ოქროს პრიზი დაიმსახურა (საკავშირო კინოფესტივალის პრიზი, 1978 და სსრკ სახელმწიფო პრემია, 1978). გადაღებული აქვს ფილმები: „შემოდგომის მარათონი“ (სან-სებასტიანის საერთაშორისო კინოფესტივალის მთავარი პრიზი, 1979; საკავშირო კინოფესტივალის მთავარი

პრიზი, 1980; რსფსრ სახელმწიფო პრემია, 1981), „ქინ-მა-მა“, „პასპორტი“ (1990), „ნასტია“ და სხვა. მისი სურათები გამოირჩევა განსაკუთრებული მიმზიდველობით. ორი ავტობიოგრაფიული წიგნის ავტორია.

არის რსფსრ ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე (1965). რსფსრ სახალხო არტისტი 1974. 1984 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

2000 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით. ცხოვრობს და მოღვაწეობს მოსკოვში.

დეკანოზიძე თამარ ივანეს ასული – პათოლოგანატომი. დაიბადა 1922 წლის 3 ნოემბერს ხარაგაულში. დაამთვარა თბილისი სახელმწიფო სამედიცინო ფაკულტეტი 1943 წელს. 1955 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია ”ნერვული სისტემის სხავდასხვა განყოფილებების სტრუქტურული ცვლილებები”, 1964 წელს კი – სადოქტორო ”შეგუებითი და კომპენსაციური პროცესების მორფოლოგიური საფუძვლები”.

1969-73 წლებში იყო ჰირტოლოგიისა და ემბრიოლოგიის კათედრის გამგე. 1973-96 წლებში – პათანატომიის კათედრის გამგე. 1980 წლიდან 2000 წლამდე საქართველოს ჯანდაცვის სამინისტროს მთავარი პათოლოგანატომია. 1984-99 წლებში იყო საქართველოს პათოლოგანატომთა სამეცნიერო საზოგადოების თავმჯდომარე. მონაწილეობდა თბილისში 1989 წლის 9 აპრილის მოვლენების შემსწავლელი სამთავრობო კომისიის მუშაობაში. 1973 წლიდან საქართველოს მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის წევრია, 1997 წლიდან ეკოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის წევრი, 1998 წლიდან სამხ. სამედ. მეცნ. აკადემიის წევრი. 1976 წელს მიენიჭა საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება.

თ. დეკანოზიძეს ეკუთვნის 6 მონოგრაფია, ერთ-ერთ მათგანს 1962 წელს მიენიჭა ი. თარხნიშვილის სახელობის პრემია. არის 142 სამეცნიერო სტატიისა და 1 სასწავლო ფილმის ავტორი, საპატიო ნიშნის (1962), შრომის წითელი დროშის (1981), ღირსების (1997) ორდენების კავალერი. 1999 წელს გახდა წლის საუკეთესო მასწავლებლის პრემიის ლაურეატი. არის ათეროსკლეროზის, გერონტოლოგთა

საერთაშორისო საზოგადოების წევრი, ჟურნალ "Архив патологии"-ს რედკოლეგიის წევრი.

2002 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

დიმიტრიადი ოდისეი აქილევსის ძე – ბერძენი დირიჟორი. დაიბადა 1908 წლის 7 ივლისს ბათუმში. 1926-1930 წლებში სწავლობდა თბილისის კონსერვატორიაში საკომპოზიციო განხრით (ს. ბაგრინოვსკისა და ს. ბარხუდარიანის კლასები), კონსერვატორიის დამთავრების შემდეგ მუშაობდა სოხუმში, წერდა მუსიკას სოხუმის ბერძნული დრამატული თეატრის სპექტაკლისათვის, საორკესტრო და საფორტეპიანო პიესებს. 1933-1936 წლებში სწავლა განაგრძო ლენინგრადის კონსერვატორიის სადირიჟორო განყოფილებაზე (ა. გაუკისა და ი. მუსინის ხელმძღვანელობით). 1937-1947 წლებში ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის თეატრის რიგითი დირიჟორია, 1947-1952 წლებში კი საქართველოს სიმფონიური ორკესტრის მთავარი დირიჟორი. 1952-1965 წლებში კვლავ ოპერის თეატრში მოღვაწეობდა მთავარ დირიჟორად, ხელმძღვანელობდა მრავალი კლასიკური და თანამედროვე ოპერის დადგმებს, რომელთაგან აღსანიშნავია ზ. ფალიაშვილის "აბესალომ და ეთერი" (1953), მ. მშველიძის "დიდოსტატის მარჯვენა" (1961), ო. თაქთაქიშვილის "მინდია" (1961), პ. ჩაიკოვსკის "ევგენი ონეგინი" (1953) და "ორლეანელი ქალწული" (1957), ს. პროკოფიევის "სემიონ კოტკო" (1964), კ. დანკვეიჩის "ზოგდან ხმელნიცკი" (1954), საბალეტო სპექტაკლებიდან ა. მაჭავარიანის "ოტელო" (1958) და სხვ. 1965-1975 წლებში ოდისეი დიმიტრიადი სსრ კავშირის დიდი თეატრის დირიჟორი იყო. ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას 1937-1941 წლებში და 1957-1995 წლებში თბილისის კონსერვატორიაში.

1958 წელს თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრის დასთან ერთად გამოდიოდა ევროპისა და ლათინური ამერიკის ქვეყნებში. კლასიკური რეპერტუარიდან წარმატებით ასრულებდა ბეთხოვენის V და VII სიმფონიებს, ბერლიოზის "ფანტასტიკურ სიმფონიას", ბრამსის I სიმფონიას, ვაგნერის

საორკესტრო ფრაგმენტებს ოპერებიდან, ჩაიკოვსკის I, IV, V, VI სიმფონიებს, “მანფრედს”, რიმსკი-კორსაკოვის “შაჰრაზადს” და სხვ.

იყო საქართველოს (1950) და სსრკ სახალხო არტისტი, ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის პრემიის ლაურეატი. დაჯილდოებულია შრომის წითელი დროშის, “საპატიო ნიშნის” ორდენებით და მედლებით, ღირსების ორდენით (1998).

1986 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება. 1988 წელს საბერძნეთის კულტურისა და ხელოვნების წინაშე დამსახურებისათვის დაჯილდოვდა “ათენის ოქროს მედლით”. 1989 წელს უკანასკნელ წლებში გაწეული საკონცერტო მოღვაწეობისათვის მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია.

1995 წლიდან ცხოვრობდა და მოღვაწეობდა საბერძნეთში, ქალქ ათენში. 1998 წელს თბილისში კონცერტით აღნიშნა დაბადების 90 წლისთავი.

გარდაიცვალა 2005 წლის მაისში. დაკრძალულია თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის ეზოში.

დურმიშიძე სერგი ვასილის ძე – ბიოქიმიკოსი, მცენარეთა ბიოქიმიისა და ტექნიკური ბიოქიმიის ერთ-ერთი ფუძემდებელი საქართველოში. დაიბადა 1910 წლის 27 თებერვალს საჩხერეში. 1931 წელს დაამთავრა საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის მებაღეობა-მევენახეობის ფაკულტეტი. 1935-60 წლებში მუშაობდა ამავე ინსტიტუტის ბიოორგანული ქიმიის კათედრაზე (1944-45 – კათედრის გამგე). 1943-54 წლებში იყო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მევენახეობისა და მეღვინეობის სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი, 1952 წელს დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია. 1954-55 წლებში საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრი, 1955-71 წლებში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოს მდივანი. 1971 წლიდან საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მცენარეთა ბიოქიმიის ინსტიტუტის დამაარსებელი და დირექტორია 1987 წლამდე. 1961 წელს მიენიჭა საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება. მუშაობდა მეორეულ ნაერთთა ბიოქიმიის

დარგში. დაადგინა სპირტის დუდილის ძირითადი, მეორეული და გარეშე პროდუქტების გარდაქმნის ბიოქიმიური გზები. საფუძველი ჩაუყარა ვაზისა და ღვინის ფენოლურ ნაერთთა ბიოქიმიას, დაამუშავა არომატული ნივთიერების უჯრედშიგა ცვლის თეორიული საფუძვლები. დაჯილდოებულია შრომის წითელი დროშის ოთხი ორდენით და მედლებით.

გარდაიცვალა 1989 წელს. დაკრძალულია დიდუბის პანთეონში. 1990 წელს ბიოქიმიისა და ბიოტექნოლოგიის ინსტიტუტს მიენიჭა ს. დურმიშიძის სახელი.

1987 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

დულაშვილი ნუნუ (ნინო) იროდიონის ასული –

კომპოზიტორი და მომღერალი. დაიბადა თბილისში 1939 წლის 7 თებერვალს. 5 წლის ასაკში შექმნა პირველი ნაწარმოები “პატარა მწყემსის სიმღერა”. სწავლობდა ნიჭიერ ბავშვთა მუსიკალურ ათწლეულში, შემდეგ დაამთავრა თბილისის ვ. სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორია (ა. ბალანჩიშვილის საკომპოზიტორო კლასი). ამ პერიოდში გატაცებული იყო ჯაზით. მის მიერ დაწერილი სიმღერით მომღერალმა გიული ჩოხელმა, პრადში მსოფლიო ფესტივალზე გამართულ კონკურსში, რომლის თავმჯდომარე ელა ფიტჯერალდი იყო, პირველი ადგილი და ოქროს მედალი დაიმსახურა. 1959-62 წლებში მუშაობდა კინოსტუდია “ქართული ფილმის” დოკუმენტური ფილმების სტუდიაში მუსიკალურ რედაქტორად. 1962-78 წლებში ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახელობის მუსიკალურ ათწლეულში. 1968 წლიდან საქართველოს ტელევიზიის მუსიკალური განყოფილების უფროსი იყო, შემდეგ ხმის მთავარი რეჟისორი. ძირითადად სიმღერის ჟანრში მუშაობს. მისი სიმღერებისათვის დამახასიათებელია ეროვნული კოლორიტი, ხალხურ მელოდიებთან სიახლოვე. არაერთი შესანიშნავი სიმღერა აქვს შექმნილი ლადო ასათიანის, ტიციან ტაბიძის და სხვა ქართველ პოეტთა ლექსებზე. ნაყოფიერად იღწვის მუსიკის სხვადასხვა ჟანრებშიც. დაწერილი აქვს საფორტეპიანო, სავიოლინო და საორკესტრო პიესები, საფორტეპიანო კონცერტი მუსიკალური “ქუდები” ტელეგადაცემისათვის, მუსიკა თოჯინური თეატრის დადგმებისათვის. ასევე

ეკუთვნის კონომუსიკა ფილმებისათვის: “სათაფლია”, “რიონის ხეობა”, “ქალაქი მთებში”, “ციმბირელი პაპა”, “ხსოვნა” და სხვა. იგი თავისი სიმღერების საუკეთესო ინტერპრეტატორია. აქვს მლიერი, სასიამოვნო ტემბრის ხმა, შესრულების ორიგინალური მანერა. განსაკუთრებით პოპულარულია სიმღერები: “ქუთაისო”, “იმერეთის ნიაგო”, “ღმერთი სიყვარულისა”, “ბათუმი რად ღირს მარტო”, “ჩემი სიმღერა”, “ო, არა გაზაფხულზე”, “კახეთო”, “გადამრიე”, “გამიფრთხილდი”, “სამშობლო”, “გიყვარდეს საქართველო”, “ფიროსმანის ქალაქი”, “თბილისო საყვარელო” და სხვა. ხელოვნების და კულტურის უნივერსიტეტისა და მუსიკალური გიმნაზიის პედაგოგია, ასწავლის კომპოზიციას. საქართველოს ხელოვნების დმასახურებელი მოღვაწეა (1983). ა. წერეთლის სახელობის პრემიის ლაურეატი (1997). 1998 წელს დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2004 წელს.

ზურაბიშვილი ავლიპი დავითის ძე – ფსიქოლოგი, ნეირომორფოლოგი, ქართული ფსიქიატრიული სკოლის ფუძემდებელი. დაიბადა 1902 წლის 2 თებერვალს სიღნაღის რაიონის სოფელ ბოდბისხევში, მღვდლის ოჯახში. 1927 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტი. 1927-31 წლებში მუშაობდა ფსიქიატრიის კლინიკაში მ. ასათიანის ხელმძღვანელობით. 1931-38 წლებში მოღვაწეობდა ლენინგრადის ბეხტერევის სახელობის ფსიქონერვოლოგიის ინსტიტუტში გამოჩენილი მეცნიერების პავლოვისა და ორპოვის ხელმძღვანელობით, სადაც დაიცვა საკანდიდატო და სადოქტორო დისერტაციები. 1938 წელს სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ დაინიშნა მ. ასათიანის სახელობის ფსიქიატრიის სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორად და აირჩიეს თბილისის სამედიცინო ფსიქიატრიის კათედრის ხელმძღვანელად, სადაც მოღვაწეობდა სიცოცხლის ბოლომდე. 1938-1966 წლებში იყო ფიზიოლოგიის ინსტიტუტის მორფოლოგიის განყოფილების გამგე.

ავლიპი ზურაბიშვილის გამოკვლევები ძირითადად ეხება კლინიკური ფსიქიატრიისა და ნეირომორფოლოგიის საკითხებს. იგი სამართლიანად ითვლება

თავის ტვინის კვლევის ევოლუციური მიმართულების ფუძემდებლად. მან ახლებურად გააშუქა სინაფსების არქიტექტონიკა, შეისწავლა ადამიანის თავის ტვინის ქერქის შუბლის წილის მორფოლოგიური განვითარების კანონზომიერებანი, შექმნა ასოციაციური ექსპერიმენტის ორიგინალური მეთოდი, განავითარა დებულებანი ფსიქონევროლოგიაში პერსონოლოგიური კვლევის მნიშვნელობის შესახებ. გამოქვეყნებული აქვს 500-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომი, მათ შორის 22 მონოგრაფია ქართულ, რუსულ, ფრანგულ, ინგლისურ, იტალიურ და სხვა ენებზე. ა. ზურაბიშვილმა ფსიქიატრიის დარგში ფუნდამენტურ გამოკვლევებთან ერთად, დიდი წვლილი შეიტანა ლიტერატურისა და ხელოვნების ნაწარმოებების პერსონოლოგიური ანალიზის შესწავლის საქმეში. მან გამოიკვლია შ. რუსთაველის, ი. ჭავჭავაძის, ნ. ბარათაშვილის, შექსპირის, გოეთეს, დოსტოევსკისა და სხვა მწერალთა ლიტერატურული გმირები პიროვნული და პერსონოლოგიური თავისებურებების ზოგადსაკაცობრიო მორალური თვისებები.

იყო მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი (1937), პროფესორი (1942), საქ. სსრ და მეცნ. დამსახურებული მოღვაწე (1944), საქ. სსრ მეცნ. აკად. აკადემიკოსი (1955), სსრკ მედიცინის მეცნ. აკად. აკადემიკოსი (1960).

1955 წელს სინაფსოარქიტექტონიკაში გამოკვლევებისათვის მიენიჭა ი. თარხნიშვილის პრემია, ხოლო 1963 წელს ფსიქიატრიის თეორიული პრობლემების დამუშავებისათვის ვ. ბეხტერევის პრემია.

იყო ტვინის შემსწავლელი საერთაშორისო ორგანიზაციის წევრი (1962), ჩეხოსლოვაკიის, უნგრეთის და ბულგარეთის აკადემიების საპატიო წევრი, დიდი ბრიტანეთისა და შვედეთის სამეფო სამედიცინო საზოგადოებების საპატიო წევრი, ფინეთის, საფრანგეთის, აშშ-ს სამედიცინო საზოგადოებებისა მრავალი სამეცნიერო ასოციაციის წევრი.

1983 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1994 წლის აგვისტოში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

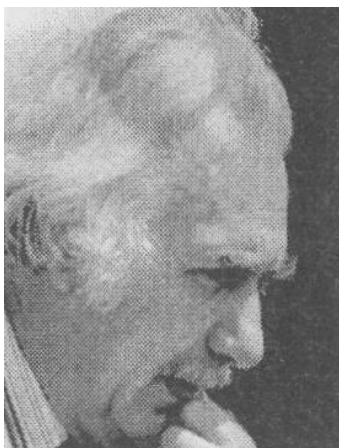
თავხელიძე ალბერტ ნიკიფორეს ძე – ფიზიკოსი. დაიბადა 1930 წლის 16 დეკემბერს თბილისში. 1953 წელს დაამთავრა თსუ ფიზიკის ფაკულტეტი, 1956 წელს – სსრკ მეცნ. აკად. მათემატიკის ინსტიტუტის ასპირანტურა მოსკოვში. 1956-70 წლებში მუშაობდა ბირთვულ გამოკვლევათა გაერთიანებულ ინსტიტუტში მოსკოვის ოლქში. დუბნაში იყო მეცნიერთანამშრომელი, განყოფილების გამგე, თეორიული ფიზიკის ლაბორატორიის დირექტორის მოადგილე. პარალელურად, 1964-70 წლებში იყო მაღალი ენერგიების ფიზიკის ინსტიტუტის თეორიული ფიზიკის სექტორის ხელმძღვანელი პროტვინოში (მოსკოვის ოლქი). 1966-71 წლებში მუშაობდა უკრაინის მეცნ. აკად. ნ. ბოგოლიუბოვის სახელობის თეორიული ფიზიკის ინსტიტუტის ელემენტარულ ნაწილაკთა თეორიის განყოფილების გამგედ კიევში. 1971 წლიდან იყო მათემატიკის ინსტიტუტის თეორიული ფიზიკის განყოფილების გამგე. 1970-86 წლებში იყო რუსეთის მეცნ. აკად. ბირთვულ გამოკვლევათა ინსტიტუტის ერთ-ერთი დამაარსებელი და პირველი დირექტორი. 1987-95 წლებში იყო თსუ ელემენტარული ნაწილაკების ფიზიკის კათედრის გამგე. 1995 წლიდან თსუ მაღალი ენერგიების ფიზიკის ინსტიტუტის დირექტორი.

საკანდიდატო დისერტაცია დაიცვა 1957 წელს თემაზე: "დისპერსიული თანაფარდობანი და მიახლოებითი განტოლებები ფოტო დაბადების პროცესებისათვის", სადოქტორო – "კვაზი პოტენციალური მიდგომა ველის კვანტურ თეორიაში" 1963 წელს. არის 200-ზე მეტი ნაშრომის ავტორი.

1973 წელს თავხელიძეს მიენიჭა სსრკ სახელმწიფო პრემია ერთობლივი კვლევის ციკლისათვის "II – მეზონების ნუკლონებზე ფოტოდაბადება", ხოლო ერთობლივი კვლევის ციკლისათვის "ახალი კვანტური რიცხვი – ფერი და ელემენტარული ნაწილაკებისა და ბირთვების კვარკულ სტრუქტურებში დინამიკურ კანონზომიერებათა დადგენა" – ლენინური პრემია 1988 წელს. მისი გამოკვლევა "მატევევ-მურადიან-თავხელიძის კვარკული თვალის წესები" აღიარებულია აღმოჩენად (1987).

1996 წელს მას მიენიჭა ნ. ბოგოლიუბოვის სახელობის პრემია და ამავე წელს აირჩიეს მეცნიერებათა აკადემიის ნამდევრად წევრად ვაშინგტონში. 1998 წელს მიენიჭა რუსეთის სახელმწიფო პრემია. დაჯილდოებულია მეცნიერებათა აკადემიების საერთაშორისო ასოციაციის ოქროს მედლით (1998), რუსეთის ფედერაციის მთავრობის პრემიით მეცნიერებისა და ტექნიკის დარგში (2001), ივ. ჯავახიშვილის მედლით (2001), ღირსების ორდენით (2000). არის ქ. ტროიცკის (რუსეთი) საპატიო მოქალაქე (2001).

2003 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

თაქთაქიშვილი ოთარ ვასილის ძე – კომპოზიტორი, დირიჟორი, პედაგოგი. დაიბადა 1924 წლის 27 ივლისს თბილისში. 1947 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია (ს. ბარხუდარიანის საკომპოზიციო კლასი), 1950 წელს დაამთავრა ასპირანტურა. 1947-1952 წლებში იყო საქართველოს საგუნდო კაპელის დირიჟორი, 1952-1956 წლებში სამხატვრო ხელმძღვანელი, 1959-1989 წლებში თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის პედაგოგია. 1966 წლიდან პროფესორი. 1962-1965 წლებში კონსერვატორიის რექტორია, 1965-1984 წლებში – საქართველოს კულტურის მინისტრი, 1957-1962 წლებში საქართველოს კომპოზიტორთა კავშირის მდივანი, 1962 წლიდან კი თავმჯდომარე, 1957 წლიდან სსრკ კომპოზიტორთა კავშირის მდივანი.

ოთარ თაქთაქიშვილმა მუსიკალური საზოგადოების ყურადღება მიიპყრო სტუდენტობისას, როცა გაიმარჯვა საქართველოს ჰიმნისათვის დახურულ კონკურსში. კომპოზიტორის შემოქმედებითი გზა მთლიანობით და თანმიმდევრულობით გამოირჩევა. იგი განუხრელად მისდევდა ეროვნული კულტურის ესთეტიკურ პრინციპებს და წარმოგვიდგება როგორც ეპიკური პლანის ხელოვან-მონუმენტალისტი.

დიდია ოთარ თაქთაქიშვილის როლი ეროვნული ოპერის კლასიკური ტრადიციების განვითარებასა და დამკვიდრებაში. მისი მნიშვნელოვანი ნაწარმოებებია: “მინდია” (1961, დაიდგა საზღვარგარეთ 10 ქვეყნის სცენაზე), “სამი ნოველა” (1967, დაიდგა მოსკოვსა და ბრატისლავაში), “მთვარის მოტაცება” (1977,

პრემიერა შედგა მოსკოვის დიდ თეატრში), კომიკური ოპერები – “მუსუსი” (1978), “პირველი სიყვარული” (1980), ერთმოქმედებიანი “მარიტა” (1988), ორი სიმფონია (1949, 1953), სიმფონიური პოემა “მწირი” (1956), 4 საფორტეპიანო კონცერტი (1951-1983), სავიოლინო (1977) და ჩელოს (1978) კონცერტები, ვოკალური ციკლები ვაჟა-ფშაველასა და გ. ტაბიძის ლექსებზე (1959), ორატორიები – “ცოცხალი კერა” (1964), “რუსთაველის ნაკვალევზე” (1965), “ნიკოლოზ ბარათაშვილი” (1970), “საერო ჰიმნები” (1979), კანტატა – “გურული სიმღერები” (1972), “სატრფიალო სიმღერები” (1974), “აკაკის ჩანგი” (1983), საგუნდო და საკრავიერი პიესები, სიმღერები და რომანსები, მუსიკა დრამატული სპექტაკლებისათვის (“იოლპოს მეფე”, თბილისის რუსთაველის სახელობის აკადემიური თეატრის დადგმა) და სხვა.

კომპოზიტორი სრულად იყო დაუფლებული კლასიკური და თანამედროვე მუსიკალური აზროვნების ნიმუშებს. ყოველივე ეს მის შემოქმედებას კიდევ უფრო მიმზიდველს და ორიგინალურს ხდის. ოთარ თაქთაქიშვილი იყო ნაწარმოების ბრწყინვალე დირიჟორ-ინტერპრეტატორი.

იყო საქართველოს (1961) და სსრკ (1974) სახალხო არტისტი, სსრკ სახელმწიფო (1951, 1952, 1967) და ლენინური (1983) პრემიების, აგრეთვე ალბერტ შვაიცერის პრემიის (1986) ლაურეატი, იუნესკოსთან არსებული მუსიკალური საბჭოს წევრი.

1985 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება. 1987 წელს ვოკალური ციკლებისათვის “აკაკის ჩანგი” და “ნიკოლოზ ბარათაშვილი” მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია.

გარდაიცვალა 1989 წლის თებერვალში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

თაყაიშვილი სესილია დიმიტრის ასული – მსახიობი. რეალისტური აქტიორული ხელოვნების ბრწყინვალე წარმომადგენელი. დაიბადა 1906 წლის 17 სექტემბერს ბათუმში. ბავშვობიდან ეზიარა თეატრალურ ხელოვნებას. 1923-26 წლებში სწავლობდა ა. ფალავას დრამატულ სტუდიაში. თბილისში და დამთავრებისთანავე ჩაირიცხა რუსთაველის სახ.

თეატრის დასში, სადაც 1930 წლამდე მუშაობდა. მისი პირველი როლი იყო ჯადოქარი ფატიმა (ვ. ვახვახიშვილის პანტომიმა “მზეთამზე”). 1930-66 წლებში იგი მოღვაწეობდა მარჯანიშვილის სახელობის თეატრში. სესილია თაყაიშვილი იყო გარდასახვის უბადლო ნიჭით დაჯილდოებული, ფართო შემოქმედებითი დიაპაზონის მსახიობი. ქმნიდა რთულ, ერთმანეთის საწინააღმდეგო ხასიათებს. გამოირჩეოდა მკვეთრი, თვითმყოფადი იუმორით. სესილია თაყაიშვილის მიერ განსახიერებული 120-მდე როლიდან განსაკუთრებით აღსანიშნავია: ქრისტინე (დადიანის “ნინოშვილის გურია”), ოლღა (დუმბაძის და ლორთქიფანიძის “მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი”), ოგუდალოვა (ა. ოსტროვსკის “უმზითვო”), კატარინა (შექსპირის “ჭირვეული ცოლის მორჯულება”), ელისაბედ დედოფალი (შილერის “მარიამ სტიუარტი”) და მრავალი სხვა.

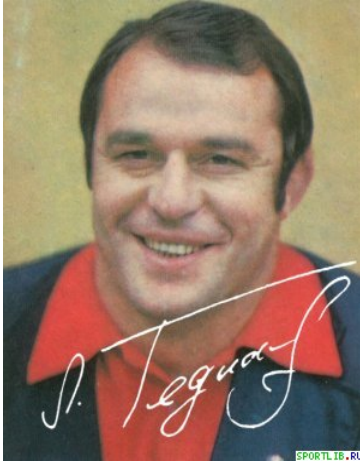
დიდია მისი ღვაწლი ქართულ კინემატოგრაფიაში, სადაც 1948 წლიდან მოღვაწეობდა.

მნიშვნელოვანი როლებია: მანანა (“ჭირვეული მეზობლები”), ვასასი (“ჩვენი ეზო” 1956), ელპიტე (“საბუდარელი ჭაბუკი” 1956), ოლღა (“მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი” 1962), ბორდოხანი (“დოდოსტატის მარჯვენა” 1969), მარადია (“ნატერის ხე” 1976), ასინეთა (“დათა თუთაშხია”, 1977), ბუღალტერი (“ცისფერი მთები ანუ დაუჯერებელი ამბავი” 1983) და მრავალი სხვა. მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ქართული საესტრადო ხელოვნების განვითარებაში.

იყო საქართველოს სახალხო არტისტი (1950), სსრკ სახალხო არტისტი (1966). დაჯილდოებული იყო ლენინის, შრომის წითელი დროშის ორდენებით.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1982 წელს. ბოლო წლებში შექმნილი მხატვრული სახეებისათვის, 1983 წელს მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია (1983).

გარდაიცვალა 1984 წლის მაისში. დაკრძალულია საბურთალოს საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში.

თედიაშვილი ლევან ქიტესას ძე – სპორტსმენი (თავისუფალი ჭიდაობა). დაიბადა 1948 წლის 15 მარტს საგარეჯოში. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო ფიზიკური კულტურის ინსტიტუტი (1971), თსუ იურიდიული ფაკულტეტი (1997). 1984-86 წლებში იყო საგარეჯოს რაიონის სოფელ კაკაბეთის კოლმეურნეობის თავმჯდომარე. თბილისის (1986-89) სპორტკომიტეტის თავმჯდომარე. 1989-93 წლებში ერთობლივი საწარმოების “თბს”-სა და “აბჯრის” პრეზიდენტი. 1993-95 წლებში – კახეთის რეგიონში სახელმწიფო მეთაურის რწმუნებული. პარლამენტის წევრი იყო 1995 წლიდან. ქართული ჭიდაობის ფედერაციის პრეზიდენტი. მიღებული აქვს ოლიმპიური თამაშების ორი ოქროს (1972, 1976), მსოფლიო ჩემპიონატის ხუთი ოქროსა (1971, 1973, 1973, 1974, 1975) და ერთი ვერცხლის (1978), მსოფლიო თასის გათამაშების ორი ოქროს (1973, 1974), ყოფილი საბჭოთა კავშირის რვა ოქროს (1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1973, 1974, 1977) და ერთი ვერცხლის (1978), საქართველოს ჩემპიონატის ორი ოქროს (1968, 1969) მედალი და სხვა. მონაწილეობდა ფილმში “ხარება და გოგია” (რეჟ. გ. შენგელაია), რისთვისაც კინოფესტივალზე “ოქროს არჩა” მიიღო I პრიზი მამაკაცის როლის საუკეთესო შესრულებისათვის. არის სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი, საბჭოთა კავშირის საპატიო რკინიგზელი. ქალაქების: მახაჩყალის, კრასნოიარსკის, ტოკიოს, ოჰაიოს შტატის საპატიო მოქალაქე. საქართველოს №1 სპორტსმენი (1971, 1972, 1973), სსრკ წლის საუკეთესო სპორტსმენი (1973). კალიფორნიის შტატის (აშშ) საპატიო შერიფი. აზიის, აფრიკისა და ლათინური ამერიკის ქვეყნების კინოფესტივალების ლაურეატი, საქართველოს №1 მეცენატი (1992). ერთადერთი მოჭიდავეა მსოფლიოში, რომელიც ჩემპიონის ტიტულს სამ სხვადასხვა წონით კატეგორიაში ფლობდა. დაჯილდოებულია საპატიო ნიშნის, ლენინის, ლენინური კომკავშირის საპატიო ნიშნის, გორგასლის II ხარისხის (1995) და ღირსების (1998) ორდენებით. ტარდება ლევან თედიაშვილის სახელობის ტურნირი. ფუნქციონირებს ლევან თედიაშვილის სახელობის ოლიმპიური მზადების ცენტრი.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

თოდუა ფრიდონ იპოლიტეს ძე – ექიმი, დაიბადა 1944 წლის 9 იანვარს ზუგდიდში. 1968 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტი. მუშაობდა მოსკოვში ა. ვიშნევსკის სახელობის ქირურგიის ინსტიტუტში სხვადასხვა თანამდებობაზე. 1990 წლიდან თბილისში მის მიერვე ჩამოყალიბებული კლინიკური დიაგნოსტიკური ცენტრის ხელმძღვანელი. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (2001; წ.-კორ. 1997). მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი (1984), პროფესორი (1987). მან, ერთერთმა პირველმა ყოფილ საბჭოთა კავშირში განავითარა ახალი ორიგინალური მიმართულება – რენტგენოდიაპეკტიკა. შეიმუშავა “უსისხლო” მანიპულაციები სხვადასხვა დაავადებების სამკურნალოდ და დანერგა ორგანოშემანარჩუნებელი ოპერაციები კომპიუტერული ტომოგრაფიისა და ულტრაბგერის კონტროლით და სხვა. მისი ინიციატივით 1997 წელს შეიქმნა საქართველოს რადიოლოგთა ასოციაცია, რომლის პირველი პრეზიდენტიც თავად გახდა. არის ევროპის რადიოლოგთა ასოციაციის აღმასრულებელი კომიტეტის, ევროპის ინტერვენციული რადიოლოგიის, ბრიტანეთის რადიოლოგთა ასოციაციების, ჩრდილოეთ ამერიკის რადიოლოგთა, საერთაშორისო გასტრო-ქირურგიული საზოგადოების წევრი, რუსეთის რადიოლოგთა საზოგადოების საპატიო წევრი და სხვა.

არის მრავალი სამეცნიერო შრომის, მ.შ. 5 მონოგრაფიის ავტორი. არის ა.ვ. ვიშნევსკის (1979) და ა.ა. ვიშნევსკის (1986) პრემიების ლაურეატი. ზაზა ფანასკერტელ-ციციშვილისა (1993) და გ. მუხაძის (1993) მედლების მფლობელი. ა. ჩაჩავას პრემიის ლაურეატი რადიოლოგიის დარგში (1994), საქართველოსა (1996) და ევროპის (1999) “ღირსების ორდენების” კავალერი, მალტის ორდენის კავალერი (1999), ბელგიის სამეფო კარის შევალიე (1999), მალტის ორდენის სუვერენული კომანდორი (2000), მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები, მ.შ. ღირსების ორდენი (1996). სსრკ (1998) და საქართველოს (1996) სახელმწიფო პრემიების ლაურეატი.

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

თოიძე გივი (გრიგოლ) ვახტანგის ძე – ფერმწერი. დაიბადა 1932 წლის 18 დეკემბერს თბილისში. 1960 წელს დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემია. როგორც ოსტატი ჩამოყალიბდა მხატვარ კორნელი სანაძის ხელმძღვანელობით. სადიპლომო სამუშაოსათვის აირჩია ინდუსტრიული თემა და შექმნა ტილო “ბრიგადის ცვლა”, რომელიც რუსთაველ მეტალურგებს მიუძღვნა.

ნამუშევრებისათვის “ახალი ცხოვრების დილა” და “ქართული პასტორალი” გივი თოიძეს 1967 წელს, საბჭოთა ხელისუფლებისადმი 50 წლისთავისადმი მიძღვნილ სრულიად საკავშირო გამოფენაზე რესპუბლიკის დამსახურებული მხატვრის წოდება მიენიჭა.

არჩეული იყო საქართველოს მხატვართა კავშირის მდივნად. ეწევა პედაგოგიურ მოღვაწეობას სამხატვრო აკადემიაში. 1995 წლიდან პროფესორია.

უნდა აღინიშნოს მისი ნამუშევრები “ზამთარი”, სერია მოგზაურობის თემებზე “მეთევზეები”, “ხევსურეთი”, “მთათუშეთი”; ქალაქური პეიზაჟები “ძველი თბილისი”, “ნარიყალა”. 1972-73 წლებში იმოგზაურა პარიზში, იტალიაში, ესპანეთში, უნგრეთში, ბულგარეთში. ამ მოგზაურობის შედეგად შეიქმნა ტილოები: “მონმარტრი”, “სენის სანაპირო”, გრაფიკული ჩანახატები.

სურათი “მარჯვე ნადირობა” ინახება მოსკოვის ტრეტიაკოვის გალერეაში, ხოლო “მთიული მშრომელები” მოსკოვის აღმოსავლეთის კულტურის მუზეუმში.

გივი თოიძის ნატურმორტები, პეიზაჟები, ჟანრული კომპოზიციები მონუმენტურია, მაგრამ იგი ყოველთვის ფრესკაზე ოცნებობდა. ამის შესახებ თავად მხატვარი წერს: “იგი ხან მომიახლოვდებოდა, შემეძლო ხელი შემეხო, შემეგრძნო მოვსიყვარულებოდი, ხან კი შორს მიდიოდა”. (იდა ოცხელი “გივი თოიძე”, ცისკარი, 1980, №1, გვ.145). მალე მხატვარს შესთავაზეს ბიჭვინთის კონფერენცდარბაზის კედლის მოხატვა და 1981 წელს დიმიტრი გულიას სახელობის ბიჭვინთის ლიტერატორთა სახლის კონფერენცდარბაზის ფერწერული პანოსათვის შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია მიანიჭეს.

1999 წელს მიანიჭეს თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

თოიძე ირაკლი მოსეს ძე – მხატვარი, ფერმწერი და გრაფიკოსი. დაიბადა 1902 წლის 14 მარტს თბილისში. მისი, როგორც მხატვრისა და შემოქმედის ჩამოყალიბებაზე დიდი გავლენა იქონია მამამისმა, ცნობილმა მხატვარმა მოსე თოიძემ. სწორედ მან აზიარა ვაჟიშვილი აქტიურ მხატვრულ და საზოგადოებრივ ცხოვრებას. 1930 წელს დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემია. პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწეოდა მ. თოიძის სამხატვრო სტუდიაში და თბილისის სამხატვრო აკადემიაში. თანამშრომლობდა გაზეთებში. იყო „AXP“-ის („რუსეთის მხატვართა ასოციაცია“) საქართველოს ფილიალის, შემდეგ კი „სარმის“ თავმჯდომარე. 1931 წლიდან მოსკოვში გადავიდა საცხოვრებლად. ამის მიუხედავად მას კავშირი სამშობლოსთან არ გაუწყვეტია. იგი რეგულარულად მონაწილეობდა რესპუბლიკურ გამოფენებში და რამდენიმეჯერ პერსონალური გამოფენაც მოაწყო.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ირაკლი თოიძის ღვაწლი პოლიტიკური პლაკატის განვითარების დარგში. მისი ნამუშევრებისათვის დამახასიათებელია თემატიკის აქტუალობა. განსაკუთრებული პოპულარობა მოიხვეჭა პლაკატმა „დედასამშობლო გვეძახის“ (1941). აღსანიშნავია აგრეთვე ნამუშევრები: „რევოლუცია“ (1923), „კარნავალი“ (1928), „შვების საჩუქარი“ (1931) და მრვალი სხვა. მას დიდი დამსახურება მიუძღვის ქართული წიგნის გრაფიკის განვითარებაში. მის მიერ 1937 წელს „ვეფხისტყაოსნის“ საიუბილეო გამოცემისათვის შესრულებული ილუსტრაციები დღესაც ერთ-ერთი საუკეთესოა ქართული წიგნის გარეკაში. დასურათებული აქვს „საქართველოს ისტორია“ (1950). შექმნა ქართველ კულტურის მოღვაწეთა პორტრეტების სერია.

საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი (1980), საქართველოს სსრ (1970) და რსფსრ ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე (1951). სსრკ სახელმწიფო პრემიის ოთხგზის ლაურეატი (1941, 1948, 1949, 1951).

დაჯილდოებულია შრომის წითელი დროშის ორდენით.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1982 წელს. გარდაიცვალა 1985 წლის აპრილში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

თორდია ვაჟა (პანტიკო) შალვას ძე – ავიაშენიშენელი ინჟინერ-მექანიკოსი. დაიბადა 1935 წელს. 1967 წელს დაამთავრა სარატოვის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის თვითმფრინავშენებლობის ფაკულტეტი. იმავე წელს მუშაობა დაიწყო თბილისის საავიაციო ქარხანაში ინჟინრად. 1978 წლიდან იყო დირექტორი, 1985-91 წლებში სახელმწიფო იმავე ქარხნის – თბილისის საავიაციო საწარმოო გაერთიანების – გენერალური დირექტორი. 1991-92 წლებში – საქართველოს მრეწველობის მინისტრის მოადგილე, 1992-95 – საქართველოს პრეზიდენტის მრჩეველი, 1996-98 – სახელმწიფო კანცელარიის პასუხისმგებელი მუშაკი. 1998 წლიდან ისევ სახელმწიფო საავიაციო გაერთიანების (2000 წლიდან შპს „თბილავიაშენის“) გენერალური დირექტორია. მისი ხელმძღვანელობით მიმდინარეობს საწარმოს ტექნიკური გადაიარაღებისა და რესტრუქტურისაციის პროცესები.

1953 წელს გახდა სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი მეცნიერებისა და ტექნიკის დარგში. ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი 1991 წლიდან.

2000 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

თუმანიშვილი მიხეილ ივანეს ძე – რეჟისორი. დაიბადა 1921 წლის 6 თებერვალს თბილისში. 1949 წელს დაამთავრა თბილისის რუსთაველის სახელობის თეატრალური ინსტიტუტის სარეჟისორო ფაკულტეტი (გ. ტოვსტონოგოვის კლასი). 1949-1971 წლებში მუშაობდა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო თეატრში რეჟისორად, 1965-1966 წლებში მთავარ რეჟისორად. 1971-1975 წლებში იყო საქართველოს ტელევიზიის სადადგმო რედაქციის მთავარი რეჟისორი, 1975 წლიდან კინოსტუდია “ქართული ფილმის” თეატრალური სახელოსნოს მთავარი რეჟისორი. 1949 წლიდან თეატრალური ინსტიტუტის პედაგოგია, 1973 წლიდან პროფესორი. მიხეილ თუმანიშვილის რეჟისორული ინდივიდუალურობა გამოირჩეოდა ნაწარმოების

ორიგინალური ინტერპრეტაციით, მკვეთრი თეატრალური ფორმით, სცენური დეტალებისა და ნიუანსების ვირტუალური დამუშავებით, აქტიორული ანსამბლურობით. მის მიერ დადგმული სპექტაკლებიდან აღსანიშნავია ი. ფუჩიკის “ადამიანებო იყავით ფხიზლად”. ჯ. ფლეჩერის “ესპანელი მღვდელი”, კ. ბუაჩიძის “ამბავი სიყვარულისა”, გ. ნახუცრიშვილის “ჭინჭრაქა”, უ. შექსპირის “ზაფხულის ღამის სიზმარი”, “მეფე ლირი”, “იულიუს კეისარი”, ჟ. ანუის “ანტიგონე”, ო. იოსელიანის “სანამ ურემი გადაბრუნდება”, ა. ჩხაიძის “ზიდი” და სხვ. (ყველა დაიდაგა რუსთაველის სახელობის თეატრში). თეატრალურ ინსტიტუტში დადგმული სპექტაკლებისათვის “ახალგაზრდა გვარდიის სახელით” (ა. ფადეევის მიხედვით, 1975) მიენიჭა საქართველოს სსრ ლენინური კომკავშირის პრემია.

1978 წელს საქართველოს თეატრალურ ინსტიტუტში მისივე სახელოსნო მსახიობთა და რეჟისორთა ექსპერიმენტული ჯგუფის ბაზაზე შეიქმნა თანამოაზრეთა კოლექტივი – კინომსახიობთა თეატრი. ამ თეატრში მან დადგა სპექტაკლები: მოლიერის “დონ ჟუანი”, დ. კლდიაშვილის “ზაკულას ღორები”, თ. უალდერის “ჩემი პატარა ქალაქი”, ლ. თაბუკაშვილის “ნატადრალი” და სხვ. თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრში – მოცარტის “დონ ჟუანი”, ზ. ფალიაშვილის “ახესალომ და ეთერი”, ჯ. ვერდის “ბალმასკარადი”.

იყო საქართველოს სსრ (1961) და სსრკ (1985) სახალხო არტისტი, კ. მარჯანიშვილის სახელობის პრემიის ლაურეატი (1980, მიენიჭა წიგნისათვის “სანამ რეპეტიცია დაიწყება”), სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი.

დაჯილდოებული იყო წითელი ვარსკვლავისა და შრომის წითელი დროშის ორდენებითა და მედლებით. 1996 წელს მიენიჭა ჟიული შარტავას სახელობის პრემია. 1999 წელს ჩატარდა თუმანიშვილის სახელობის თეატრალური ფესტივალი. გარდაცვალების შემდეგ მისი სახელი მიენიჭა კინომსახიობთა თეატრს.

1986 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1997 წელს მაისში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

იანქოშვილი ნათელა არჩილის ასული – საქართველოს სახალხო მხატვარი. დაიბადა 1918 წლის 30 აგვისტოს გურჯაანში, პედაგოგის ოჯახში. დაამთავრა თბილისის მე-4 საშუალო სკოლა. 1937 წელს ჩაირიცხა თბილისის სამხატვრო აკადემიაში ფერწერის ფაკულტეტზე, რომელიც დაამთავრა 1943 წელს. მისი პედაგოგები იყვნენ: დავით კაკაბაძე, სერგო ქობულაძე, ალექსანდრე ციმაკურიძე, თამარ აბაკელია, უჩა ჯაფარიძე. სადიპლომო ნამუშევარი შეასრულა მოსე თოიძის ხელმძღვანელობით. 1941 წელს ცოლად გაჰყვა მწერალ ლადო ავალიანს, რომელიც იმ დროს სამხატვრო აკადემიის გრაფიკის ფაკულტეტზე სწავლობდა.

1947 წლიდან საქართველოს მხატვართა კავშირის წევრია. ამ დროიდან მონაწილეობს საქართველოსა და უცხოეთში მოწყობილ ჯგუფურ გამოფენებში.

50-იანი წლებიდან ნათელა იანქოშვილის შემოქმედებაში ძირითადი გახდა პორტრეტული ჟანრი. ამ წლებში შეიქმნა “ნინო ჭავჭავაძე”, “მამის პორტრეტი”, “ნუნუ გელდიაშვილი”, “ლილი ძაღლით”, “ნუკრია”.

1960 წელს შალვა ამირანაშვილისა და ლადო გუდიაშვილის მხარდაჭერით მოეწყო მხატვრის ნამუშევართა პირველი პერსონალური გამოფენა სამხატვრო გალერეაში, სადაც წარმოდგენილი იყო 250 ფერწერული და გრაფიკული ნამუშევარი.

1961 წელს მიენიჭა საქართველოს დამსახურებული მხატვრის წოდება. ამავე წელს მოეწყო მისი მეორე პერსონალური გამოფენა, რომელზეც წარმოდგენილი იყო გრაფიკული სერიები “სვანეთი”, “კუბა”, “მექსიკა”. აღნიშნული გამოფენა მოეწყო ხელოვნების მუშაკთა სახლში და შესავალი სიტყვა წარმოთქვა აკაკი ხორავამ.

მესამე პერსონალური გამოფენა გაიმართა 1963 წელს, მეოთხე – 1970 წელს, მეხუთე – 1972 წელს, მოსკოვში, ლიტერატორთა ცენტრალურ სახლში. ამ გამოფენას დიდი წარმატება ხვდა წილად და გამოფენის ვადა ორჯერ გააგრძელეს.

1967 წლიდან ნათელა იანქოშვილის პორტრეტულ გალერეას ემატება ქართული პეიზაჟის სერიები: ქართლი, კახეთი, თუშეთი, ხევსურეთი, მესხეთი.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია “ვეფხისტყაოსნის” 18 ილუსტრაცია, რომელიც 1964-66 წლებში შეიქმნა. მხატვრის მიერ ილუსტრირებული “ვეფხისტყაოსანი”

გამოიცა 1978 წელს. ცალკეული ილუსტრაციები კი დაიბეჭდა პოემის უცხოურ გამოცემებში.

1976 წელს მიენიჭა საქართველოს სახალხო მხატვრის წოდება.

ორჯერ გამოიცა მხატვრის ალბომი, 1963 წელს ფ. ლაპიაშვილის შესავალი წერილით, 1983 წელს – ლ. ჭავჭავაძის შესავალი წერილით. წიგნად გამოიცა კუბაზე მისი მოგზაურობის (1961) შთაბეჭდილებები “მოგზაურობა გმირულ კუნძულზე” (1964). მისი ყოველი პერსონალური გამოფენისათვის იბეჭდებოდა სოლიდური კატალოგი ფერადი რეპროდუქციებით.

1995 წელს ნათელა იანქოშვილს ბოლო სამი წლის მანძილზე შექმნილი 12 ფერწერული ნამუშევრისათვის (“თამარი ლომით”, “ფიროსმანი”, “დავით გარეჯი” და სხვა). მთელი მისი შემოქმედების გათვალისწინებით შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია მიენიჭა.

1996 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

თბილისში არსებობს “ერთი მხატვრის – ნათელა იანქოშვილის მუზეუმი.”

2000 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ილურიძე კონსტანტინე მიხეილის ძე – წარმოების ნოვატორი, თბილისის ელექტროშემკეთებელი ქარხნის სამჭედლო საამქროს მჭედელი. დაიბადა 1910 წელს გორის რაიონის სოფ. მეჯვრისხევში. 1930 წელს ჩამოვიდა თბილისში და მუშაობა დაიწყო თბილისის ი.ბ. სტალინის სახელობის ორთქმავალშემკეთებელი ქარხნის სამჭედლო-საჩამომსხმელო საამქროში მჭედლად, სადაც სიცოცხლის ბოლომდე მუშაობდა.

კ. ილურიძე საქართველოში სტახანოვური მოძრაობის პიონერია. დიდი სამამულო ომის დროს მუშაობდა სპეციალურ საამქროში, რომელიც ფრონტისათვის ამზადებდა ჭურვებს, ნაღმსატყორცნებს, რეაქტიულ დანადგარებს. პირადად მონაწილეობდა ორი ჯავსნოსანი მატარებლის შექმნაში. 1959 წელს თავდაუზოგავი შრომისა და მიღწეული წარმატებებისათვის მიანიჭეს სოციალისტური შრომის გმირის წოდება.

დაჯილდოებული იყო 2 ლენინის, შრომის წითელი დროშის ორდენებით, მრავალი მედლით. მინიჭებული ჰქონდა საპატიო რკინიგზელის წოდება. გარდაიცვალა 1989 წლის აპრილში.

1979 წელს მიანიჭეს თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ინწკირველი გიორგი (გივი) ზაქარაიას ძე – იურისტი. დაიბადა 1926 წლის 8 მარტს თბილისში. დაამთავრა თსუ იურიდიული ფაკულტეტი, მოსკოვის სამართლის ინსტიტუტის ასპირანტურა. 1951 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია “გერცენის პოლიტიკური შეხედულებები”, 1965 წელს – სადოქტორო – “სახელმწიფოსა და სამართლის თეორიის პრობლემები”.

1952-66 წლებში იყო თსუ იურიდიული ფაკულტეტის დეკანი.

1989-92 წლებში – სსრკ საკონსტიტუციო ზედამხედველობითი კომიტეტის წევრი, 1994-95 წლებში – საქართველოს საკონსტიტუციო სახელმწიფო კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე, იყო იურიდიული ფაკულტეტის დეკანი, თსუ სამართლის თეორიისა და სახელმწიფო სამართლის კათედრის გამგე, ხარისხების მინიჭების საბჭოს თავმჯდომარე. არის ავტორი მონოგრაფიებისა, სახელმძღვანელოებისა და სტატიებისა ქართულ და უცხოურ ენებზე, გამოქვეყნებული აქვს კანონმდებლობის კომენტარები, ბროშურები. არის პოლიტიკურ მეცნიერებათა საერთაშორისო, საერთაშორისო სამართლის ასოციაციების წევრი, მსოფლიო იურისტთა ასოციაციის საპატიო წევრი, უმაღლესი სკოლის, მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის ნამდვილი წევრი, შედარებითი სამართალმცოდნეობის საერთაშორისო ინსტიტუტის წევრი, სამართლის პროფესორთა მსოფლიო, “არასამთავრობო საერთაშორისო იურისტთა კავშირის” ორგანიზაციის საკოორდინაციო ცენტრის ხელმძღვანელი, საქართველოს გენერალური პროკურატურისა და საკონსტიტუციო სასამართლოს სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს წევრი. მიწვეული იყო სახელმწიფო გამოცდების თავმჯდომარედ მოსკოვის, სანკტ-პეტერბურგის, ხარკოვის, როსტოვის უმაღლეს

სასწავლებლებში. არის სსრკ საპატიო ნიშნის (1962) და საქართველოს ღირსების (1996) ორდენების კავალერი.

გ. ინწკირველი ჰიუსტონის, ოსტინისა და ლაზოკის საპატიო მოქალაქეა. 2002 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

კალანდაძე ანა პავლეს ასული – პოეტი, დაიბადა 1924 წლის 15 დეკემბერს ჩოხატაურის რაიონის სოფელ ხიდისთავში. საშუალო სკოლა დაამთავრა ქუთაისში 1941 წელს, იმავე წელს სწავლა განაგრძო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე, რომელიც დაამთავრა კავკასიური ენების სპეციალობით 1946 წელს. 1952 წლიდან მუშაობს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ა. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ლექსიკოლოგიის განყოფილებაში უფროსი მეცნიერ თანამშრომლის თანამდებობაზე – ეს წოდება სამეცნიერო ხარისხის დაუცველად მიენიჭა მას 1973 წელს ინსტიტუტის გადაწყვეტილებით.

ლესების წერა დაიწყო 11 წლის ასაკში. პირველი ლექსები გამოაქვეყნა 1946 წელს გაზეთ „ლიტერატურა და ხელოვნებასა“ და ჟურნალ „მნათობში“. ლესების პირველი კრებული გამოსცა 1953 წელს, რომელმაც დიდი პოპულარობა და საყოველთაო სიყვარული მოუტანა. მისი პოეტური კრებულები შემდგომში მრავალჯერ გამოიცა (1957, 1960, 1967, 1976, 1984, 1985). ყველაზე სრულია მისი ორტომეული, სადაც ორიგინალური ლექსების გარდა დაბეჭდილია ს. მაღარმეს, ა. პუშკინის და სხვა პოეტური თარგმანები, აგრეთვე წერილები, ესეები, მოგონებები.

ანა კალანდაძის პოეზია უაღესად თვითმყოფადია. მისი ლექსები გამოირჩევა სინატიფით და პოეტური აზროვნების მაღალი კულტურით. ნებისმიერ თემაზე დაწერილი მისი ლექსები გამოირჩევა სულიერი სინაზით, ინტიმური ელფერით, ჰარმონიული სადა სტილით და ასევე ჰარმონიული ფორმით. პოეტური პათეტიკისა და გულითადობის შეზავება ხდება ზომიერი არქაიზაციისა და სასაუბრო ინტონაციების შერწყმით. საყოველთაოდაა ცნობილი მისი ლექსები: „საქართველოო ლამაზო“, „მოდით ნინო მთებით“, „შენ ისე ღრმა ხარ, ქართულო ცაო“, „თუთა“,

”ფეხი დამადგით”, ”კარში გამო ჭიაჭია მარია”, ”თქვი, არჯაკელო ხვიარა” და სხვა. ანა კალანდაძის ლექსები თარგმნილია მრავალ უცხო ენაზე.

არის საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1993), მრავალი სარედაქციო კოლეგიის წევრი, ან საპატიო წევრი, საქართველოს სახელმწიფო ენის მუდმივი კომისიის წევრი, მწერალთა გამგეობის პრეზიდიუმისა და ენათმეცნიერების ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს წევრი. დაჯილდოებულია ”საპატიო ნიშნის” ორი ორდენით და ღირსების ორდენით.

1983 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

1985 წელს ციკლისათვის ”თავაწეული ქართული დროშები” და ბოლო წლებში გამოქვეყნებული მთელი რიგი ლექსებისათვის მიენიჭა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია. იმავე წელს მიენიჭა გალაქტიონ ტაბიძის სახელობის პრემია.

1997 წელს მიენიჭა საქართველოს სახელმწიფო პრემია პუბლიცისტიკის დრამში – თხზულებათა მეორე ტომში შესული პუბლიცისტურ-ესეისტური წერილებისათვის.

კალაბე კარლო რაჟდენის ძე – პოეტი, დრამატურგი. დაიბადა 1907 წლის 16 მარტს სოფ. ეწერში (ჯიქთუბანი), სამტრედიის რაიონში. სწავლობდა ჯერ ქუთაისის რეალურ სასწავლებელში, შემდეგ – თბილისში. პირველი ლექსები გამოაქვეყნა 1920 წელს ახალგაზრდულ პრესაში, კაკი ეწერელის ფსევდონიმით. 1924 წელს რედაქტორობდა ჟურნალ ”პროლეტარს”. 1927-1930 წლებში იყო მარჯანიშვილის სახელობის თეატრის დირექტორი. 1931 წელს მისი ინიციატივით ქუთაისში დაარსდა ლიტერატურული გაზეთი ”სიტყვა და საქმე”. იგი იყო 1924 წელს ჩამოყალიბებული ახალგაზრდა პროლეტარული მწერლების ორგანიზაციის ერთ-ერთი დამაარსებელი. მან აქტური როლი შეასრულა მწერალთა კავშირის შექმნაში, იყო ამ კავშირის პრეზიდიუმის წევრი. 1968-1977 წლებში მუშაობდა გამომცემლობა ”მერანის” დირექტორად.

მისი ლექსების პირველი კრებული დაიბეჭდა 1926 წელს, ამავე წელს გამოქვეყნდა პიესა ”ტრადედია ოხ”. 1928 წელს ქუთაისის თეატრში, რომლესაც კ. მარჯანიშვილი ხელმძღვანელობდა, დაიდგა პიესა ”როგორ”. ხოლო 1929 წელს პიესა

“ხატიჯე”. მისი დრამატული ნაწარმოებიდან აღსანიშნავია კომედია “სახლი მტკვრის პირას” (1930).

30-იან წლებში დაწერილი ნაწარმოებებიდან აღსანიშნავია პოემა “უჩარდიონი” (1932), “მთების ეპოსი” (1935), ლექსების ციკლი “ხერთვისის განთიადები” (1935) და სხვა. კ. კალაძე თავისი შემოქმედებით გამოეხმაურა დიდ სამამულო ომს. ხანგრძლივად იმყოფებოდა ჩრდილოეთ კავკასიის ფრონტზე და შექმნა ლექსებისა და პოემების წიგნი “შეხვედრები ბრძოლის ველზე” (1942). ომისშემდგომი პერიოდის ნაწარმოებებია: “მზე ცეცხლის კვამლში ამოდიოდა” (1945-55), “მედიანადი”, “სიმღერები დნეპრის პირად” (1949) და სხვა. 60-70-იან წლებში კალაძის პოეზიის სამყარო გაფართოვდა ტრადიციული თემატიკის ახლებური გააზრებით “დღისა და ღამის წიგნი”, “მამა”. პოეტმა უმღერა სიცოცხლესა და სიხარულს ლექსების ციკლში “სამოციანი წლები”, “ლირიკა”, “ჩემს ძალაში” და სხვა. მისი ლექსები თარგმნილია მრავალ უცხოურ ენაზე.

საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე. დაჯილდოებულია ოქტომბრის რევოლუციის ორდენით, “საპატიო ნიშნის” ორდენით და მედლებით.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1982 წელს. გარდაიცვალა 1988 წლის დეკემბერში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

კანდელაკი ვლადიმერ (ვოვა) – მხატვარი. 1971 წელს დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემია. მისი ნიჭიერება ჯერ კიდევ სტუდენტობის პერიოდში გამოჩნდა. 1966 წელს საქართველოში გამართულ რუსთაველის 800 წლისთავისადმი მიძღვნილ გამოფენაზე გამოფენილი იყო 23 წლის მხატვრის მიერ შესრულებული “ვეფხისტყაოსნის” ილუსტრაციები.

კანდელაკის შემოქმედების პირველი პერიოდი საქართველოს ეძღვნება. მის მიერ დახატული სამშობლოს პორტრეტი მეტად ნაციონალურია, რაც “ჩიჩილაკსა” თუ “აღდგომაში” იკითხება. აღსანიშნავია მისი პანოები – “ზეიმი მთაში”, “მუზა”, “ბავშვობის მოგონებანი”, “ბავშვობის ქალაქი – თამაშობათა ქალაქი”. ამ პერიოდს აგვირგვინებს ფერწერული ტილო “შემოდგომის დღესასწაული თბილისში”. 70-იანი

წლების დასაწყისში დაუმორჩილებლობაზე, სოცრეალიზმის ჩარჩოების გარღვევაზე ცოტანი თუ ფიქრობდნენ. ის ფიქრობდა და ხედავდა კიდეც. ამის დადასტურებაა – “წინასადღესასწაულო დღე”, “ჯვრის პროცესია”, “შემოდგომის პარკი”, “დემონსტრაცია ბუშტებით”, “ილიჩის ნათურა”, “ფარშევანგი გალიაში”. ამ თემას ეძღვნება “ბანქოს სახლი”, რომლითაც თითქმის ათი წლით ადრე იწინასწარმეტყველა კომუნისტური სახელმწიფოს ნგრევა. “ბანქოს სახლზე” მუშაობას ამერიკაშიც აქტიურად განაგრძობს. 1992 წელს მზად აქვს ძირითადი ნამუშევრები – “ბანქოს სახლი, დილა, შუადღე, საღამო” და სხვა სერიები. როდესაც აშშ-ში ჩავიდა, პირველი ქართულ-ამერიკული ერთობლივი კომპანიის “ლილეო-არტსი“-ს – მოწვევით, 50 წელს მიტანებული იყო. 12 წლის მანძილზე 25 პერსონალური, ჯგუფური გამოფენა და პრეზენტაცია გამართა. გამოიცა ალბომი, რომელიც მხატვრის შემოქმედებას თითქმის მთლიანად ასახვას. იგი აშშ-ში ეწევა საქართველოს კულტურისა და ისტორიის პროპაგანდას. აღსანიშნავია “მხატვარ ვლადიმერ კანდელაკის ფონდის” საქველმოქმედო საქმიანობა. თბილისის სამხატვრო აკადემიის ნიჭიერ სტუდენტებს წლების განმავლობაში ეძლეოდათ სტიპენდიები, ხოლო პროფესორ-მასწავლებლებს წამახალისებელი პრემიები. 2004 წელს ქართველ ერს საჩუქრად გადასცა ცხოვრების განმავლობაში შეგროვებული საგანძური – იარაღის უზარმაზარი (5000 ექსპონატი) კოლექცია. მხატვრის შემოქმედებითი ცხოვრების გამჭოლ თემებს, ფერწერულ სერიებს კარგად იცნობენ საქართველოსა და რუსეთში, ფინეთში, იტალიაში, გერმანიაში, პოლონეთში, აშშ-ში. ამერიკელი ხელოვნებათმცოდნეები მას “თანამედროვე ბრეიგელს” უწოდებენ. რენესანსის ეპოქის მხატვართა ნამუშევრებს ადარებენ. მიუხედავად არაერთი მაცდუნებელი წინადადებისა, როგორც ამერიკის, ისე რუსეთის მხრიდან, იგი საქართველოს მოქალაქედ რჩება.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

კახიანი ზაალ ნიკოლოზის ძე – ქირურგი. დაიბადა 1927 წლის 5 ივლისს თბილისში. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტის სამკურნალო ფაკულტეტი (1951). იყო ქირურგიის ინსტიტუტის ასპირანტი (1951-53), გადაუდებელი ქირურგიის კათედრის დოცენტი (1960 წლიდან), პროფესორი. 1967 წელს გახდა კათედრის გამგე. დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია თემაზე: "სიმსივნეებისა და ანთების ურთიერთდამოკიდებულება" (1953), 1966 წელს სადოქტორო – "პორტული ჰიპერტენზიის ეთიოლოგია, პათოგენეზი და მკურნალობა". 1962-1972 წლებში იყო საქართველოს სსრ ჯანდაცვის მინისტრის პირველი მოადგილე, 1968 წლიდან თბილისის ექიმთა დახელოვნების ინსტიტუტის გადაუდებელი ქირურგიის კათედრის გამგეა. 1980 წელს მიენიჭა საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრემია. დაჯილდოებულია შრომის წითელი დროშის ოდენითა და მედლებით. ავტორია 236 სამეცნიერო ნაშრომის, 36 მონოგრაფიის, 5 გამოგონების, 2 რაციონალიზატორული წინადადების. იყო საქართველოს პარლამენტის წევრი 1992-95 წლებში, ჟურნალისტთა კავშირის წევრი, სამედიცინო საზოგადოების პრეზიდიუმის თავმჯდომარე, უცხოეთის 7 აკადემიის წევრი. იყო საქართველოს სახელმწიფო სამედიცინო აკადემიის რექტორი, საქართველოს სამედიცინო მეცნიერების აკადემიის პირველი პრეზიდენტი. მიღებული აქვს კოპერნიკისა და პიროგოვის სახელობის მედლები, ღირსების ორდენი. მისი ბიოგრაფია შეტანილია კემბრიჯის უნივერსიტეტის წიგნში "ლიდერები, რომლებმაც მიაღწიეს საერთაშორისო აღიარებას" (1997).

2000 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

კეცხოველი ნიკოლოზ (ნიკო) ნიკოლოზის ძე – ბოტანიკოსი, საზოგადო მოღვაწე და მწერალი. დაიბადა 1897 წლის 26 დეკემბერს, გორის რაიონის სოფელ ტყვიავეში. 1918 წელს დაამთავრა თბილისის ქართული გიმნაზია. 1911 წელს საბავშვო ჟურნალ

“ნაკადულში” გამოქვეყნდა მისი პირველი მოთხრობები. 1919-26 წლებში სწავლობდა თბილისის უნივერსიტეტის პედაგოგიური ფაკულტეტის საბუნებისმეტყველო განყოფილებაზე. 1921 წელს მუშაობა დაიწყო თბილისის ბოტანიკურ ბაღში. 1929 წლიდან თსუ-ის ბოტანიკის კათედრის დოცენტი, ხოლო 1933 წლიდან ამ კათედრის უცვლელი გამგე. იყო საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის სასოფლო-სამეურნეო განყოფილების თავმჯდომარე (1942-57), ბიოლოგიის განყოფილების თავმჯდომარე (1957-63), ვიცე-პრეზიდენტი (1943-45), თსუ-ის რექტორი (1945-52), 1936 წლიდან საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ბოტანიკის ინსტიტუტის დირექტორი, საქართველოს სსრ ბოტანიკის საზოგადოების დაარსების ერთ-ერთი ინიციატორი (1958) და უცვლელი თავმჯდომარე.

ნიკო კეცხოველის შრომები ძირითადად ეძღვნება საქართველოს მცენარეული საფარის გეობოტანიკური და ბოტანიკურ-გეოგრაფიული სისტემების კვლევას, მათ მდგომარეობას, აღდგენისა და დაცვის პრობლემებს. მეცნიერული მუშაობის პარალელურად იგი ქმნიდა საყმაწვილო წიგნებს: „თოვლიან მთებში“ (1927), „მეცხრე მთაც გადავიარე“, „კიდევაც დაიზრდებიან“ (1978) და სხვა. წიგნისათვის „არსიანიდან მოვდივარ, მომიხარია“ 1975 წელს მიენიჭა რუსთაველის სახელობის პრემია.

ნ. კეცხოველი იყო ბოტანიკური სკოლის ერთ-ერთი დამაარსებელი საქართველოში, ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი (1937), პროფესორი (1938), საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1941), საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე (1945). 1939 წელს დაჯილდოვდა სრულიად საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის მცირე ოქროს მედლით. მიღებული აქვს საკავშირო საზოგადოება „ცოდნის“ პრემია (1975), თსუ-ის პრემია (1975). დაჯილდოებულია ლენინის 3 ორდენით, შრომის 3 წითელი დროშის ორდენით, „სპატიო ნიშნის“ ორდენით, ი. გოგებაშვილის (პუბლიცისტური მოღვაწეობისათვის) 1960, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის (1970) და სხვა მედლებით. 1983 წელს საქართველოს ბოტანიკის ინსტიტუტს მიენიჭა კეცხოველის სახელი.

1980 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1982 წლის ნოემბერში. დაკრძალულია დიდუბის მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში.

კვერნაძე ზიზინა ალექსანდრეს ძე – კომპოზიტორი. დაიბადა 1928 წლის 29 ივლისს სიღნაღში. 1948 წელს შევიდა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის (კომპოზიცია, ანდრია ბალანჩივაშის კლასი), რომელიც დაასრულა 1953 წელს. მისი სადიპლომო ნაწარმოები, სიმფონიური პოემა „შემოდამება მთაწმინდაზე“ (ბარათაშვილის მიხედვით) შესრულდა საქართველოს სიმფონიური ორკესტრის მიერ ზ. ხუროძის დირიჟორობით. იმავე წელს ზ. კვერნაძე მიიღეს საკავშირო კომპოზიტორთა კავშირის წევრად.

1959 წელს ჩატარდა „ამიერკავკასიის მუსიკალური გაზაფხული“, რომელზეც წარმატებით შესრულდა კვერნაძის სავიოლინო კონცერტი. ხაჩატურიანის რეკომენდაციით კონცერტი გაიგზავნა ვენაში ახალგაზრდობის მსოფლიო ფესტივალზე, სადაც მიაღწინეს ავტორიც და იგი სამახსოვრო მედლით დაჯილდოვდა. ამავე წელს დაიწერა „ცეკვა-ფანტაზია“ სიმფონიური ორკესტრისათვის, რომელიც სავიოლინო კონცერტთან ერთად ბევრჯერ აჟღერდა აშშ-ში, შვეიცარიაში, პოლონეთში, უნგრეთში და სხვ. ამ სიმფონიისათვის კომპოზიტორმა საკავშირო კონკურსის პირველი ხარისხის დიპლომი მიიღო. იგი შეიტანეს ერთტომეულში „ორმოცდაათი საუკეთესო სიმფონია“.

1963 წლიდან ეწევა პედაგოგიურ მოღვაწეობას. არის საქართველოს სახალხო არტისტი.

1965 წელს დაიდგა ზ. კვერნაძის ბალეტი „ქორეოგრაფიული ნოველები“ (ლ. გუდიაშვილის სურათების მიხედვით), 1973 წელს – ბალეტი „ბერიკაობა“, 1983 წელს – ოპერა „იყო მერვესა წელსა“ („შუშანიკის წამების“ მიხედვით, რეჟ. რ. სტურუა), 1992 წელს ციურიხში, თანამედროვე მუსიკის მსოფლიო ფესტივალზე, პირველად შესრულდა სიმფონია დიდი სიმებიანი ორკესტრისათვის.

ზიზინა კვერნაძის რჩეული ქმნილებებია: „ჩვენისთანა ბედნიერი“ (1987), „მედეა“ (1992), „უკვდავება“ (1971), „კანტატა; საქართველოზე“ – ბარიტონის, შერეული გუნდისა და სიმფონიური ორკესტრისათვის (1974), „სადღესასწაულო უვერტიურა“ (1977), „ძველი ქართული წარწერები“ – ტენორისა და სიმფონიური ორკესტრისათვის (1978), „სიმფონია დიდი სიმებიანი ორკესტრისათვის“ (1986).

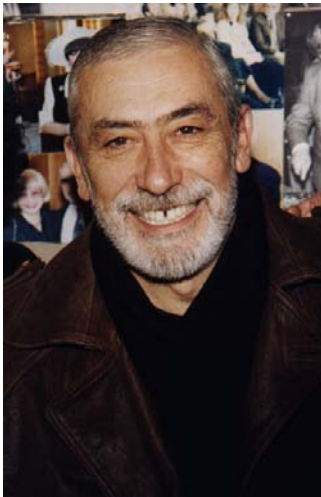
ბ. კვერნაძეს შექმნილი აქვს მუსიკა ოცდაათზე მეტი ფილმისათვის, მათ შორის მრავალსერიანი ფილმისათვის „დათა თუთაშხია“ (ჯ. კახიძესთან ერთად). მუსიკალურად გააფორმა სპექტაკლები: „ჭინჭრაქა“, „ყვარყვარე“, „ზაფხულის ღამის სიზმარი“, „მე ვხედავ მზეს“.

1981 წელს მიენიჭა ზ. ფალიაშვილის სახელობის პრემია.

1985 წელს ბ. კვერნაძეს ოპერისათვის „იყო მერვესა წელსა“ და უკანასკნელი წლების კინომუსიკისათვის მიენიჭა შ. რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია.

1988 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

1996 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

კიკაბიძე ვახტანგ კონსტანტინეს ძე – საესტრადო მომღერალი, კინომსახიობი, სცენარისტი, კინორეჟისორი, მრავალი სიმღერის ავტორი. დაიბადა თბილისში 1939 წლის 19 ივლისს. სწავლობდა თბილისის უცხო ენათა ინსტიტუტში. 1959 წლიდან იყო თბილისის ფილარმონიის სოლისტი. ვახტანგ კიკაბიძე მღეროდა ანსამბლებში: “დიელო”, “ორერა” “რერო”. 1980 წელს მიენიჭა საქართველოს სახალხო არტისტის წოდება, სსრკ სახელმწიფო პრემიების ლაურეატი, საერთაშორისო სიმღერების კონკურსებისა და კინოფესტივალების ლაურეატი. დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით, ვახტანგ გორგასლის III ხარისხის ორდენით (1997), ნიკოლოზ სასწაულმოქმედის საერთაშორისო ორდენით (უკრაინა, 1997), წმინდა კონსტანტინეს რაინდული ოქროს ჯვრის საერთაშორისო ორდენით (რუსეთი, 1998), პრიზით “Золотой Грамофон” (1998). 1999 წელს გახდა ლეონიდ უტიოსოვის სახელობის პრემიის ლაურეატი. 1999 წელს მოსკოვის “ვარსკვლავების მოედანზე” გაიხსნა მისი სახელობის ვარსკვლავი. მონაწილეობა მიიღო 2000 წელს გ. დანელიას გადარებულ ფილმში “Фортуна”. მისი ბიოგრაფია შეტანილია ცნობარში “The International Who’s Who”.

შესრულებული აქვს როლები ფილმებში: “არ დაიდარდო”, “მე, გამომძიებელი”, “წყალწაღებუელი”, “ვერის უბნის მელოდიები”, “ფსევდონიმი ლუკაჩი”, “თვალი პატიოსანი”, “მიმინო”, “საკდესი უფლებამოსილია განაცხადოს”.

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

კიტია ნოშრევან (დორიან) ვალერიანის ძე —
კულტურის მუშაკი. დაიბადა 1927 წელს.

1951 წელს დაამთავრა საქართველოს
პოლიტექნიკური ინსტიტუტის არქიტექტურის
ფაკულტეტი და იმავე წლიდან მუშაობდა
არქიტექტურის კათედრის ასპირანტად, იყო
ინსტიტუტის პროფკავშირის კომიტეტის

თავმჯდომარე. მონაწილეობდა ინსტიტუტის საესტრადო ორკესტრში (ხელმძღვ. ი.
ტულუში), როგორც მომღერალი და მუსიკოსი (უკრავდა გიტარაზე). 1957-59 წლებში
მუშაობდა საქართველოს ახალგაზრდული ორგანიზაციების კომიტეტის
თავმჯდომარედ. 1959-62 წლებში იყო თბილისის მოზარდ მაყურებელთა
სახელმწიფო თეატრის, ხოლო 1962-70 წლებში რუსთვალის სახელობის სახელმწიფო
აკადემიური თეატრის დირექტორი. 1975-81 წლებში საქართველოს სახელმწიფო
ფილარმონიის გენერალური დირექტორი. 1991 წლიდან მუშაობს თბილისის დიდი
საკონცერტო დარბაზის საკონცერტო პროგრამების ხელმძღვანელად. 1996 წელს
დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

2002 წელს მიენიჭა თბილისი საპატიო მოქალაქის წოდება.

კულიჯანოვი ლევ ალექსანდრეს ძე — კინორეჟისორი.
დაიბადა თბილისში 1924 წლის 19 მარტს. ახალგაზრდობის
წლები თბილისში გაატარა. კულიჯანოვი ადრე გაიტაცა
ხელოვნებამ, უპირველეს ყოვლისა თეატრმა. სასკოლო
თვითმოქმედების სპექტაკლებში იგი მონაწილეობდა
როგორც დრამატურგი, მსახიობი და რეჟისორი. 1955
წელს დაამთავრა კინემატოგრაფიის საკავშირო
სახელმწიფო ინსტიტუტის სარეჟისორო ფაკულტეტი

მოსკოვში (ს.ა. გერასიმოვის სახელოსნო). ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ ის
მუშაობას იწყებს რეჟისორად გორკის სახელობის კინოსტუდიაში. 1963-1964 წლებში

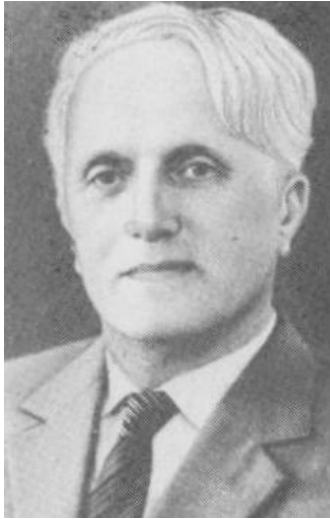
ლ. კულიჯანოვი ხელმძღვანელობდა სსრკ სახელმწიფო კინემატოგრაფიის მთავარ სამმართველოს. 1964-1965 წლებში იყო სსრკ კინემატოგრაფიის მუშაკთა კავშირის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე. 1965 წელს კინემატოგრაფიის ყრილობაზე აირჩიეს კავშირის გამგეობის პირველ მდივნად. ამ თანამდებობაზე იმუშავა 1986 წლამდე. 1986 წელს კინემატოგრაფისტთა კავშირის მე-5 ყრილობის შემდეგ გამოვიდა კავშირის შემადგენლობიდან. 1989 წლამდე მუშაობდა კინოეპოპეის „XX საუკუნე“ მხატვრულ ხელმძღვანელად.

გადაღებული აქვს „ფიტილის“ რამდენიმე სიუჟეტი. პირველი ორი ფილმი „ეს იწყებოდა ასე...“ (1956) და „სახლი, რომელშიც მე ვცხოვრობ“ (1957) კულიჯანოვმა გადაიღო ი. სეგელთან ერთად. ორი წლის შემდეგ კი ეკრანებზე გამოვიდა მისი ფილმები „მამისეული სახლი“ (1959), „როცა ხეები დიდები იყვნენ“ (1962). სურათები გამოირჩევა ლირიზმით, გმირთა სულიერი სილამაზით და მსუბუქი იუმორით. ამ ფილმების შემდეგ გადაიღო „ცისფერი რვეული“ (1969), „დანაშაული და სასჯელი“ (დოსტოევსკის რომანის ეკრანიზაცია, 1970), „კარლ მარქსი, ახალგაზრდობის წლები (1980, 7 სერიანი მხატვრული ფილმი).

იყო რსფსრ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1971), სსრკ სახალხო არტისტი (1976), ლენინური პრემიის ლაურეატი (1982, ტელესერიალისათვის „კარლ მარქსი, ახალგაზრდობის წლები), სოციალისტური შრომის გმირი (1984), რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტის პრიზის „უდიდესი დამსახურებისათვის რუსული კინოს ისტორიაში – „კინოტავრი - 99“ (სოჭი) მფლობელი, მოსკოვის მერიის პრემიის ლაურეატი ლიტერატურისა და ხელოვნების დარგში, პროფესორი, გდრ ხელოვნების აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, სსრკ VII-X მოწვევების უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი იყო სსრკ მექსიკის კულტურული ურთიერთობების საზოგადოების პრეზიდენტი.

დაჯილდოებული იყო ლენინის 2, ოქტომბრის რევოლუციის, უნგრეთისა და ბულგარეთის სახელმწიფო ორდენებით. „სამშობლოს წინაშე დამსახურებისათვის“ III ხარისხის ორდენით (1999).

1983 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება. გარდაიცვალა 2002 წლის თებერვლაში, მოსკოვში.

კუპრაძე ვიქტორ დიმიტრის ძე – მათემატიკოსი და მექანიკოსი, საზოგადო მოღვაწე. დაიბადა 1903 წლის 2 ნოემბერს ლანჩხუთის რაიონის სოფელ ყელაში. 1922 წელს დაამთავრა ქუთაისის რეალური სასწავლებელი ოქროს მედლით და შევიდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტზე. 1930 წელს ჩაირიცხა სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ასპირანტურაში.

1933-1935 წლებში ვ. კუპრაძე იყო სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის მათემატიკის ინსტიტუტის სწავლული მდივანი. 1935 წელს დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია და დაბრუნდა თბილისში. დიდი სამამულო ომის წლებში ვ. კუპრაძე იყო მოქმედი არმიის რიგებში და მონაწილეობდა ყირიმის განთავისუფლებისათვის ბრძოლებში. იყო საფრონტო გაზეთის რედაქტორი.

1944-53 წლებში იყო საქართველოს სსრ განათლების მინისტრი, 1954-62 წლებში საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე, 1954-1959 წლებში თსუ-ის რექტორი, საქართველოს მათემატიკური საზოგადოების პირველი პრეზიდენტი (1962-66). 1958 წლიდან საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მათემატიკისა და ფიზიკის განყოფილების აკადემიკოს-მდივანი. იყო ქსე-ის მთავარი სარედაქციო კოლეგიის წევრი.

ვ. კუპრაძემ ფასდაუდებელი წვლილი შეიტანა მათემატიკის მეცნიერების მთელი რიგი დარგების განვითარებაში.

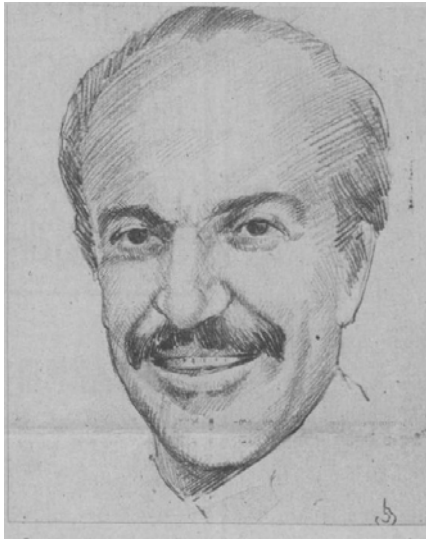
მის შრომებში გამოკვეთულია დრეკადობისა და თერმოდრეკადობის, სტაციონალური რხევების, სტატისტიკისა და დინამიკის ძირითადი და საკონტაქტო-სასაზღვრო ამოცანები. შექმნა ამ ამოცანათა თეორიული კვლევის ზოგადი მეთოდები და შეიმუშავა გამომთვლელი მანქანების გამოყენებით მათი ამოხსნების რიცხვითი რეალიზების მოხერხებული ალგორითმები. მისი შრომები ფართოდ იბეჭდებოდა სსრ კავშირსა და უცხოეთში.

1936-41 წლებში იყო საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის საქართველოს ფილიალის მათემატიკის ინ-ტის დირექტორი, საქართველოს პოლიტექნიკური ინ-ტის უმაღლესი მათემატიკის კათედრისა და თსუ-ის

დიფერენციალური და ინტეგრალური განტოლებების კათედრის ხელმძღვანელი. 1971 წელს გახდა საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი. დაჯილდოებულია ლენინის 3 ორდენით, ოქტომბრის რევოლუციის და შრომის წითელი დროშის ორდენებით, ორი „საპატიო ნიშნის“ ორდენით, მედლებით.

1981 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1985 წლის აპრილში.

კურტანიძე გიორგი ნიკოლოზის ძე – მეკოპე, კომუნისტური შრომის ბრიგადის ბრიგადირი. დაიბადა 1929 წლის 25 თებერვალს სოფელ ღორეშაში, ხარაგაულის რაიონი (ყოფილი ორჯონიკიძის რაიონი). 1954 წლიდან მუშაობდა თბილისის ქარხანა „ცენტროლიტში“ ჯერ მეკოპედ, ხოლო 1966 წლიდან მეკოპეთა ბრიგადის ბრიგადირად. საქ. სსრ VII-IX მოწვევისა და სსრკ X მოწვევის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, საქართველოს კომპარტიის XXII-XXV ყრილობების, აგრეთვე, სკკპ XXV

ყრილობის დელეგატი. საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის წევრი და უმაღლესი საბჭოს ცენტრალური სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარე. სოციალისტური შრომის გმირი (1974). საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1977). დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით და სხვა ორდენებითა და მედლით.

1981 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ლაუფცი გერხარც – საარბრიუკენის მერი. 2005 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ლევანიძე მურმან სოლომონის ძე – პოეტი. დაიბადა 1922 წლის 14 ნოემბერს აზერბაიჯანის დაბა აღსტაფაში. 1940 წელს საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ სწავლა განაგრძო თსუ-ში ფილოლოგიის ფაკულტეტზე. მეორე მსოფლიო ომის დაწყებისთანავე ფრონტზე წავიდა, იბრძოდა ჯერ კავკასიონის უღელტეხილზე, შემდეგ – ყუბანში. 1943 წელს ჭრილობების გამო დაბრუნდა თბილისში და 1945 წელს სწავლა განაგრძო უნივერსიტეტში. 1948 წელს დაამთავრა თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტი. 1945 წელს მიიღეს მწერალთა კავშირის წევრად ფრონტზე დაწერილი ლექსებისათვის. 1946 წლიდან მუშაობდა ჟურნალ-გაზეთების რედაქციებში. 1975-95 წლებში იყო ბეჭდვითი სიტყვის სახელმწიფო კომიტეტის მთავარი რედაქტორი, 1975-78 წლებში – ლიტერატურის ხელოვნებისა და არქიტექტურის სახელმწიფო პრემიების კომიტეტის პ/მგ მდივანი, თავმჯდომარის მოადგილე (1978-94), 1994 წლიდან თავმჯდომარე. იყო რუსთაველის საზოგადოების თავმჯდომარე. ლექსების პირველი კრებული 1950 წელს გამოაქვეყნა. გამოცემული აქვს ორიგინალურ თუ თარგმნილ ნაწარმოებთა ოთხმოც კრებულზე მეტი.

პოეტის მთავარი წიგნებია: რჩეულ თხზულებათა ორტომეული (1989); „უკვდავი ყვავილები“ – კიპლინგის, ბერნსის, რუსული პოეზიის, იაპონური პოეზიის, ძველევგვიპტური ლირიკის რჩეული თარგმანები (1988), „ლიხს იქით და ლიხს აქეთ საქართველო გიყვარდეთ!“ (1981).

1970-72 წლებში შექმნილი ნაწარმოებებისათვის – ისტორიული პოემისათვის – 1973 წელს მ. ლევანიძეს მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია. 1992 წელს წიგნისათვის „ჩემს გალაქტიონს მე ვკითხე ერთხელ“ მიენიჭა გ. ტაბიძის სახელობის პრემია. დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით (1995). 2002 წელს მიენიჭა საქართველოს სახელმწიფო პრემია.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1995 წელს.

გარდაიცვალა 2002 წელს.

ლეკიშვილი კარლო (გივი) მიხეილის ძე – მეცნიერი. დაიბადა 1936 წელს. 1959 წელს დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მეტალურგიული ფაკულტეტი. 1966-98 წლებში იყო „დელტის“ დირექტორი. 1998 წლიდან საქართველოს პრეზიდენტთან არსებული სახელმწიფო სამხედრო სამეცნიერო-ტექნიკური ცენტრის „დელტის“ გენერალური დირექტორია.

1996 წლიდან არის საქართველოს სამხედრო ძალების საბრძოლო იარაღის, საბრძოლო მასალებისა და აღჭურვილობის გენერალური კონსტრუქტორი, 1997 წლიდან ეროვნული უშიშროების საბჭოსთან არსებული მუდმივმოქმედი სამ.-ტექ. კომისიის წევრი.

კ. ლეკიშვილი არის საქართველოს სამხ. სამრეწ.-საინჟინრო აკადემიის წევრი და მისი პირველი პრეზიდენტი.

კ. ლეკიშვილი სამეცნიერო-ტექნიკურ ჟურნალ „სამხედრო ტექნიკის“ მთავარი რედაქტორია. გამოქვეყნებული აქვს სამეცნიერო შრომები (მ.შ. 4 სახელმძღვანელო). 1998 წელს მიენიჭა ვახტანგ გორგასლის II ხარისხის ორდენი, 2001 წელს თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ლეჟავა ზურაბ პლატონის ძე – მხატვარი. დაიბადა 1925 წლის 9 ივლისს თბილისში. 1950 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის გრაფიკის ფაკულტეტი.

1952-55 წლებში იყო ჟურნალ „მეცნიერება და ტექნიკის“ რედაქტორი, 1955-58 წლებში „დროშის“ რედაქტორი. პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწეოდა თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიაში, 1958 წლიდან გრაფიკული დიზაინის პროფესორია. იყო სამრეწველო გრაფიკის კათედრის გამგე. 1958-62 წლებში საქართველოს მხატვართა კავშირის გამგეობის თავმჯდომარის მოადგილე, 1962 წლიდან 1970 წლამდე კი მხატვართა კავშირის თავმჯდომარეა. იყო აგრეთვე სსრკ მხატვართა კავშირის გამგეობის წევრი და მდივანი 1965-72 წლებში. საქართველოს სახალხო მხატვრის წოდება მიენიჭა 1988

წელს, ღირსების ოდენის კავალერი (1995). დაჯილდოებულია „საპატიო ნიშნის“ ორდენით.

ზ. ლეჟავა არის ავტორი გრაფიკული და ფერწერული სერიებისა: „ძველი თბილისი“, „სვანეთი“, „იმერეთი“ „უცხოური ჩანახატები“, დ. კლდიაშვილის ნაწარმოებთა ილუსტრაციების, პეიზაჟების სერიებისა და სხვ. მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის საქართველოს ფილიალის შენობაში მოხატა მონუმენტური კედლები „მომავლისათვის“ (1977). მისი ნამუშევრები ინახება საქართველოს ხელოვნების მუზეუმში, სურათების გალერეაში.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2002 წელს.

ლითანიშვილი ოთარ ანტონის ძე – მხატვარი და საზოგადო მოღვაწე. დაიბადა 1923 წელს თბილისში. 1941-44 წელს მონაწილეობდა სსრკ-გერმანიის ომში. 1949 წელს დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის არქიტექტურის ფაკულტეტი. 1955-57 წლებში სოხუმის მთავარი არქიტექტორია; 1957 წლიდან თბილისის მთავარი მხატვარი. 1989 წლიდან ხელმძღვანელობდა თბილისის დიზაინისა და კეთილმოწყობის სამმართველოს. 1992-93 წლებში იყო ქ. თბილისი მერი. 1993 წლიდან საქართველოს პარლამენტის დეპუტატი (1994 წელს ავადმყოფობის გამო საკუთარი განცხადებით მოიხსნა უფლებამოსილება). 1996 წელს არჩეული იყო თბილისის აღორძინების ფონდის პრეზიდენტად.

ოთარ ლითანიშვილი ავტორია მრავალი არქიტექტურული პროექტისა თბილისში, სოხუმში, გუდაუთში, გაგრაში და სხვა. გაფორმებული აქვს 40-მდე სპექტაკლი შ. რუსთაველის, კ. მარჯანიშვილის, ა. გრიბოედოვისა და სხვა თეატრების სცენებზე. აქტიურად მოღვაწეობდა ქართულ კინოში. 1958 წელს ის იყო თბილისის 1500 წლისთავისადმი მიძღვნილი ზეიმის მთავარი მხატვარი, “თბილისობის” პირველი ათი დღესასწაულის სცენარისტი და მთავარი მხატვარი.

იყო საქართველოს სახალხო მხატვარი (1980), საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე (1968). დაჯილდოებული იყო სახელმწიფო ჯილდოებით, III ხარისხის ვახტანგ გორგასლის ორდენით (1998) და ღირსების ორდენით (1998).

1983 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება. გარდაიცვალა 2003 წლის სექტემბერში.

ლომთათიძე ქეთევან ბესარიონის ასული – ენათმეცნიერი, ქართველურ და მთის იბერიულ-კავკასიურ (აფხ.-ადიღურ) ენათა სპეციალისტი. დაიბადა 1911 წლის 11 თებერვალს სოფელ ხიდისთავში, ახალნდელი ჩოხატაურის რაიონი. 1931 წელს დაამთავრა თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტის საენათმეცნიერო განყოფილება. სამეცნიერო-პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწეოდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიაში, იყო ენათმეცნიერების ინსტიტუტის დირექტორი 1953-63 და 1975-87 წლებში, თსუ-ში იყო კავკასიის ენათა კათედრის პროფესორი. 1945 წელს დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია. 1962 წელს მიენიჭა საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება, ხოლო 1961 წელს – აფხაზეთის ასსრ დამსახურებული მოღვაწისა. 1979 წლიდან საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსია. იგი იკვლევს აფხაზურ-ადიღური, აგრეთვე ქართველური ენების გრამატიკული სტრუქტურისა და ისტორიის საკითხებს; საფუძველი ჩაუყარა აფხაზური ენისა და მისი დიალექტების ისტორიულ-შედარებითი მეთოდით შესწავლას. აღსანიშნავია მისი მონოგრაფიები: “აფხაზური ენის ტაპანტური დიალექტი” (1944), “აშხარული დიალექტი და მისი ადგილი სხვა აფხაზურ-აბაზურ დიალექტებს შორის” (1954), “აფხაზური და აბაზური ენების ისტორიულ-შედარებითი ანალიზი. I-ფონოლოგიური სისტემები და ფონეტიკური პროცესები” (1976). მისივე ხელმძღვანელობით მომზადდა აკად. “რუსულ-ქართული ლექსიკონი” (ტ.1-3, 1956-59), მონაწილეობდა “ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონის” (ტ.1-8, 1950-64) მომზადებაში, როგორც მათი რედაქციის წევრი და VII ტომის ერთ-ერთი რედაქტორი 1971 წელს მიენიჭა საქართველოს სახელმწიფო პრემია, მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები, მათ შორის ღირსების ორდენი (1996).

1987 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ლომოური ნოდარ იულონის ძე – ისტორიკოსი. დაიბადა 1926 წლის 9 აგვისტოს თბილისში. 1949 წელს დაამთავრა თსუ ისტორიის ფაკულტეტი. მისი ხელმძღვანელი და მასწავლებელი იყო ქართული ბიზანტიოლოგიის სკოლის ფუძემდებელი ს. ყაუხჩიშვილი. 1952 წელს იწყებს პედაგოგიურ მოღვაწეობას სოხუმის პედაგოგიურ ინსტიტუტში. შემდეგ წლებში ლექციებს კითხულობს თსუ-ში, სამხატვრო აკადემიაში, აზიისა და აფრიკის ინსტიტუტში, ხელოვნების უმაღლეს სკოლაში. 1965-71 წლებში იყო თსუ პრორექტორი, 1969-71 წლებში თსუ ძვ. ისტორიის კათედრის გამგე. 1971-79 წლებში ს. ჯანაშიას სახელობის სახელმწიფო მუზეუმის უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი. 1981 წლიდან საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის ბიზანტიოლოგიის განყოფილების ხელმძღვანელი. 1992 წლიდან – შ. ამირანაშვილის სახელობის საქართველოს ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმის დირექტორი. 1992-1993 წლებში იყო სახელმწიფო საბჭოს წევრი. მუზეუმების საერთაშორისო ასოციაციის საქართველოს განყოფილების პრეზიდენტი 1998 წლიდან, საერთაშორისო ჟურნალ „Византийский Временник“ –ის სარედაქციო საბჭოს წევრი. დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია თემაზე: „პტოლემეაიოსის ცნობები საქართველოს შესახებ“ (1952), სადოქტორო – „საქართველოსა და რომის ურთიერთობა“ (1969). აქვს გამოკვლევები უძველეს უცხოურ წყაროებში თბილისის მოხსენიების შესახებ. ნ. ლომოური წლების განმავლობაში იყო სხვადასხვა არქეოლოგიური ექსპედიციის მონაწილე და ერთადერთი ხელმძღვანელი. არის 100-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის, 18 მონოგრაფიის ავტორი. ღირსების ორდენის კავალერი (1996). თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2000 წელს.

ლორთქიფანიძე გრიგოლ (გიგა) დავითის ძე – რეჟისორი. დაიბადა 1927 წლის 19 ოქტომბერს თბილისში. სწავლობდა საქართველოს შოთა რუსთაველის სახელობის თეატრალურ ინსტიტუტში. 1950 წელს დაამთვარა მოსკოვის ა. ლუნაჩარსკის სახელობის თეატრისა და ხელოვნების ინსტიტუტის სარეჟისორო ფაკულტეტი. სადიპლომო სპექტაკლი დადგა ვილნიუსის რუსულ დრამატულ თეატრში. 1952-54, 1957-63, 1963-67, 1976-80 წლებში იყო კ. მარჯანიშვილის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის რეჟისორი და სამხატვრო ხელმძღვანელი, 1954-56 წლებში – ქუთაისის ლ. მესხიშვილის სახელობის დრამატული თეატრის, 1963-65 წლებში თბილისის ა. გრიბოედოვის სახელობის რუსული დრამატული თეატრის მთავარი რეჟისორი. 1967 წელს რუსთავში დაარსა სახელმწიფო დრამატული თეატრი, რომელსაც ხელმძღვანელობდა 1976 წლამდე. 1984-86 წლებში იყო საქართველოს ტელევიზიის მხატვრული ხელმძღვანელი, 1985 წლიდან – საქართველოს თეატრის მოღვაწეთა კავშირის გამგეობის თავმჯდომარე, პარალელურად – ვ. აბაშიძის სახელობის მუსიკალური თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელი. 1999-2000 წლებში იყო შ. რუსთაველის სახელობის თეატრისა და კინოს ინსტიტუტის რექტორი. მისი მნიშვნელოვანი დადგმებია კ. გოლდონის “სასტუმროს დიასახლისი” (1952), კ. ლორთქიფანიძის “კოლხეთის ცისკარი” (1959), ნ. დუმბაძის “მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი”, “მე ვხედავ მზეს” (1960, 1961), პ. კაკაბაძის “კახაბერის ხმალი” (1965), ა. როსტანის “სირანო დე ბერჟერაკი” (1967), ვ. კოროსტილიოვის “ასი წლის შემდეგ” (1967) და “მარტოობის დღესასწაული” (1974), ნ. დუმბაძის “საბრალდებო დასკვნა” (1976), სოფოკლეს “ოიდიპოს მეფე” (1978), ვ. აბაშიძის მუსიკალურ თეატრში – “მევიოლინე სახურავზე” (1986), თბილისის საოპერო თეატრში ვ. დოლიძის “ქეთო და კოტე” (1990), ბ. კვერნაძის “კოლხთა ასული” (1997), ბათუმის საოპერო თეატრში – ჯ. ვერდის “აიდა” (1998). განხორციელებული აქვს დადგმები მოსკოვის თეატრ „სოვრემენნიკში“ და მოზარდ მაყურებელთა თეატრში მალაია ბრონნაიაზე. გადაიღო მხატვრული ფილმები “დათა თუთაშხია” (1976-77, 7 სერია გ. გაბესკირიასთან ერთად). “წიგნი ფიცისა” (1983), “ერთ პატარა ქალაქში” (1985), “თეთრი ბაირაღები” (1990), “პრემიერა” (1992). გ. ლორთქიფანიძე ეწევა აქტიურ სააზოგადოებრივ

მოღვაწეობას. იყო საქართველოს პარლამენტის დეპუტატი 1992-95 წლებში. არის საქართველოს და სსრ კავშირის სახალხო არტისტი, საქართველოს სახელმწიფო თეატრალური ინსტიტუტის პროფესორი, „შრომის წითელი დროშის“ და „საპატიო ნიშნის“ სამი ორდენის კავალერი, სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1981), საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1995). კ. მარჯანიშვილის სახელობის პრემიების კომიტეტის თავმჯდომარე, საქართველოს პრეზიდენტთან არსებული ლიტერატურის, ხელოვნებისა და არქიტექტურის სახელმწიფო პრემიების კომიტეტის წევრი. 1985 წელს გრიგოლ ლორთქიფანიძეს მრავალსერიანი მხატვრული ფილმის „წიგნი ფიცისა“ შექმნისათვის მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის პრემია. დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით 1996 წელს. მინიჭებული აქვს სხვა სახელმწიფო ჯილდოები.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1996 წელს.

ლორთქიფანიძე გურამ კონსტანტინეს ძე – მსახიობი და რეჟისორი. დაიბადა 1930 წელს. 1955 წელს დაამთავრა თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტის ჟურნალისტიკის განყოფილება, ხოლო 1969 წელს მოსკოვის სასცენარო და სარეჟისორო კურსები. 1949-72 წლებში მუშაობდა კონოსტუდია „ქართულ ფილმში“, 1972-80 წლებში კი – საქართველოს ტელევიზიაში რეჟისორად. 1981 წლიდან კონოსტუდია „ქართული ფილმის“ რეჟისორია. გადაღებულია მრავალ ფილმში საქართველოსა და

საზღვარგარეთ. დიდი პოპულარობა მოუტანა აგულის როლმა („არაჩვეულებრივი გამოფენა“. რეჟ. ე. შენგელაია, 1968). 2000 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით. 1999 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის.

ლორთქიფანიძე მარიამ დავითის ასული – ისტორიკოსი. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, პროფესორი. დაიბადა ბათუმში 1922 წლის 22 აგვისტოს. 1943 წელს დაამთავრა თსუ ისტორიის ფაკულტეტი. 1947 წლიდან მუშაობდა ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტში მეცნიერ-თანამშრომლად. 1948 წლიდან თსუ-ში. ამავე წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია თემაზე “თბილისის საამირო”. 1972 წლიდან არის თსუ საქართველოს ისტორიის კათედრის გამგე. ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორია 1963 წლიდან, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი 1993 წლიდან. გამოქვეყნებული აქვს 100 სამეცნიერო ნაშრომი, მათ შორის 10 წიგნი (მონოგრაფიები, დამხმარე სახელმძღვანელოები, საშუალო სკოლის VIII კლასის ისტორიის სახელმძღვანელო). რუსულად თარგმნა ქართული საისტორიო მწერლობის ძეგლები: “მატიანე ქართლისა”, სუმბატ დავითის ძის “ცხოვრება და უწყება ბაგრატონთა”. მისი თაოსნობით თსუ საქართველოს ისტორიის კათედრასთან ჩამოყალიბდა საქართველოს სოფლების ისტორიის შემსწავლელი ლაბორატორია 1996 წელს. არის საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე (1975), ივ. ჯავახიშვილის (1976), ნ. ბერძენიშვილის (1980) სახელობის და საქართველოს სახელმწიფო (1982) პრემიების ლაურეატი. ეს უკანასკნელი მიენიჭა საქართველოს ისტორიის ნარკვევების II ტომში შესული IX-X სს. ისტორიისათვის. 1997 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

ამერიკის ბიოგრაფიულმა ინსტიტუტმა (ABI) მიანიჭა “მეორე ათასწლეულის ღირსების მედალი 2000”.

1988 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

მარგველაშვილი ლამარა ალექსანდრეს ასული – პედაგოგი. დაიბადა 1930 წლის 7 აგვისტოს თბილისში. სწავლა დაიწყო 1936 წელს თბილისის მე-18 საშუალო სკოლაში (შემდგომში ქალთა VI, ამჟამად 51 სკოლა) სკოლის დამთავრებისთანავე 1947 წელს ჩაირიცხა ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დასავლეთ ევროპის ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტზე ინგლისური ენის სპეციალობით. 1953 წელს მუშაობა დაიწყო ქუთაისის ქალთა I საშუალო სკოლაში ჯერ ინგლისური ენის მასწავლებლად, 1954 წლიდან – ამავე სკოლის დირექტორის მოადგილედ. 1964 წელს საცხოვრებლად დაბრუნდა თბილისში და მუშაობა გააგრძელა 58-ე საშუალო სკოლაში ინგლისური ენის მასწავლებლად. 1965 წელს დაინიშნა 53-ე საშუალო სკოლის დირექტორად, სადაც დაჰყო 2005 წლამდე. ამჟამად შრომით საქმიანობას აგრძელებს კერძო სკოლაში “XX საუკუნე”. მიღებული აქვს მრავალი სხვადასხვა ჯილდო, რომელთა შორის ყველაზე მნიშვნელოვანდ მიიჩნევენ [1984 წლის 17 აპრილის საქართველოს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებას] “საქართველოს დამსახურებული მასწავლებლის საპატიო წოდებას” და აკაკი წერეთლის სახელობის პრემიის ლაურეატის დიპლომს (1993). 1997 წელს საქართველოს განათლების სამინისტროს გადაწყვეტილებით მიენიჭა უმაღლესი კატეგორიის საკვალიფიკაციო კატეგორია. 1967, 1969 წლებში არჩეული იყო საქალაქო საბჭოს დეპუტატად. არის აშშ-ს ჯორჯიის შტატის (1988) და ქალაქ ატლანტის საპატიო მოქალაქე.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

მარკიზი ლევ იოსების ძე – მუსიკოსი. დირიჟორი. დაიბადა 1930 წელს მოსკოვში. დაამთავრა მოსკოვის კონსერვატორია ვიოლინოს განხრით. 1955-1964 წლებში იყო მოსკოვის კამერული ორკესტრის კონცერტმეისტერი. 80-იან წლებიდან

მნიშვნელოვანი ადგილი დაიკავა ჰოლანდიის მუსიკალურ ცხოვრებაში. როგორც დირიჟორს ხშირად იწვევენ ევროპაში, კანადაში, ისრაელში. 1988 წელს სათავეში ჩაუდგა კამერულ ორკესტრს სახელწოდებით “ამსტერდამის ახალი სიმფონიეტა” და მასთან ერთად ჩაატარა ტურნე აშშ-ს ქალაქებში, საბჭოთა კავშირში, გერმანიაში. მისი ხელმძღვანელობით ამ ანსამბლმა წარმოადგინა XX საუკუნის რუსული და საბჭოთა მუსიკა, ჰოლანდიელი კომპოზიტორების ნაწარმოებები, ჩაწერა მენდელსონის, ჩაიკოვსკის, სტრავინსკის, შოსტაკოვიჩის, დენისოვის, შნიდცეს ნაწარმოებები. მიღებული აქვს საერთაშორისო ჯილდოები, 1997 წლიდან არის ჟენევის კამერული ორკესტრის სამხატვრო ხელმძღვანელი და მთვარი დირიჟორი.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

მაჭავარიანი ვანიკო – ქართული კოლორიტი, ქართული ხალხური სიმღერების უბადლო შემსრულებელი. დაიბადა თბილისში. დაამთავრა თბილისის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მსუბუქი მრეწველობის ფაკულტეტი. მდეროდა პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ჯაზში, შემდეგ კი ჯანსუღ კახიძის მიერ შექმნილ ანსამბლ “შვიდკაცაში”. 1957 წელს ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა მოსკოვის მსოფლიო ფორუმზე “შვიდკაცას” წევრებთან ერთად გახდა ოქროს მედლის ლაურეატი. მან გასტროლებით მოიარა საბჭოთა კავშირისა და საზღვარგარეთის ქვეყნები. ვანიკო მაჭავარიანი თავისი უნიკალური ხმითა და სოლო სიმღერებით მსმენელის აღტაცებას იწვევდა. მალე მან დატოვა სცენა და დაუბრუნდა თავის სპეციალობას საფეიქრო საქმეს.

2004 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

მახარაძე კონსტანტინე (კოტე) ივანეს ძე – მსახიობი. დაიბადა 1926 წლის 17 ნოემბერს თბილისში. 1948 წელს დაამთავრა საქართველოს შოთა რუსთაველის სახელობის თეატრალური ინსტიტუტის სამსახიობო

ფაკულტეტი. იმავე წლიდან 1970 წლამდე შოთა რუსთაველის სახელობის აკადემიური თეატრის მსახიობი იყო. ამ პერიოდში მის მიერ შესრულებული როლებია: ფუჩიკი (ი. ფუჩიკის „ადამიანებო, იყავით ფხიზლად!“), ლევანი (ლ. ქიაჩელის „ტარიელ გოლუა“), მინდია (ვ. გამსახურდიას „ხოგაის მინდია“), ანდარეზი (დ. გაჩეჩილაძის „ბახტრიონი“), კიკვიძე (ვ. დარასელის „სიმღერა შევარდენზე“). 1970 წლიდან ვ. მარჯანიშვილის სახელობის აკადემიური თეატრის მსახიობია. აღსანიშნავია მისი მარკიზ დე პოზა (ფ. შილერის „დონ კარლოსი“), ურიელი (ვ. გუცკოვის „ურიელ აკოსტა“), ნაროკოვი (ა. ოსტროვსკის „ტალანტები და თაყვანისმცემლები“), კრეონი (სოფოკლეს „ანტიგონე“), კვაჭი (მ. ჯავახიშვილის „კვაჭი კვაჭანტირაძე“), მათიას კლაუზენი (გ. ჰაუპტმანის „მზის ჩასვლის წინ“), მურმანი (ლ. როსებას „პროვინციული ამბავი“, ბარონ მიუნჰაუზენი (ა. გორინის „ბარონ მიუნჰაუზენი“, ბესო (თ. ჭილაძის „ბუდე მეცხრე სართულზე“), კარენინი (ლ. ტოლსტოის „ანა კარენინა“), სალიერი (შეფერის „ამადეუსი“) და სხვა. 1987 წელს დაარსა ერთი მსახიობის თეატრი. ავტორია რამდენიმე ინსცენირების. იყო გამორჩეული სპორტული კომენტატორი. 1994 წლიდან იყო თბილისის სახელმწიფო თეატრალური ინსტიტუტის პროფესორი. პედაგოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი-აკადემიკოსი.

არის 70-მდე სტატიის, წიგნების „პირველი რეპორტაჟი უმიკროფონოდ“ (1967), „ორი ბატონის მსახური“ (2001) – ავტორი. გადაღებული აქვს დოკუმენტური ფილმი „ვახტანგ ჭაბუკიანი – ცეკვის ჯადოქარი“. 1987 წელს ვ. მახარაძემ დააარსა ერთი მსახიობის თეატრი, რომელსაც 2001 წელს დაერქვა „ვერიკო“. ამ თეატრში ვ. მახარაძემ განახორციელა დადგმა „რაც მტრობას დაუნგრევია“ (ავტ. ა. ბაქრაძე), რომელიც ილია ჭავჭავაძის ცხოვრებასა და მოღვაწეობას ეხებოდა. დაჯილდოებულია სახელმწიფო ჯილდოებით. 1986 წელს ფიზიკური კულტურისა და სპორტის პროპაგანდის საქმეში მრავალწლიანი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის დაჯილდოვდა სსრ კავშირისა და საქართველოს ფიზიკური კულტურისა და სპორტის სახელმწიფო კომიტეტების საპატიო სიგელებითა და ოქროს მედლებით. 1996 და 2001 წლებში დააჯილდოვეს ღირსების ორდენით, პრიზით „თბილისის თეატრალური გაზაფხული“ (1996). იყო ფოთის საპატიო მოქალაქე. თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1996 წელს.

გარდაიცვალა 2002 წელს. დაკრძალულია დიდუბის პანთეონში.
გარდაცვალების შემდეგ 2003 წელს მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელმწიფო პრემია.

მახარაძე ნიკოლოზ ბარნაბის ძე – დაიბადა 1901 წლის 24 ოქტომბერს ოზურგეთის რაიონის სოფელ შემოქმედში. ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე, ისტორიკოს-მკვლევარი და პედაგოგი. სკოლის დამთავრების შემდეგ სწავლობდა ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებელში. სხვადასხვა დროს მუშაობდა ხელმძღვანელ თანამდებობებზე პარტიულ და სამეცნიერო დაწესებულებებში. მუშაობდა თსუ-ს ისტორიის ფაკულტეტის დეკანად, საქართველოს კომპარტიის ცკ-სთან არსებული პარტიის ისტორიის ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილედ, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის განყოფილების გამგედ. მისი ხელმძღვანელობით და აქტიური მონაწილეობით მომზადდა და გამოიცა არაერთი მნიშვნელოვანი ნაშრომი. არის ქართული ისტორიოგრაფიის თვალსაჩინო წარმომადგენელი, გამოქვეყნებული აქვს 60-ზე მეტი მაღალმეცნიერულ დონეზე შესრულებული ნაშრომი XIX-XX საუკუნეების საქართველოს ისტორიის უმნიშვნელოვანეს პრობლემებზე. მინიჭებული აქვს ს. ჯანაშიას სახელობის პრემია. დაჯილდოებული იყო შრომის წითელი დროშისა და საპატიო ნიშნის ორდენებით, მრავალი მედლით. გარდაიცვალა 1990 წელს.

1987 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

მეგრელიშვილი კარლო სიმონის ძე – საქართველოს დამსახურებული ინჟინერი. დაიბადა 1915 წელს თბილისში. 1933 წელს დაამთავრა ამიერკავკასიის ინდუსტრიული ტექნიკუმი და მუშაობა დაიწყო “ამიერკავკასმრეწვმშენში” სამუშაოთა მწარმოებლად.

ერთი წლის შემდეგ ტრამვაი-ტროლეიბუსების სამმართველოში ჯერ სალიანდაგო სამსახურის ტექნიკოსია, შემდეგ ამავე სამსახურის უფროსის მოადგილე და მთავარი ინჟინერი, ხოლო 1937 წლიდან – სამსახურის უფროსი. პარალელურად სწავლობდა რკინიგზის სატრანსპორტო ინსტიტუტის დაუსწრებელ ფაკულტეტზე, რომელიც წარჩინებით დაამთავრა ომის შემდეგ. წითელი არმიის რიგებში გაიწვიეს 1941 წელს. იბრძოდა მოსკოვში, სტალინგრადის ფრონტზე ბატარეის მეთაურად. ომის შემდგომ მუშაობდა ჯერ “კოოპკავშირის” საკონსტრუქტორო კონტროლის უფროს ინჟინრად, შემდეგ საწარმოო განყოფილების გამგედ. 1950 წელს დაინიშნა თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის კომუნალური მეურნეობის განყოფილების უფროს ინჟინრად, შემდეგ განყოფილების გამგის მოადგილედ, კაპიტალური მშენებლობის სამმართველოს უფროსად, კეთილმოწყობის სამმართველოს უფროსად. 1961 წელს აირჩიეს თბილისის ორგანიკიძის რაიადმასკომის თავმჯდომარედ, სადაც 7 წელი დაჰყო. 1968 წელს იგი საქალაქო საბჭოს აღმასკომის საბინაო და სააგარაკო მშენებლობის სამმართველოს უფროსია, 1971 წელს კი კაპიტალური მშენებლობის სამმართველოს უფროსი. 1973 წელს აირჩიეს საქალაქო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარის მოადგილედ მშენებლობის დარგში. 1979 წელს ჯანმრთელობის გაუარესების გამო გათავისუფლდა სამსახურიდან, თუმცა როგორც კი მომჯობინდა, საქალაქო საბჭოს აღმასკომის მთავარ სპეციალისტად დანიშნეს. ამჟამად არის ომის ვეტერენტა საბჭოს თავმჯდომარე. საბრძოლო და შრომითი დამსახურებისათვის დაჯილდოებულია სამი ორდენით და რამდენიმე მედლით. მარავლჯერ იყო არჩეული პარტიის რაიონული და საქალაქო კომიტეტების, პარტიის რაიკომის ბიუროს წევრად, სახალხო დეპუტატთა რაიონულ და საქალაქო საბჭოს დეპუტატად. იყო საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მეექვსე მოწვევის დეპუტატი. 1961 წელს მიენიჭა რესპუბლიკის დამსახურებული ინჟინრის წოდება, ხოლო ორჯერ (1965 და 1979) დაჯილდოვდა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით. ქალაქ თბილისის აღმშენებლობაში შეტანილი პირადი დიდი წვლილისა და ნაყოფიერი საზოგადოებრივი მოღვაწეობისათვის 1999 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1997 წელს.

მენტეშაშვილი თენგიზ ნიკოლოზის ძე –
პარტიული მუშაკი. დაიბადა 1928 წელს თბილისში. 1950
წელს დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური
ინსტიტუტი. ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ
მუშაობდა რუსთავის მეტალურგიულ ქარხანაში უფროს
ინჟინერ-კონსტრუქტორად. 1952 წლიდან იყო

საქართველოს ალკკ რუსთავის საქალაქო კომიტეტის მდივანი, შემდეგ კი –
საქართველოს ალკკ ცკ-ის მეორე მდივანი. 1961 წლიდან იყო საქართველოს კპ ცკ
აპარატში პასუხსაგებ სამუშაოზე, პარტიის რუსთავის საქალაქო კომიტეტის პირველი
მდივანი. საქართველოს კპ თბილისის საქალაქო კომიტეტის პირველი მდივანი. 1982
წლიდან სსრკ უმაღლესი საბჭოს (1978-1982) პრეზიდიუმის მდივანი. სსრკ
საპარლამენტო ჯგუფის წევრი. სსრკ IX-XII მოწვევების უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი.
1989 წლიდან იყო სსრკ უმაღლესი საბჭოს წევრი.

1982 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ამჟამად ცხოვრობს და მოღვაწეობს მოსკოვში.

მერაბიშვილი მერაბ კონსტანტინეს ძე – მოქანდაკე.
დაიბადა 1931 წლის 6 ივლისს თბილისში. 1955 წელს
დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიის
ქანდაკების განყოფილება. 1961 წლიდან ეწევა
პედაგოგიურ მოღვაწეობას. იყო ხატვის კათედრის
პედაგოგი, კათედრის გამგე, პროფესორი. იყო სსრკ
(შემდეგ) რუსეთის სამხატვრო აკადემიის წევრ-

კორესპონდენტი, აკადემიკოსი. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის
აკადემიკოსია 1996 წლიდან. მერაბიშვილი ძირითადად მონუმენტალისტი
მოქანდაკეა. ნამუშევრები: გრიბოედოვის ძეგლი თბილისში (1961), ერეკლე მეორის
ძეგლი თელავში (1972), დიმიტროვის ძეგლი მოსკოვში (1973), რუსთაველის ძეგლი
კეჩქეშეთში (უნგრეთი), პეტრე ბაგრატიონის ძეგლი თბილისში (1984), ლენინის
ძეგლი ფოთში (1982) და სხვ. მუშაობს აგრეთვე დაზგური პორტრეტის დარგში. არის
საქართველოს სახალხო მხატვარი.

2002 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

მეტონიძე გურამ არჩილის ძე – თბილისის საწარმოო გაერთიანება “ელმავალმშენებლის” ელექტრომემონტაჟეთა კომპლექსური ბრიგადის ბრიგადირი. დაიბადა 1935 წლის 2 ოქტომბერს ამბროლაურის რაიონის სოფელ ხვანჭკარაში. წარმატებით დაამთავრა თბილისის რკინიგზის პირველი საშუალო სკოლა და შემდეგ გაიარა სავალდებულო სამხედრო სამსახური. 1958 წლიდან ქარხანა “გაზაპარატის” მწნეხავია. 1959 წელს მუშაობა დაიწყო თბილისის ელმავალმშენებელ ქარხანაში და ელექტრომემონტაჟეთა ბრიგადის წევრი გახდა. ორი ათეული წელზე მეტ ხანს ხელმძღვანელობდა ელექტრომემონტაჟეთა კომპლექსურ ბრიგადას.

დაჯილდოებულია ლენინისა და ოქტომბრის რევოლუციის ორდენებით, იყო სკკპ ცენტრალური კომიტეტის წევრობის კანდიდატი, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, საქართველოს ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს წევრი, მინიჭებული აქვს საქართველოს სახელმწიფო პრემია, 1983 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

მეტრეველი როინ ვიქტორის ძე – ისტორიკოსი, დაიბადა 1939 წლის 7 დეკემბერს აბასთუმანში. 1962 წელს დაამთავრა თსუ ისტორიის ფაკულტეტი. მუშაობდა კომკავშირულ და პარტიულ მაღალ თანამდებობებზე (1960-1972). 1972-86 წლებში იყო ქართული ენციკლოპედიის მთავარი რედაქტორის მოადგილე. 1985-88 წლებში თბილისის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის რექტორი. 1988-91 წლებში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილების აკადემიკოს-მდივანი. 1991 წლიდან 2004 წლამდე იყო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი. 1996 წელს პრეზიდენტის ბრძანებულებით დაინიშნა საქართველოს უმაღლესი სასწავლებლების რექტორთა საბჭოს თავმჯდომარედ. არის კალიფორნიის (აშშ)

ხელოვნების, მეცნიერებისა და განათლების საერთაშორისო აკადემიის წევრი, ევრაზიის უნივერსიტეტების გენერალური ასამბლეის მთავარი კომიტეტის წევრი. იყო საქართველოს ისტორიკოსთა ეროვნული კომიტეტის პრეზიდენტი, ჟურნალ “მაცნეს” ისტორიის სერიის რედაქტორი, მეცნიერების აკადემიასთან არსებული საქართველოს ისტორიის წყაროების კომისიის თავმჯდომარე, თსუ ისტორიის კათედრის გამგე. 1992 წლიდან იყო ქართულ სახელმწიფო და სახალხო დიპლომატიის ს/კ ცენტრის ხელმძღვანელია. 2001 წლიდან ქართული ენციკლოპედიის მთავარი სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე.

1965 წელს საკანდიდატო დისეტაცია დაიცვა თემაზე: “XII საუკუნის საქართველოს სახელმწიფოებრივი ფორმები”, 1974 წელს სადოქტორო – “შინაკლასობრივი ბრძოლა შუა საუკუნეების საქართველოში”. არის 100-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის, 10 მონოგრაფიის ავტორი. მათ შორის “შინაკლასობრივი ბრძოლა ფეოდალურ საქართველოში”, “დეკლასირებული ელემენტები შუა საუკუნეების საქართველოში”, “დავით IV აღმაშენებელი”, “მეფე თამარი”, Der Byzantisch-Bulgarische Kreif 1014-18 und Georgien” (Georgien №11, 1988). არის აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე (1996).

1988 წელს მიენიჭა საქართველოს სახელმწიფო პრემია მეცნიერების დარგში, 1998 წელს – ღირსების ორდენი.

1990 წელს არჩეული იყო საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დეპუტატად.

1999 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

მირონოვი სერგეი – რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი, რუსეთის პრეზიდენტის საქმეთა მმართველობასთან არსებული სამედიცინო ცენტრის გენერალური დირექტორი.

მოსიძე ვახტანგ მიხეილის ძე – ფიზიოლოგი. დაიბადა 1929 წელს თბილისში. 1949 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტი. 1974 წლიდან თავის ტვინის ჰემოსფეროთა ურთიერთობის შემსწავლელი ლაბორატორიის ხელმძღვანელი. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წ.-კორ. (1988), დოქტორი (1964), პროფესორი (1970), საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე (1986). 1991-99 წლებში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ფიზიოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორი. იყო აგრეთვე საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული თავის ტვინის ჰემოსფეროთა ურთიერთობის შემსწავლელი რესპუბლიკური კომისიის თავმჯდომარე, ტვინის შესწავლის საერთაშორისო და ევროპის ტვინისა და ქცევის შემსწავლელი ორგანიზაციების წევრი. სხვადასხვა დროს მუშაობდა გამოჩენილი ნეიროფიზიოლოგების ი. კონორსკის (ვარშავა), რ. დოტის (როჩესტერი, აშშ), მაიერსის (სან-ხუანი, პუერტო-რიკა) ხელმძღვანელობით. ნობელი პრემიის ლაურეატთან პროფ. რ. სპერისთან (პასადენა, კალიფორნია) ერთად შეისწავლა ტვინგაყოფილი პაციენტების ნეიროფსიქოლოგია (მონოგრაფია “გაყოფილი ტვინი”, 1972) აქვს უაღრესად მნიშვნელოვანი გამოკვლევები. დაჯილდოებულია ღირსის ორდენით.

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

გარდაიცვალა 1999 წელს.

მურვანიძე თეიმურაზ დავითის ძე – მხატვარი. დაიბადა 1939 წლის 10 მაისს თბილისში. 1965 წელს დაამთავრა თსსა ფერწერის ფაკულტეტი თეატრალურ-დეკორატიული სახელოსნო. 1985 წელს მიენიჭა საქართველოს სახალხო მხატვრის წოდება. 1988-92 წლებში იყო პეტერბურგის მარინის თეატრის მთვარი მხატვარი, 1998 წლიდან საერთაშორისო ასოციაცია

“აბრეშუმის გზის” მთავრი მხატვარია, ამავე წლიდან პეტერბურგის კონსერვატორიის დოცენტი.

მურვანიძეს გაფორმებული აქვს 180-მდე სპექტაკლი საქართველოსა და უცხოეთის მრავალ ქვეყანაში: ი. შვარცის “ჩვეულებრივი სასწაული” ა. გრიბოედოვის სახ. რუს. დრამ. თეატრში; გუნოს “ფაუსტი”, გერშვინის “პორგი და ბესი”, პროკოფიევის “რომეო და ჯულიეტა” – ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის თეატრში; ს. პროკოფიევის “უძღები შვილი”, ი. სტრავინსკის “პულჩინელა” სანკტ-პეტერბურგში; ს. გუბოდულინას ორატორიის “მერწყულის ერა”-ს მიხედვით დადგმული წარმოდგენა, რომლის პრემიერა გენუაში შედგა.

მურვანიძე წლების განმავლობაში მოღვაწეობდა მარინის თეატრში, პარალელურად თანამშრომლობდა მონტე-კარლოს ფირმასთან “სამი კარაველა” და იმპრესარიო ვ. პროჩინსკისთან. (ამ პროექტის მუსიკალური ხელმძღვანელი და დირიჟორი იყო მ. როსტროპოვიჩი). ამავე ფირმის დაკვეთით თბილისში დაიდგა ორი სპექტაკლი ფ. მანინოს “კოლუმბიდან ბროდვეიმდე” და რიმსკი-კორსაკოვის, მ. რაველის, ვ. კახიძის მუსიკაზე შექმნილი სპექტაკლი “შეჰერეზადა”.

მხატვარია ფილმ ბალეტისა “მწირი”, რომელსაც 1978 წელს უმაღლესი პრიზები მიენიჭა ნიუ-იორკის VII საერთაშორისო კინო-ფესტივალზე. შექმნილი აქვს გრაფიკული და ფერწერული ციკლები “თეატრალური ვარიაციები”, ქანდაკება “ამირანი” (გ. ჯაფარიძესთან ერთად, 1985), კ. ბალანჩინი (გ. ჯაფარიძესთან ერთად, 1997), “აფროდიტე” (1998) და სხვა. შექმნილი აქვს მოსკოვის ახალგაზრდული ოლიმპიური თამაშების დეკ. ესკიზები (1998), გააფორმა ნიცის ავტოშოუ (1992) და მონტე-კარლოში გამართული ჯ. პრეტრის, პ. დომინგოს, შოლტის კონცერტები რთული ჰოლოგრაფიული და ტელე-კინო-ვიდეო პროექტირების გამოყენებით (1989-92).

მურვანიძის ნამუშევრები დაცულია საქართველოს ეროვნულ გალერეაში, მოსკოვის ბახრუშინის თეატრ. მუზეუმში, ნიუ-იორკის “მეტროპოლიტენ-ოპერაში”, პეტერბურგის მარინის თეატრსა და თეატრალურ მუზეუმში, მ. ბეჟარის, რ. რეიგანის, ე. კენედის და საფრანგეთის, მონტეკარლოს, აშშ-ს კერძო კოლექციებში.

არის ხმელთაშუა ზღვის საერთაშორისო თეატრალური საზოგადოების გამგეობის წევრი (1971), საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1987). მიღებული აქვს ოქროს მედალი ვანკუვერის საერთაშორისო გამოფენაზე (1986),

პრესის პრიზი სეზონის საუკეთესო სპექტაკლის გაფორმებისათვის: პოლონეთში (1977), საფრანგეთში (1987), აშშ-ში (1989). არის საქართველოს, პოლონეთის, რუსეთის მხატვართა, საქართველოს თეატრალურ მოღვაწეთა კავშირების წევრი.

მისი ბიოგრაფია შეტანილია ცნობარებში “ჰჰოს ჰჰო” (IBR 1997), “ვინ ვინაა თანამედროვე ქართულ ხელოვნებაში” (ქართული ბიოგრაფიული ცენტრი, 2000), ენციკლოპედიაში “რუსული ბალეტი”.

1999 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

2003 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

მხეიძე ომარ აკაკის ძე – მოცეკვავე. დაიბადა 1935 წელს. 1975 წელს დაამთავრა თსუ ეკონომიკის ფაკულტეტი. ცეკვის ხელოვნებას ეუფლებოდა ჯერ ა. ჩიხლაძის, შემდეგ კი ბ. დარახველიძისა და ჯ. ბაგრატიონის ხელმძღვანელობით. 1957 წელს გახდა ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა VI საერთაშორისო ფესტივალის ლაურეატი, რომელიც მოსკოვში ჩატარდა. 1953-82 წლებში იყო საქართველოს ხალხური ცეკვის სახელმწიფო აკადემიური ანსამბლის (ახლანდელი ი. სუხიშვილის სახელობის ქართული ნაციონალური ბალეტი) წამყვანი მოცეკვავე. 1971 წელს მიენიჭა საქართველოს სახალხო არტისტის წოდება. ქართულ ხალხურ ქორეოგრაფიაში განავითარა გმირის ეროვნული, რაინდული ხასიათი. აღსანიშნავია მის მიერ შესრულებული სოლო პარტიები ცეკვებში: „ხევსურული სიუიტი“, „მხედრული“, „შეჯიბრი“, „მუხამბაზი“, „მთიელ ვაჟთა ცეკვა“, „ქაჯეთის აღება“, „ჯეირანი“, რომელშიც პარტნიორობას უწევდა ნ. რამიშვილს. ანსამბლთან ერთად გასტროლებით შემოიარა თითქმის მთელი მსოფლიო. გადაღებულია მხატვრულ ფილმში „გამოაღეთ ფანჯარა“ (რეჟ. დ. აბაშიძე).

2000 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ნახარბავეი ნურსულთან – ყაზახეთის პრეზიდენტი. დაიბადა 1940 წელს. შვიდწლედ დაამთავრა მშობლიურ სოფელში, შემდეგ სწავლობდა სკოლა-ინტერნატში. 1967 წელს დაამთავრა ყარაგანდის მეტალურგიულ კომბინატთან არსებული უმაღლესი ტექნიკური სასწავლო დაწესებულება. 1992 წელს დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია. იყო საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს X და XI მოწვევის დეპუტატი. სკკპ-ს პოლიტბიუროს წევრი 1990-1991 წლებში. 1984-89 წლებში იყო ყაზახეთის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე. 1989-1991 წლებში ყაზახეთის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი. პარალელურად 1990 წლის თებერვალ აპრილში ეკავა რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარის პოსტი. 1990 წლის აპრილში უმაღლესი საბჭოს მიერ არჩეული იქნა ყაზახეთის სსრ-ს პრეზიდენტად. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ იგი 1991 წელს აირჩიეს დამოუკიდებელი ყაზახეთის პირველ პრეზიდენტად და ქვეყანას დღემდე ლიდერობს.

1996 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ნეთანიაჰუ ბენიამინ (ბიბი) – ისრაელის პრემიერ-მინისტრი. დაიბადა 1949 წელს თელ-ავივში. მსახურობდა ისრაელის ჯარის ელიტარული ქვედანაყოფის ოფიცრად, დაამთავრა მასაჩუსეტის ტექნოლოგიის ინსტიტუტი. არის ცენტრისტულ-ნაციონალისტური პარტიის-ლიკუდის თავმჯდომარე. 1982-1984 წლებში მუშაობდა ვაშინგტონში ისრაელის საელჩოს მისიის უფროსის მოადგილედ. შემდეგ ოთხი წლის მანძილზე – ისრაელის ელჩი გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაში. 1988 წელს აირჩიეს ქნესეტში. 1989-1991 წლებში ეკავა საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილის პოსტი, მომდევნო წლებში იყო პრემიერ-მინისტრის მოადგილე. 1992-1996 წლებში იყო ქნესეტის საგარეო საქმეთა და უშიშროების კომიტეტის წევრი, ქნესეტის საკონსტიტუციო, სამართლისა და იუსტიციის კომიტეტის წევრი, 1996 წლიდან იგი ისრაელის

პრემიერ-მინისტრია. გაეროში ისრაელის ელჩად სამსახურის დროს იყო ნაცისტების მიერ მეორე მსოფლიო ომის დროს ჩადენილ დანაშაულებათა გაეროს არქივების გახსნის ინიციატორი. 1976 წელს დაარსა ჯონათანის ინსტიტუტი, რომელიც იკვლევს ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გზებსა და საშუალებებს. გამოქვეყნებული აქვს მრავალი სტატია ამერიკის პრესაში, ხშირად მონაწილეობს ამერიკულ სატელევიზიო პროგრამებში, რომლებიც აშუქებენ ახლო აღმოსავლეთის ამბებს, მისი რედაქციით გამოვიდა რამდენიმე წიგნი, მათ შორის “ტერორიზმი: როგორ შეიძლება გაიმარჯვოს დასავლეთმა” (1996). მისი ავტორობით გამოიცა “ისრაელის ადგილი ერთა შორის: ისრაელი და მსოფლიო” (1993) და “ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლა: როგორ შეუძლიათ დემოკრატიულ სახელმწიფოებს შინაურ და საერთაშორისო ტერორიზმთან ბრძოლა” (1995). როგორც პრემიერ-მინისტრი, ითავსებს მშენებლობისა და საბინაო საქმეთა მინისტრის და 1998 წლის იანვრიდან – საგარეო საქმეთა მინისტრის ფუნქციებს.

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

ნიაზი (ნამდვილი გვარი და სახელი თაღიზადე-ჰაჯიბეკოვი ნიაზი ზულფუგარის ძე) – აზერბაიჯანელი კომპოზიტორი, დირიჟორი და საზოგადო მოღვაწე. დაიბადა 1912 წლის 20 აგვისტოს თბილისში, კომპოზიტორ ზ. ჰაჯიბეკოვის ოჯახში. 1925-31 წლებში სწავლობდა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში, გნესინების სახ. მუსიკალურ ტექნიკუმში (მოსკოვი), ლენინგრადის ცენტრალურ მუსიკალურ ტექნიკუმში, ერევნის

კონსერვატორიაში (ლ.მ. რუდოლფისა და ს. შტრასერის ხელმძღვანელობით). 1938 წლიდან დროგამოშვებით აზერბაიჯანული სიმფონიური ორკესტრის სამხატვრო ხელმძღვანელი და მთავარი დირიჟორია. 1937-48 წლებში იყო ბაქოს მ.გ. ახუნდოვის სახელობის ოპერისა და ბალეტის თეატრის დირიჟორი, 1951-52 და 1958-59 წლებში მთავარი დირიჟორი, 1961-65 წლებში დირექტორი, მთავარი დირიჟორი და სამხატვრო ხელმძღვანელი. 1960-61 წლებში ლენინგრადის ოპერისა და ბალეტის თეატრის მთავარი დირიჟორი. აზერბაიჯანის ფილარმონიის დირექტორი და მთავარი დირიჟორი. ის იყო აზერბაიჯანში გამართული მუსიკალური ფესტივალების,

დეკადებისა და დათვალიერებების მხატვრული ხელმძღვანელი. რუსული, უცხოური და საბჭოთა კლასიკის საუკეთესო ნაწარმოებთა ნიჭიერი ინტერპრეტატორი. მისი ხელმძღვანელობით პირველად შესრულდა აზერბაიჯანელ კომპოზიტორთა მრავალი ნაწარმოებები. შექმნა ოპერა – კანტატა ”1920 წელი” (1940), ოპერა ”ხოსროვ და შირინი” (1942), ბალეტი ”ჩიტრა” (1962), ნაწარმოებები სიმფონიური ორკესტრისათვის (სიმფონიური მუღამი ”რასტი”), კანტატები, სიმღერები, თეატრისა და კინოს მუსიკა.

იყო სსრკ სახალხო არტისტი (1959), სოციალისტური შრომის გმირი (1982), ორგზის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1951, 1952). აზერბაიჯანის სსრ უ. ჰაჯიბედოვის სახელობის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი და ჯ. ნერუს სახელობის საერთაშორისო პრემიის ლაურეატი (1974). დაჯილდოებული იყო ოქტომბრის რევოლუციის ორდენით, 2 სხვა ორდენით და მედლებით.

1982 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1984 წლის აგვისტოში.

ნიშნიანიძე გაიოზ (გიოზ) დომენტის ძე – მწერალი. დაიბადა 1928 წელს.

1950 წელს დაამთვარა თსუ იურიდიული ფაკულტეტი. მუშაობდა ჟურნალ-გაზეთების – “ახალგაზრდა კომუნისტის”, “თბილისის”, “კომუნისტის”, “ნიანგის” რედაქციებში, საქტელერადიოკომიტეტში, ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტში. გ.

ნიშნიანიძეს ეკუთვნის წიგნები: “სიცილის არქივიდან” (რევოლუციამდელი საქართველოს სატირულ-იუმორისტული პრესის ისტორია. 1881-1921), “საქართველოს პრესა და რადიომაუწყებლობა დიდ სამამულო ომში”, “გენერალი სიტყვა და ყოჩაღი ჯარისკაცი... სიცილი”, სატირულ-იუმორისტული პრესის მოთხრობების კრებული “სიცილ-სიცილში”, ავტობიოგრაფიული მხატვრულ-დოკუმენტური წიგნი “გიოზ ნიშნიანიძე”, შეადგინა კრებული “დავით სარაჯიშვილი” და სხვა. თბილისს, კერძოდ მის ერთ-ერთ უბანს ეძღვნება პოემა “პაემანი ვერაზე”. პოემის მხატვრული კომპოზიცია დაიდგა ფილარმონიის დიდ საკონცერტო

დარბაზში, გამოვიდა ორ გიგანტ-ფირფიტად. 1998 წლიდან არის ასოციაცია “დავით სარაჯიშვილი და საზოგადოების” ვიცე-პრეზიდენტი.

1998 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

2003 წელს მიენიჭა თბილისის საპატოო მოქალაქის წოდება.

ორჯონიკიძე იზა არჩილის ასული – პოეტი.

დაიბადა 1938 წლის 21 ნოემბერს თბილისში. დაამთავრა თსუ აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტი. 1965 წელს დაამთავრა მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის სლავური განყოფილება. ამავე წლიდან დაიწყო მუშაობა მოსკოვში რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლად. 1967 წელს დაბრუნდა თბილისში. სხვადასხვა დროს მუშაობდა გამომცემლობებში: „ნაკადული“, „საბჭოთა საქართველო“, „მერანი“. 1976-82 წლებში იყო გ. ლეონიძის სახელობის ქართული ლიტერატურის მუზეუმის დირექტორი. 1982 წლიდან – გამომცემლობა „მერანის“ მთავრი რედაქტორის მოადგილე. 1987-89 წლებში მუშაობდა საპატრიარქოში, ხოლო 1989 წლიდან კვლავ ქართული ლიტერატურის სახელმწიფო მუზეუმის დირექტორია. 1993-96 წლებში იყო საქართველოს პარლამენტის წევრი.

პირველი ლექსები 1958 წელს გამოაქვეყნა. პირველი პოეტური კრებული „ორი დღეკეთილი“ – 1968 წელს. მას ეკუთვნის ლექსების წიგნები „ნათელი“, „ქვის სასთუმალი“, „წვიმის მოსვლამდე“, „აქ სამუდამოდ“, „ავტოპორტრეტი“, „სასწაულია შეხვერდა ჩვენი“, „ჩემი საბრალო, შეშლილი დედა“. არის ახალბერძნულიდან თარგმნილი ორი წიგნის ავტორი. 1999 წელს გამოვიდა პოეტის შემოქმედების შემაჯამებელი კრებული „ოდესღაც და სულ ახლახანს“, რომლის შესახებ მწერალი და მთარგმნელი თ. ჩხენკელი წერს: „თანამედროვე ქართულ პოეზიაში იზა ორჯონიკიძემ ყველაზე სრულად და მძაფრად გამოხატა ქალური ბუნების ის იდუმალი მიმოქცევები, რომელთაც „წმინდა ქართული და რუტინული“ აზრის საუფლოში სასტიკი ტაბუ ედო“. (თ. ჩხენკელი, „ცრემლისა და ღიმილის მსგავსად“, ლიტერატურული საქართველო, 1995, №47, 19-26 ნოემბერი).

იზა ორჯონიკიძე დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით (1998). 1999 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

პაიჭაძე ბორის სოლომონის ძე – სპორტსმენი (ფეხბურთი). დაიბადა 1915 წლის 3(16) თებერვალს ჩოხატაურის რაიონის სოფელ ონჭიკეთში. სსრკ სპორტის დამსახურებული მოღვაწე (1967). 1964 წელს დაამთავრა საქართველოს ფიზკულტურის ინსტიტუტი. 1936-51 წლებში იყო თბილისის “დინამოს” ფეხბურთელთა გუნდის ცენტრ.

თავდამსხმელი, 1940-51-კაპიტანი. სსრკ ჩემპიონატებზე ჩატარებული აქვს 191 მატჩი (106 გოლი). იყო საკავშირო ჩემპიონატების ორგზის მეორე (1939, 1940) და ოთხგზის მესამე (1936, 1946, 1947, 1950) პრიზიორი. ფეხბურთის ცნობილი თეორეტიკოსის მ. მერჟანოვის თქმით, პაიჭაძემ საბჭოთა კავშირში პირველმა დაარღვია ინგლისელთა მიერ დადგენილი თავდასხმის პრინციპები (ე.წ. “დუბლვე”) და ადგილის სისტემური მონაცვლეობით მთელი თავდასხმის მენეჯრულ თამაშს მისცა დასაბამი. ტრიუმფული გამოდგა მისი პირველი გამოჩენა ევროპაში. რუმინელებმა ბ. პაიჭაძეს “ფეხბურთის კარუზო” შეარქვეს. იყო თბილისის ფიზკულტურის და სპორტის კომიტეტის (1952), “ქარიშხალას” რესპ. საბჭოს თავმჯდომარე, თბილისის დინამოს უფროსი მწვრთნელი (1953), 1963 წლიდან სპორტკომბინატ “დინამოს” დირექტორი, რომელსაც შემდეგ მისი სახელი მიენიჭა. მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები. 2001 წელს აღიარეს XX საუკუნის საუკეთესო ფეხბურთელად საქართველოში. დაჯილდოებულია ვახტანგ გორგასლის პირველი ხარისხის ორდენით.

გარდაიცვალა 1994 წელს.

1988 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

პანკოვა ნინო მიხეილის ასული – თბილისის წინდების საწარმოო გაერთიანება “კრწანისის” მქსოველი. დაიბადა თბილისში. დაამთავრა მსუბუქი მრეწველობის ტექნიკუმი. მუშაობა დაიწყო თბილისის საწარმოო გაერთიანება “კრწანისში” მქსოველად.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, პარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის ბიუროს წევრი.

1986 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

პატიშვილი ვლადიმერ ალექსანდრეს ძე – ეკონომისტი, ბანკირი. დაიბადა 1933 წლის 29 მარტს ოზურგეთის რაიონის სოფელ ძიმითში. დაამთავრა მოსკოვის სახელმწიფო ეკონომიკის ინსტიტუტის ზოგადი ეკონომიკის ფაკულტეტი (1957). იყო რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის ინჟინერი, საამქროს ინჟინერ-ნორმადარი, შრომის ორგანიზაციის განყოფილების უფროსის მოადგილე (1957-63),

დირექტორის მოადგილე-მთავარი ეკონომისტი (1970-71), საქართველოს სახალხო კონტროლის კომიტეტის განყოფილების ინსპექტორი (1963-70), რუსთავის ქალაქკომის მდივანი (1971-73); საქართველოს კომპარტიის ცკ-ს ინსპექტორი (1973); სამხრეთ ოსეთის საოლქო კომიტეტის II მდივანი (1973-77); სსრკ სახელმწიფო ბანკის საქართველოს რესპუბლიკური ბანკის თავმჯდომარე (1977-91); საქართველოს სახელმწიფო კომერციული შემნახველი ბანკის გამგეობის თავმჯდომარე (1992-94); სააქციო საზოგადოება “საქართველოს ბანკის” პრეზიდენტი 1994 წლიდან.

1969 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია “შავი მეტალურგიის ძირითადი ფონდების გამოყენების გაუმჯობესების ეკონომიკური ეფექტიანობა”. არის 30-მდე სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი, საქართველოს დამსახურებული ეკონომისტი, შრომის წითელი დროშის ორდენის კავალერი (1976). 1998 წელს მიენიჭა ღირსების ორდენი. მისი ბიოგრაფია შეტანილია ცნობარში “ვინ ვინაა ყოფილ საბჭოთა კავშირში” (1994).

1996-2001 წლებში დასახელდა ქვეყნის საუკეთესო ბიზნესმენთა და ბანკირთა შორის.

საქართველოს საინჟინრო აკადემიის წამდგელი წევრი (2000).

2001 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

პრიმაკოვი ევგენი მაქსიმეს ძე – მეცნიერი და სახელმწიფო მოღვაწე, ეკონომისტი, საერთაშორისო მიმომხილველი და ისტორიკოსი. დაიბადა 1929 წლის 29 ოქტომბერს კიევში. საშუალო სკოლა დაამთავრა თბილისში. 1953 წელს დაამთავრა მოსკოვის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი. 1956 წელს კი მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკური ფაკულტეტის ასპირანტურა. 1956 წლიდან 15 წლის განმავლობაში მუშაობდა სსრკ სახტელერადიოს და გაზეთ “პრავდის” კორესპონდენტად. 1962 წელს მუშაობა დაიწყო მსოფლიო ეკონომიკისა და საერთაშორისო ურთიერთობათა ინსტიტუტში უფროს მეცნიერ თანამშრომლად. პარალელურად იყო გაზეთ “პრავდის” მიმომხილველი და მთავარი რედაქტორის მოადგილე. 1977 წლიდან პერესტროიკის დაწყებამდე ხელმძღვანელობდა სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტს. 1985 წელს დაბრუნდა მსოფლიო ეკონომიკისა და საერთაშორისო ურთიერთობათა ინსტიტუტში და ხელმძღვანელობდა მას 1989 წლამდე.

1989 წელს გახდა სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე. შემდეგ სსრკ საპარლამენტო ჯგუფის თავმჯდომარის მოადგილე. 1989-1990 წლებში სკკპ ცკ-ის პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატია. 1991 წლიდან რუსეთის ფედერაციის დაზვერვის ცენტრალური სამსახურის დირექტორია, შემდეგ კი საგარეო დაზვერვის სამსახურის დირექტორი. 1996 წელს დაინიშნა რფ საგარეო საქმეთა მინისტრად. 1998 წელს რფ მთავრობის თავმჯდომარეა. 1999 წელს 12 მაისს პრეზიდენტის ბრძანებით ე. პრიმაკოვი გადააყენეს თანამდებობიდან. 1999 წლის 19 დეკემბერს აირჩიეს სახელმწიფო დუმის დეპუტატად.

ე. პრიმაკოვი ავტორია შრომებისა, რომლებშიც განხილულია ეგვიპტისა და სხვა არაბული ქვეყნების ეკონომიკური, პოლიტიკური და სოციალური პროცესები.

გამოკვლეული აქვს განვითარებად ქვეყნებსა და იმპერიალისტურ სახელმწიფოებს შორის ურთიერთობაში თვისობრივად ახალი მოვლენები და ტენდენციები. გაანალიზებულია თანამედროვე საერთაშორისო განვითარების ზოგიერთი თეორიული პრობლემა.

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1979), რფ პარლამენტის დეპუტატი (1993), სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი.

1982 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება. დაჯილდოებულია შრომის წითელი დროშის, ხალხთა მეგობრობის, “ღირსების ნიშნის” ორდენებით, “სამშობლოს წინაშე დამსახურებისათვის” III ხარისხის ორდენით.

2002 წელს გახდა საერთაშორისო საზოგადოებრივი ორდენის “ოქროს შევარდენის” ლაურეატი.

რამიშვილი ნინო შალვას ასული – ბალეტის მსახიობი, ბალეტმაისტერი, საქართველოს ხალხური ცეკვის სახელმწიფო აკადემიური დამსახურებული ანსამბლის ერთ-ერთი დამაარსებელი და მხატვრული ხელმძღვანელი ილიკო სუხიშვილთან ერთად, აგრეთვე ანსამბლის დირექტორი. დაიბადა 1910 წლის 19 იანვარს თბილისში. 12 წლის ასაკიდან ხუთი წლის მანძილზე (1922-1927) სწავლობდა პერინის საბალეტო სტუდიაში, რომლის დამთავრების შემდეგ მიიღეს თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრის კორდებალეტში. ასრულებდა სოლო საცეკვაო პარტიებს ქართულ ოპერეტებსა და რუსულსა და ევროპულ ბალეტებში.

1936-1945 წლებში ნინო რამიშვილი ქართული ხალხური ცეკვის ანსამბლის სოლისტია და მეუღლესთან ილიკო სუხიშვილთან ერთად ხშირად მონაწილეობს კონცერტებში. ჯერ კიდევ 1930 წელს საკავშირო ოლიმპიადაზე პირველი პრემია მიენიჭა ორივეს, ხოლო 1939 წელს ნინო რამიშვილი საესტრადო ხელოვანთა საკავშირო პრემიის ლაურეატი ხდება. მისი ხელოვნებისათვის დამახასიათებელია ქალური მომხიბვლელობა, სისადავე და ლაკონურობა. იგი ქალთა შორის ქართული ცეკვის ერთ-ერთი საუკეთესო შემსრულებელი იყო. მის მიერ შესრულებული

ცეკვებია: „ჯეირანი“, „მუხამბაზი“, „მთიულური“, „სამაია“ და მრავალი სხვა. მისი დადგმები გამოირჩევა გრაფიკული სიზუსტით, პლასტიკის სკულპტურული გამომხატველობით. საცეკვაო ფოლკლორის უხვად გამოყენებით.

1945 წელს ნინო რამიშვილი თავის მეუღლესთან, ილიკო სუხიშვილთან ერთად ქმნის საქართველოს ხალხური ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლს და მისი წამყვანი მოცეკვავე იყო 1972 წლამდე. შემდეგ იგი ანსამბლის ქორეოგრაფი და სამხატვრო ხელმძღვანელია (1985 წლამდე ი. სუხიშვილთან და შემდეგ თ. სუხიშვილთან ერთად) მან ამ ანსამბლთან ერთად შემოიარა თითქმის მთელი მსოფლიო.

1949 წელს მიენიჭა სტალინური პრემია, 1952 წელს საქართველოს სახალხო არტისტის წოდება, 1936 წელს – სსრკ სახალხო არტისტისა, დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით, რუმინეთის ოქროს ვარსკვლავის ორდენით, ახალგაზრდობისა და სტუდენტების მეოთხე ფესტივალზე მიღებული აქვს ოქროს მედალი და მსოფლიო ლაურეატის წოდება. 1973 წელს ახალი ქორეოგრაფიული დადგმებისა და საკონცერტო მოღვაწეობისათვის მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია.

1981 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ნინო რამიშვილი გარდაიცვალა 2000 წლის სექტემბერში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

როსტიაშვილი ტრიფონ – გ. დიმიტროვის სახელობის საავიაციო საწარმოო გაერთიანების ხარატი ბრიგადირი. დაიბადა დუშეთის რაიონის სოფელ პავლეურში. მუშაობა დაიწყო საავიაციო ქარხანაში ხარატად. გამოირჩეოდა თავისი შრომისმოყვარეობით. დედაქალაქის სხვადასხვა უმნიშვნელოვანესი ობიექტებისათვის არაერთი დაკვეთა აქვს შესრულებული წარმატებით. ქარხანაში მუშაობს მრავალი წლის მანძილზე. აღზრდილი ჰყავს შეგირდები, რომელთაც შეასწავლა თავისი პროფესიის ანაზანა.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს წევრი, საქართველოს დამსახურებული დამრიგებელი, საქართველოს სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი.

დაჯილდოებულია ლენინისა და შრომის დიდების ორდენებით.

1985 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

როსტროპოვიჩი მსტისლავ ლეოპოლდის ძე – მუსიკოსი, ვიოლონჩელისტი, დირიჟორი. დაიბადა 1927 წლის 27 მარტს ბაქოში. 1974 წლიდან ცხოვრობს აშშ-ში. 15 წლის ასაკში უკვე ასწავლიდა მუსიკალურ სასწავლებელში. 16 წლისა ჩაირიცხა მოსკოვის კონსერვატორიაში. 1945 წელს მიიღო I პრემია მუსიკოსთა საერთაშორისო კონკურსზე.

საერთაშორისო აღიარება ეწვია 1950 წელს, როდესაც გაიმარჯვა პრაღაში გამართულ მუსიკალურ კონკურსში. 26 წლის მანძილზე მოღვაწეობდა მოსკოვის კონსერვატორიაში, 7 წელი – ლენინგრადის კონსერვატორიაში. როგორც კამერული მუსიკოსი გამოდიოდა ანსამბლებში რიხტერთან ერთად, ტრიოში გილელსთან და კოგანთან ერთად. პიანისტად მეუღლესთან – მომღერალ გალინა ვიშნევსკაიასთან ერთად. სადირიჟორო კარიერა დაიწყო 1967 წელს დიდ თეატრში. 1978 წელს ა. სოლჟენიცინის მფარველობისათვის მას და მის მეუღლეს ჩამოართვეს საბჭოთა კავშირის მოქალაქეობა, რომელიც 1990 წელს მ. გორბაჩოვმა აღუდგინა. 1977-94 წლებში ხელმძღვანელობდა ვაშინგტონის ნაციონალურ სიმფონიურ ორკესტრს. იწვევნ მსოფლიოს ყველაზე ცნობილი ორკესტრები დიდ ბრიტანეთში, საფრანგეთში, გერმანიაში, ავსტრიაში, იაპონიაში. ორგანიზატორია საკუთარი ფესტივალების, ხსნის მუსიკალურ სკოლებს, მიჰყავს მასტერ-კლასები. 2004 წლიდან ხელმძღვანელობს უმაღლესი მუსიკალური ხელოვნების სკოლას ვალენსიაში (იტალია). მისი მფარველობით 1998 წლიდან ტარდება საერთაშორისო კონკურსი ”მასტერპრაიზი”. მსოფლიო სხვადასხვა ქვეყნის სცენაზე შესრულებული აქვს 1000 კონცერტზე მეტი. ცნობილია თავისი ქველმოქმედებით. იგი არის ”საქველმოქმედო ფონდი ვიშნევსკაია-როსტროპოვიჩის” პრეზიდენტი. მიღებული აქვს მრავალი ჯილდო. არის საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტი (1996), სტალინის (1951) და

ლენინის (1964) პრემიების ლაურეატი. რუსეთის სახელმწიფო პრემიის (1992) ლაურეატი. აშშ-ის ხმის ჩამწერმა ნაციონალურმა აკადემიამ 2003 წელს დააჯილდოვა "გრემით". მას უწოდებენ "ვიოლონჩელის გაგარინს"

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

სალარიძე ვახტანგ დავითის ძე – დაიბადა 1912 წლის 24 ივლისს. საქართველოს სახალხო არტისტი (1966). სამსახიობო მოღვაწეობა დაიწყო ბორჯომის თეატრში. 1929-30 წლებში სწავლობდა თბილისის შოთა რუსთაველის სახელობის თეატრთან არსებულ დრამატულ სტუდიაში. 1930-35 წლებში მსახიობად მუშაობდა საქართველოს სხვადასხვა (ცეკავშირის მოძრავ, ჭიათურის, ქუთაისის, ხაშურის) თეატრში.

1935 წლიდან თბილისის ვასო აბაშიძის სახელობის მუსიკალური კომედიის თეატრის წამყვანი მსახიობი იყო, სადაც 200-ზე მეტი სცენური სახე შექმნა და მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ამ თეატრის ჩამოყალიბებასა და განვითარებაში. 70 წლიანი მოღვაწეობის მანძილზე ერთნაირი წარმატებით ქმნიდა სულ სხვადასხვა ხასიათს, სოციალური მდგომარეობისა და ასაკის სცენურ გმირთა სახეებს. მის მიერ განსახიერებულ როლებს შორის განსაკუთრებით გამოირჩევა : ბონი, ფრანც ნაპოლეონ სენ კლოში (ი. კალმანის “სილვა”, “ზაიადერა”), პანატელიასი (ჟ. ოფენბახის “პერიკოლა”), ბოდმა-ვანო, შაქრო (გ. ცაბაძის “კურკას ქორწილი”, “მეტეხის ჩრდილში”), გურამი, კარაპეტა (შ. მილორავეას “სიმღერა თბილისზე”, “მუნწი”), სოლეიმანი (უ. ჰაჯიბეკოვის “არშინ მალ-ალან”), სანდრია (შ. აზმაიფარაშვილის “რაც გინახავს ვეღარ ნახავ”), კაეტანა (ა. რიაბოვის “კოლომბინა”), პილა იოსელიანი (გ. ჩლაიძის “ო, ადონაი, ისმინე”), ჭიპილა (ე. ცაგარეიშვილის “სამთა სიყვარული”), გერმანი (რ. ფრიმლისა და ჰ. სტოტჰარტის “როზ-მარი”) და სხვა. იგი საოპერეტო ხელოვნების ერთ-ერთი პოპულარული მსახიობი იყო. მნიშვნელოვანია მისი მოღვაწეობა ქართულ საესტრადო ხელოვნებაშიც. დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით (1996).

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

გარდაიცვალა 2001 წელს.

სანევი ვიქტორ დანილას ძე – სპორტსმენი (მძლეოსანი, სამხტომი). დაიბადა 1945 წლის 3 ოქტომბერს სოხუმში. 1969 წელს დაამთავრა სოხუმის სუბტროპიკული მეურნეობის ინსტიტუტი. 1973 წელს დაამთავრა საქართველოს ფიზკულტურის ინსტიტუტი. ოთხი ოლიმპიადის მონაწილე. სპორტული სამყაროს უთვალსაჩინოესი

წარმომადგენელი. ყველაზე მეტი ოლიმპიური მედლის მფლობელი საქართველოს სპორტსმენთა შორის.

სსრკ ექვსგზის ჩემპიონი (1968-71, 73, 75), სსრკ ხალხთა სპარტაკიადის ორგზის გამარჯვებული 1971, 1975). ევროპის ზამთრისა და ზაფხულის ჩემპიონატების რვაგზის გამარჯვებული (1969-72, 74-77), სამგზის ოლიმპიური ჩემპიონი (1968, მეხიკო; 1972, მიუნხენი; 1976, მონრეალი) და მეორე პრიზიორი (1980, მოსკოვი), ევროპის თასის სამგზის მფლობელი (1967, 1973, 1975), მსოფლიო უნივერსიადის ორგზის ჩემპიონი (1971, 1973). 2001 წელს დაასახელეს მამაკცთა შორის საქართველოს საუკეთესო სპორტსმენად. 1982 წელს დაჯილდოებულია საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ვერცხლის მედლით.

სსრკ სპორტის ოსტატი (1964), სსრკ საერთაშორისო კლასის სპორტის დამსახურებული ოსტატი (1967), სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი (1968). დაჯილდოებულია ლენინის, ოქტომბრის რევოლუციის, შრომის წითელი დროშის, ხალხთა მეგობრობის ორდენებითა და მედლებით.

2005 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ამჟამად ცხოვრობს და მოღვაწეობს ავსტრალიაში.

სალარაძე გურამ გიორგის ძე – მსახიობი. დაიბადა თბილისში 1929 წლის 12 იანვარს. 1951 წელს დაამთავრა თბილისის სხელმწიფო თეატრალური ინსტიტუტი, სამსახიობო ფაკულტეტი. ამავე წლიდან

შ. რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის მსახიობია. ეწევა პედაგოგიურ მოღვაწეობასაც. არის თეატრალური ინსტიტუტის პროფესორი.

გ. სადარაძის მიერ შესრულებული როლები შ. რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო თეატრში: სეთბორი (ა. კოჭოუტის „როცა ასეთი სიყვარულია“), თესევის, მასხარა, იულიუს კეისარი (შექსპირის „ზაფხულის ღამის სიზმარი“, „მეფე ლირი“, „იულიუს კეისარი“), ჰეილი (ა. მილერის „სეილემის პროცესი“), დურსუნი, ჭეიშვილი (ნ. დუმბაძის „მზიანი ღამე“, „საბრალდებო დასკვნა“), მინდია (კ. გამსახურდიას „ხოგაის მინდია“), პეტრე (მ. გორკის „მდაბიონი“), შუ ფუ, თავადი ყაზბეგი, ეფრეიტორი, ბერი (ბ. ბრეხტის „სეჩუანელი კეთილი ადამიანი“, „კავკასიური ცარცის წრე“), ტომი (ტ. უილიამსის „შუშის სამხეცე), უჩა (თ. ჭილაძის „როლი დამწყები მსახიობი გოგონასათვის“), კურტი (ი. სტრინდბერგის „სიკვდილის როკვა“), კლავდიუსი (შექსპირის „ჰამლეტი“), გიორგი (ი. სამსონაძის „აღდგომა გაუქმებულ სასაფლაოზე“) და სხვ.

არის სსრკ (1979) პრემიის ლაურეატი, ღირსების ორდენის, შრომის წითელი დროშისა და „საპატიო ნიშნის“ ორდენის კავალერი, იყალთოს საპატიო მოქალაქე. ლვოვის საერთაშორისო თეატრალურ ფესტივალზე „ოქროს ლომის“ I პრემია მიენიჭა მამაკაცის როლის საუკეთესო შესრულებისათვის. მხატვრული კითხვისა და ქართული პოეზიის პოპულარიზაციის საქმეში ნაყოფიერი მოღვაწეობისათვის (1975-76 წლებში ჩატარებული მხატვრული კითხვის პერსონალური პროგრამა – კონცერტები) მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია 1977 წელს.

2001 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

სადარაძე გურამ რევაზის ძე – სპორტსმენი (თავისუფალი ჭიდაობა). დაიბადა 1939 წლის 21 მარტს თბილისში. 1967 წელს დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტი. სსრკ სპორტის ოსტატი (1958), სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი (1965). მსოფლოს ორგზის ჩემპიონი (1963, 1965) და ორგზის მეორე პრიზიორი (1966, 1967), ოლიმპიური თამაშების მეორე პრიზიორი (1964, ტოკიო), მსოფლიო უნივერსიადის ჩემპიონი (1964), ევროპის ჩემპიონატის მესამე პრიზიორი (1968), სსრკ სამგზის

ჩემპიონი (1964-66). მუშაობდა საქართველოს ნაკრები გუნდის მწვრთნელად. სპორტული კარიერა დაასრულა 1968 წელს, 29 წლის ასაკში.

საქართველოს ჭიდაობის ფედერაცია ყოველწლიურად მართავს გურამ სადარაძის სახელობის თასის გათამაშებას თავისუფალ ჭიდაობაში.

დაჯილდოებულია “საპატიო ნიშნის” ორდენით და მედლებით. 2003 დაჯილდოვდა ვახტანგ გორგასალის II ხარისხის ორდენით.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

სოზჩაკი ანატოლი ალექსანდრეს ძე – სანკტ-პეტერბურგის ყოფილი მერი, რუსეთის პოლიტიკური და საზოგადო მოღვაწე, მეცნიერი, იურისტი. დაიბადა 1937 წელს ქალაქ ჩიტაში. საშუალო სკოლა დაამთავრა უზბეკეთში. 1954 წელს ჩაირიცხა ლენინგრადის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე. 1962-65 წლებში დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია და აქტიურად ჩაება სამეცნიერო-პედაგოგიურ საქმიანობაში. 1982 წელს მიენიჭა იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი და პროფესორის წოდება. პირველმა საბჭოთა კავშირში, ლენინგრადის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ჩამოაყალიბა სამეურნეო სამართლის კათედრა, იყო 200-ზე მეტი სტატიისა და წიგნის ავტორი ეკონომიკისა და სამართლის საკითხებზე. იგი იყო პორტლენდის, ოკლაჰომის (აშშ), ბრიუსელის, მადრიდის, მაჩერატის უნივერსიტეტების საპატიო დოქტორი. 1991 წელს მიანიჭეს მიტერანის ფონდის პრემია “Memozia”, 1992 წელს_ავერელ ჰარიმანის ეროვნულ-დემოკრატიული ინსტიტუტის პრემიის ლაურეატი. იყო ლეონარდოს ინსტიტუტის (საფრანგეთი) პრემიის ლაურეატი. 1989 წელს ხდება საბჭოთა კავშირის სახალხო დეპუტატი. 1990 წლის აპრილში იგი ლენინგრადის საბჭოს დეპუტატია, მაისში ლენინგრადის საქალაქო საბჭოს თავმჯდომარე, პირველი სახალხო არჩევნების შედეგების მიხედვით იკავებს ქალაქის მერის, ხოლო 1994 წლიდან ქალაქის მთვარობის თავმჯდომარის პოსტებს. იყო რუსეთის პრეზიდენტის საბჭოს წევრი. მონაწილეობდა ქვეყნის კონსტიტუციის შექმნაში. მან ლენინგრადს დაუბრუნა ისტორიული სახელი სანკტ-პეტერბურგი. ა. სოზჩაკს დიდი წვლილი მიუძღვის 1989

წლის 9 აპრილს მომხდარი ტრაგიკული მოვლენების გამოძიებაში. ამ მოვლენის შესახებ მან დაწერა წიგნი “თბილისის ჟამთეხილი, ანუ 1989 წლის სისხლიანი კვირა”.

ა. სობჩაკი გარდაიცვალა 2000 წელს.

1996 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

სტეფანოპულოსი კონსტანტინე – საბერძნეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტი, დაიბადა 1926 წელს ქალაქ პატრაში. დაამთავრა ათენის უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტი, აქვს საადვოკატო პრაქტიკა. 60-იანი წლების დამდეგიდან ეწევა აქტიურ პოლიტიკურ მოღვაწეობას. არაერთხელ იყო არჩეული პარლამენტის დეპუტატად: 1964 წელს იგი აირჩიეს საბერძნეთის გავლენიანი მემარჯვენე პარტიიდან “ეროვნულ-რადიკალური კავშირი”, ხოლო 1974, 1977, 1981 და 1985 წლებში – კონსერვატიული პარტიიდან “ახალი დემოკრატია”.

1974-1981 წლებში შედიოდა მთავრობის კაბინეტის შემადგენლობაში. სხვადასხვა დროს იყო შინაგან საქმეთა, სოც. უზრუნველყოფის მინისტრი და მთავრობის პრეზიდიუმის თავმჯდომარე.

1985 წელს პარლამენტის არჩევნებში “ახალი დემოკრატიის” დამარცხების შემდეგ ბატონმა სტეფანოპულოსმა დატოვა პარტიის რიგები და შექმნა დამოუკიდებელი პარტია “დემოკრატიული განახლება”.

1995 წელს იგი აირჩიეს საბერძნეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტად.

ფლობს ფარნგულ ენას.

1999 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

სტურუა მელორ გიორგის ძე – ჟურნალისტი. დაიბადა 1928 წლის 10 აპრილს თბილისში. 1949 წელს დაამთავრა მოსკოვის საერთაშორისო ურთიერთობათა ინსტიტუტი. ამავე წლიდან დაიწყო მუშაობა გაზეთ “იზვესტიაში”, ჯერ ლიტ. მუშაკად,

ხოლო შემდეგ საერთაშორისო ურთიერთობათა განყოფილების რედაქტორის მოადგილედ. 1964-68 და 1972-77 წლებში იყო გაზეთ “იზვესტიის” საკუთარი კორესპონდენტი ინგლისში, 1968-72 წლებში – აშშ-ში. 1977-82 წლებში მუშაობდა გაზეთ “იზვესტიის” საკორესპონდენტო პუნქტის გამგედ აშშ-ში, 1982-დან გაზეთ “იზვესტიის” საერთაშორისო ურთიერთობათა განყოფილების რედაქტორი და სარედაქციო კოლეგიის წევრია.

ავტორია რამდენიმე წიგნისა. მიენიჭა ვოროვსკის სახ. პრემია (1959), ა. ტოლსტოის სახ. პრემია (1983). დაჯილდოებულია შრომის წითელი დროშის ორი ორდენითა და ხალხთა მეგობრობის ორდენით.

1988 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

სტურუა რობერტ რობერტის ძე – რეჟისორი, რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური დრამატული თეატრის მთავარი რეჟისორი, დირექტორი. დაიბადა 1938 წლის 31 ივლისს თბილისში. 1961 წელს დაამთავრა საქართველოს შოთა რუსთაველის სახელობის თეატრალური ინსტიტუტის სარეჟისორო ფაკულტეტი. ამავე წლიდან შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის რეჟისორი, ხოლო 1980 წლიდან სამხატვრო ხელმძღვანელია. არის უამრავი სპექტაკლის რეჟისორი თბილისის ოპერისა და ბალეტის, მოსკოვის, ზაარბრუკენის, დიუსელდორფის, ათენის, ბუენოს-აირესის, თელ-ავივის, ლონდონის, ჰელსინკის და სხვა თეატრების სცენაზე. რ. სტურუა არის საქართველოს (1980) და სსრ კავშირის (1982) სახალხო არტისტი. 1975 წელს მიენიჭა კ. მარჯანიშვილის სახელობის პრემია, 1989 წელს – სანდრო ახმეტელის სახელობის პრემია, 2000 წელს რუსეთის ფედერაციის სახელმწიფო პრემია ლიტერატურისა და ხელოვნების დარგში, 2001 წელს – თეატრალური პრემია “ჩაიკა” საპატიო ნომინაციაში “პატრიარქი”, 2002 წელს – პოლიკარპე კაკაბაძის პრემია. 1998 წელს სანკტ-პეტერბურგში მიანიჭეს ჩაპლინის კლუბის პრემია. არის სსრკ (1979) და საქართველოს (1996) პრემიების ლაურეატი. 1988 წელს დაჯილდოვდა საქართველოს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით, 1998 წელს – ღირსების ორდენით. იყო საქართველოს კომპარტიის, XXVII

ყრილობების დელეგატი (1986). რუსთაველის თეატრში დადგმული სპექტაკლებია: ვ. როზოვის “ვახშმობის წინ”-1968-69, დ. კლდიაშვილის “სამანიშვილის დედინაცვალი”-1979-70, ა. სულაკაურის “სალამურა”-1970-71, ჰ. იბსენის “ექიმი სტოკმანი”-1979, ნ. დუმბაძის “საბრალდებო დასკვნა”-1972-73, პ. კაკაბაძის “ყვარყვარე”-1974, ა. სუმბათაშვილ-იუჟინის “ღალატი”-1974, ბრეხტის “კავკასიური ცარცის წრე”-1975, უ. შექსპირის “რიჩარდ III”-1979, თ. ჭილაძის “როლი დამწყები მსახიობი გოგონასათვის”-1980, მ. შატროვის “ლურჯი ცხენები წითელ ბალახზე”-1980, მ. კვესელავას “ასერგასის დღე”-1985, შექსპირის “მეფე ლირი”-1987, რ. სტურუას “დედაო ღვთისა”-1989, რ. სტურუას “იაკობის სახარება”-1994, შექსპირის “მაკბეტი”-1995, გრ. რობაქიძის “ღამარა”-1996, ლ. თაბუკაშვილის “მერა რა, რომ სველია სველი იასამანი”-1997, კ. გოცის “ქალი გველი”-1998, თ. გოდერძიშვილის “ლუარსაბ თათქარიძე”-2000, შექსპირის “მეთორმეტე ღამე, ანუ როგორც გენებოთ”-2001, შექსპირის “ჰამლეტი”-2001, გ. ყანჩელის “სტიქსი”-2003. განახლებულ სცენაზე დაიდგა რ. როუზის “თორმეტი განრისხებული მამაკაცი”, ს. ბეკეტის “გოდოს მოლოდინში”. იგი წერს ლექსებს, კინოსცენარებს. რ. სტურუას თეატრალური კონცეფციის მიხედვით, თეატრში ერთმანეთთან უნდა იყოს შეთავსებული ფსიქოლოგიური დრამა და გროტესკი, კლოუნადა და ტრაგედია, მელოდრამა და ფარსი. თბილისის ოპერის თეატრში დადგა ბ. კვერნაძის “იყო მერვესა წელსა” (1983), გ. ყანჩელის “და არს მუსიკა” (1984), ვ. დოლიძისა და ჯ. კახიძის “ბარბაღე” (1986). ჯ. ვერდის “ოტელო” (1991), ჟ. ბიზეს “კარმენი” (1999) და სხვ. რ. სტურუას ბიოგრაფია შეტანილია ოქსფორდისა და გერმანიის თეატრალურ ენციკლოპედიებში.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1996 წელს.

სუხიშვილი თენგიზ ილია ძე – ქორეოგრაფი, მოცეკვავე. დაიბადა 1938 წლის 8 ივლისს, თბილისში. 1960 წელს დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მსუბუქი მრეწველობის ფაკულტეტი.

1953 წელს, 15 წლის ასაკში მონაწილეობა მიიღო ბუქარესტში გამართულ სტუდენტთა და ახალგაზრდობის მსოფლიო ფესტივალში და ანსამბლთან ერთად ფესტივალის

ლაურიატი გახდა. ამ დღიდან ანსამბლის სრულიფლებიანი წევრი ხდება და 1969 წლამდე წამყვანი სოლისტია. 1957 წელს გახდა მოსკოვის VI საერთაშორისო ფესტივალის ლაურიატი.

1969 წლიდან ქართული ხალხური ცეკვის სახელმწიფო აკადემიური ანსამბლის (ახლანდელი ი. სუხიშვილის სახელობის “ქართული ნაციონალური ბალეტის”) ქორეოგრაფია, ხოლო 1955 წლიდან (მამის გარდაცვალების შემდეგ) ანსამბლის დირექტორი და სამხატვრო ხელმძღვანელია. 1971 წელს მიენიჭა საქართველოს სახალხო არტისტის წოდება. არის “ხალხთა მეგობრობისა” და ღირსების ორდენის კავალერი.

უნდა აღინიშნოს მისი სოლო პარტიები ცეკვებში “სიმდი”, “ზონგა”, “ხევსურული”, დადგმები “გამარჯვება”, “მხედრული”, “საზეიმო სიუიტა”, “ქალ-ვაჟთა მთიულური”. სწორედ წარმატებულად განხორციელებული დადგმებისათვის მიენიჭა შ. რუსთაველის სახ. პრემია 1995 წელს. 1999 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

სუხიშვილი ილია (ილიკო) ილიას ძე – მოცეკვავე და ქორეოგრაფი, საქართველოს ხალხური ცეკვის სახელმწიფო აკადემიური დამსახურებული ანსამბლის ერთ-ერთი დამაარსებელი და მხატვრული ხელმძღვანელი ნინო რამიშვილთან ერთად. დაიბადა 1907 წლის 22 მარტს თბილისში. თავდაპირველად სწავლობდა სასულიერო სასწავლებელში. 1917 წლიდან სწავლა განაგრძო მე-2 შრომის სკოლაში, რომელიც დაამთავრა 1924 წელს. პარალელურად მეცადინეობდა თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრთან არსებულ პერინის სტუდიაში. 1926 წელს ქართული ხალხური ცეკვების სტუდიის დამთავრების შემდეგ ოპერისა და ბალეტის თეატრის მოცეკვავეა, მოგვიანებით კი სოლისტი და დამდგმელი-ქორეოგრაფი (1928-32).

1932 წელს ი. სუხიშვილი სტაჟირებაზეა მოსკოვის დიდ თეატრში ცნობილ ბალეტმაისტერ გოლეიზოვსკისთან. ამავე დროს იგი ცეკვის ხელოვნებას იმდიდრებდა და ხვეწდა ლუნაჩარსკის სახელობის სასწავლებელში. 1935 წელს

დაბრუნდა სამშობლოში და იმავე წელს მონაწილეობა მიიღო ლონდონის საერთაშორისო ფესტივალში, სადაც ოქროს მედალი და პირველი პრემია დაიმსახურა. 1939-1941 წლებში საბჭოთა არმიის სიმღერისა და ცეკვის წითელდროშოვანი ანსამბლის სოლისტია და მის შემადგენლობაში გამოდის ინგლისში, ნორვეგიასა და შვეციაში.

1945 წელს, თავის მეუღლესთან ნინო რამიშვილთან ერთად ჩამოაყალიბა ქართული ხალხური ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი (1940 წლიდან აკადემიური). 1954 წლამდე ილიკო სუხიშვილი იყო ამ ანსამბლის სოლისტი მოცეკვავე. იგი ხიბლავდა მაყურებელს დახვეწილი პლასტიკით, სიმსუბუქითა და ტემპერამენტით. მან აღადგინა და დადგა არაერთი ხალხური ცეკვა, შთამომავლობას შეუნარჩუნა ამ ცეკვების განუმეორებელი ხიბლი. მისი ღვაწლი სამამულო ქორეოგრაფიაში ფასდაუდებელია. მისი საუკეთესო დადგმებია: „ფარცა“, „ხორუმი“, „ქართული“, „ყაზბეგური“, „ხანჯლური“, „ხევსურული“, „ქაჯეთის ციხის აღება“ (ვეფხისტყაოსნის მიხედვით) და მრავალი სხვა. მან ასევე დიდი წვლილი შეიტანა ქართული ქორეოგრაფიული კულტურის პოპულარიზაციის საქმეში. მან თავის ანსამბლთან ერთად შემოიარა თითქმის მთელი მსოფლიო.

1949 წელს მიენიჭა სტალინური პრემია, 1973 წელს შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია ახალი ქორეოგრაფიული დადგმებისა და საკონცერტო მოღვაწეობისათვის. დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით, „საპატიო ნიშნის“ ორდენით, რუმინეთის ოქროს ვარსკვლავის ორდენითა და მედლებით.

1981 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1985 წლის მარტში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

ტერენტიენკო გრიგოლ პროხორის ძე – რესპუბლიკის მშენებლობის სამინისტროს №13 ტრესტის №7 სამშენებლო სამმართველოს მუშა, წარმოშობით უკრაინელი. სამხედრო-სავალდებულო სამსახური საქართველოში მოიხადა. ხოლო 1950 წლიდან თბილისში დამკვიდრდა.

1987 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ტოვსტონოგოვი გიორგი ალექსანდრეს ძე – რეჟისორი, პედაგოგი, თეატრის თეორეტიკოსი. დაიბადა 1915 წლის 28 სექტემბერს თბილისში. შემოქმედებითი მოღვაწეობა დაიწყო 1931 წელს თბილისის მოზარდ მაყურებელთა რუსულ თეატრში, როგორც მსახიობმა და რეჟისორის ასისტენტმა 1934 წელს ამ თეატრში დადგა თავისი პირველი სპექტაკლი (ნ. გოგოლის “რევიზორი”). 1938 წელს დაამთავრა მოსკოვის ა. ლუნაჩარსკის სახელობის თეატრალური ინსტიტუტი. 1938-46 წლებში თბილისის ა. გრიბოედოვის სახელობის რუსული თეატრის რეჟისორი იყო. ამ თეატრში დადგა: ს. ნაიდონოვის “ვანიუშინის შვილები”, ნ. პოგოდინის “კრემლის კურანტები”, ლ. ჰელმანის “მელიები”. პარალელურად მოღვაწეობდა პედაგოგად საქართველოს რუსთავილს სახ. თეატრალურ ინსტიტუტში. 1946-49 წლებში მუშაობდა მოსკოვის ცენტრალურ საბავშვო თეატრში, ხოლო 1950-56 წლებში ლენინგრადის ლენინური კომკავშირის თეატრის მთავარი რეჟისორი იყო. 1956 წლიდან გარდაცვალებამდე ხელმძღვანელობდა ლენინგრადის დიდ აკადემიურ დარამტულ თეატრს (გარდაცვალების შემდეგ ეწოდა მისი სახელი). 1962 წლიდან იყო ლენინგრადის თეატრის, მუსიკისა და კინემატოგრაფიის ინ-ტის სარეჟისორო კათედრის გამგე, 1960 წლიდან – პროფესორი.

გიორგი ტოვსტონოგოვის სპექტაკლები გამოირჩეოდა ფორმის სიმკვეთრით, ჟანრობრივი მრავალფეროვნებით, ნაწარმოების ღრმა ფსიქოლოგიური წვდომით. მისი ხელოვნება ათეული წლების მანძილზე მსოფლიო თეატრალური ხელოვნების ყურადღების ცენტრში იყო. მის მიერ დადგმული სპექტაკლებიდან გამოირჩევა ვ. ვიშნევსკის “ოპტიმისტური ტრაგედია”, ა. ვოლოდინის “ჩემი უფროსი და”, “ხუთი საღმო”, გ. ფიგერეიდუს “მელა და ყურძენი”, დოსტოევსკის “იდიოტი”, ა. ცაგარელის “ხანუმა”, ლ. ტოლსტოის “ცხენის ისტორია” და სხვა.

იყო სსრკ სახალხო არტისტი (1957), ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი (1968), სოციალისტური შრომის გმირი (1983), საქართველოს სსრ სახალხო არტისტი (1974), სსრკ სახელმწიფო (1950, 1952, 1968, 1978) და ლენინური (1958) პრემიების ლაურეატი. სსრკ VII-VIII მოწვევის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი. დაჯილდოებული

იყო ლენინის 3 ორდენით, წითელი დროშის ორდენითა და მედლებით. 1983 წელს მიენიჭა თბილისი საპატიო მოქალაქის წოდება. გარდაიცვალა 1989 წლის მაისში.

ფიჩხაძე მერაბ – ქველმოქმედი, ისრაელის ფოსტის უფროსის მოადგილე.

ქემაშვილი ვერა ბათურის ასული – მრთველი. დაიბადა 1929 წლის 15 აპრილს ყაზბეგის რაიონის სოფელ ხურთისში. 1949 წელს დაამთავრა თბილისის მსუბუქი მრეწველობის ტექნიკუმი. 1949-50 წლებში მუშაობდა თბილისის მაუდ-კამვოლის კომბინატ “საბჭოთა საქართველოში” კამვოლური ნართის წარმოებაში ტექნოლოგიური პროცესების კონტროლიორად. 1950 წლიდან მუშაობდა ქვეოსტატად.

სოციალისტური შრომის გმირი (1966), სკკპ წევრი 1955 წლიდან. სკკპ XXVI და XXVII ყრილობების დელეგატი. 1981-1986 წლებში სკკპ ცენტრალური სარევიზიო კომისიის წევრი. დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით.

1986 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ქელიძე მიხეილ გიორგის ძე – პოეტი, დაიბადა 1925 წლის 22 თებერვალს თბილისში. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია (1950) გრაფიკის ფაკულტეტი, ასპირანტურა (1953). პირველი პოეტური კრებული გამოაქვეყნა 1952 წელს. 1952-80 წლებში ცხოვრობდა მოსკოვში, მაგრამ თბილისთან კავშირი არ გაუწყვეტია. აქ იბეჭდებოდა პოეტის ლექსები, წიგნები. თბილისშია გამოქვეყნებული მისი ძირითადი ნაწარმოებები: პოეტური კრებულები – “ლირიკა” (1956), “მოკითხვამდე” (1962), “დაბრუნება” (1966), (“გაგრძელება იქნება” (1972), “შენთან ყოფნიდან უშენობამდე” (1982), ლექსების ერთტომეული (1994), “ჩურჩულით და ხმამაღლა” (1995), “ექო” (1997) და სხვა. პროზაული კრებულები: “ფიქრები... ფიქრები”,

“ლექსამდე ლა ლექსის შემდეგ”. თბილისს უძღვნა ლექსები: “თბილისი”, “თბილისის მონატრება”, “თბილისის მეცხოვნე”, “თბილისური ელეგია” და სხვა. მონოგრაფია “ვეფხისტყაოსნის დასურათების ისტორიისათვის” (1961), “ვეფხისტყაოსნის დასურათებანი” (1967), ავტორია საბავშვო და საყმაწვილო ნაწარმოებებისა. 1998 წელს კომპოზიტორმა ნ. კალანდამემ თბილისობის დღესასწაულისათვის დაწერა სიმღერა პოეტის ლექსი “სიმღერა თბილისზე” ტექსტზე. თარგმნილი აქვს თანამედროვე იტალიელი პოეტების ლექსები (კრებული “მთვარის თეთრი იალქანი”, 1962), ს. კვაზიმოდოს “ლექსები” (1965). პოლონელი პოეტების ტ. რუჟევიჩისა და ზ. ჰერბერტის ლექსები (კრებული “მზე და ვარსკვლავი, 1971), ე. შვარცის, ვ. კოროსტილიოვის, ე. როსტანის, ი. კატონას, ლოპე დე ვეგას და სხვ. პიესები. მისი მრავალი კრებულია გამოცემული რუსულ ენაზე. ლექსები თარგმნილია იტალიურ, პოლონურ, უნგრულ და სხვა ენებზე. არის პოლონეთის და უნგრეთის კულტურის დამსახურებული მოღვაწე. მინიჭებული აქვს სსრკ “საპატიო ნიშნის” (1958), საქართველოს უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სიგელი (1985), სსრკ ხალხთა მეგობრობის ორდენი (1985), არის ღირსების ორდენის კავალერი (1996), ივ. მაჩაბლისა და გალაკტიონის პრემიების ლაურეატი (1996). თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

გარდაიცვალა 2005 წელს.

ქიტესოვი იაკობ ოგანეზის ძე – თბილისური არღნების უნიკალური ნიმუშების შემქმნელი. დაიბადა 1920 წლის 6 მარტს თბილისში. დაამთავრა თბილისის მე-17 ქართულენოვანი საშუალო სკოლა. 9 წლიდან შეუდგა არღნის დამზადების ხელოვნების შეწავლას, რომელიც დინასტიურია და მას მსოფლოში ანალოგი არ გააჩნია. 13 წლის უკვე საფუძვლიანდ ფლობდა არღანს, 16 წლისა კი არღნის დამზადების საიდუმლოებას. ამ ასაკში აღიარეს და აკურთხეს არღნის დიდოსტატად. სკოლის დამთავრების შემდეგ სწავლობდა სამედიცინო ფაკულტეტზე, რომელიც სამამულო ომის დაწყების გამო მიატოვა, წავიდა ფრონტზე. ომიდან დაბრინებისთანავე გააგრძელა უნიკალური არღნების

შექმნა. დახვეწა არღნის კონსტრუქცია და ამავე დროს, მის ვაჟთან ერთად შექმნა არღნის ახალი სახეობები. მათი ხელოვნება ცნობილია საზღვარგარეთაც, კერძოდ აშშ-ში, გერმანიაში, საფრანგეთში, ჰოლანდიაში, ინგლისში, ბელგიასა და ისრაელში. ბერლინში გამართულ საორღანო მუსიკის მსოფლიო ფესტივალზე მათმა არღანმა პირველი ადგილი დაიკავა. 1990 წელს ჰოლანდიის სახელმწიფო მუზეუმში დაარსდა ქიტესოვების კუთხე, სადაც დღესაც დევს მათი არღანი. არიან აღნიშნული მუზეუმის საპატიო წევრები. არიან ხალხური ხელოვნების ფესტივალების ლაურეატები. არაერთ ქართულ და უცხოურ ფილმებშია გაჟღერებული მათ მიერ აღღანზე შესრულებული მელოდიები. მათზე ფილმის გადაღებას აპირებდა რეჟისორი სერგო ფარაჯანოვი, რისი გაკეთებაც გარდაცვალების გამო აღარ დასცალდა. იაკობ ქიტესოვს უწოდებენ ძველი თბილისის მემატყანეს, თბილისის კოლორიტს, არღნების დიდოსტატსა და ხელოვანს, ცოცხალ ადამიან – ლეგენდას.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2004 წელს.

ქოჩარიანი რობერტ სედრაკის ძე – სომხეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტი. დაიბადა 1954 წლის 31 აგვისტოს ქალაქ სტეფანაკერტში. ერევნის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის დასრულების შემდეგ მუშაობდა სტეფანაკერტის ელექტრომექანიკურ ქარხანაში. 1980 წლიდან ეკავა სხვადასხვა კომკავშირული და პარტიული თანამდებობები საწარმოებში. იყო აბრეშუმის კომბინატის, რომელიც არცახის (მთიანი ყარაბაღის სომხური სახელწოდება) მოძრაობის ერთ-ერთი ცენტრი იყო, პარტიული ორგანიზაციის მდივანი. 1988 წლიდან ქოჩარიანი ყარაბაღის მოძრაობის ერთ-ერთი აქტიური მონაწილეა. 1989 წელს შეიქმნა საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ორგანიზაცია “მიაცუმი” (გაერთიანება), რომელიც შემდგომში სათავეში ჩაუდგა ყარაბაღის მოძრაობას. შექმნამდე ამ ორგანიზაციას ხელმძღვანელობდა რობერტ ქოჩარიანი და როგორც ორგანიზაციის ხელმძღვანელი იყო მთიანი ყარაბაღის ავტონომიური ოლქის აღმასკომის თავმჯდომარის მრჩეველი.

1991 წელს ყარაბაღის რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატად აირჩიეს. 1992 წელს დაინიშნა მთიანი ყარაბაღის რესპუბლიკის პრემიერ-მინისტრად და 1994

წლის დეკემბრამდე ასრულებდა მთიანი ყარაბაღის რესპუბლიკის თავდაცვის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარის მოვალეობას.

1994 წელს მთიანი ყარაბაღის რესპუბლიკის პარლამენტმა ქოჩარიანი აირჩია რესპუბლიკის პრეზიდენტად. 1996 წელს კი იმავე პოსტზე აირჩიეს საყოველთაო არჩევნებით.

1997 წლიდან სომხეთის რესპუბლიკის პრემიერ-მინისტრია.

1998 წლიდან სომხეთის პრეზიდენტია.

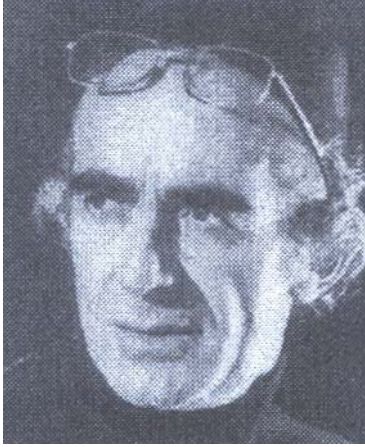
თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

ლვინიაშვილი თენგიზ კონსტანტინეს ძე – მოქანდაკე. დაიბადა 1925 წლის 1 სექტემბერს. 1950 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია, ქანდაკების ფაკულტეტი. 1954 წელს – ასპირანტურა. 1955 წლიდან ეწევა პედაგოგიურ მოღვაწეობას, 1968 წლიდან – პროფესორია. იყო საქართველოს მხატვართა კავშირის თავმჯდომარის მოადგილე (1954-58, 1965-68), მდივანი (1968-72).

თ. ლვინიაშვილის ნამუშევრებია: ივ. ჯავახიშვილის ძეგლი (თსუ, 1953), ი. ჭავჭავაძის ძეგლი (ყვარელი, 1972), ზ. ფალიაშვილისა და პ. ჩაიკოვსკის ძეგლები (ბორჯომი, 1981-82), ნ. ბარათაშვილის ძეგლი (გორი, 1984), ი. ნიკოლაძის ძეგლი (ქუთაისი, 1972), გ. ლეონიძის ძეგლი (თბილისი, 2000). არის ავტორი სკულპტურული პორტრეტებისა. მისი პერსონალური გამოფენა მოეწყო თბილისში 1989 წელს. 1996 წელს მიენიჭა ი. ნიკოლაძის სახელობის პრემია, დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით (1995). არის საქართველოს დამსახურებული მხატვარი, ჰუმანიტარული და ხელოვნების მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი. მისი ბიოგრაფია შეტანილია ცნობარში “ვინ ვინაა თანამედროვე ხელოვნებაში” (ქართული ბიოგრაფიული ცენტრი, თბილისი, 2000).

2001 წელს აირჩიეს თბილისის საპატიო მოქალაქედ.

ყავლაშვილი შოთა დიმიტრის ძე – არქიტექტორი. დაიბადა 1926 წლის 28 იანვარს თბილისში. საშუალო განათლება მიიღო თბილისშივე, 1943 წელს ჩაირიცხა თბილისის პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში საადმშენებლო ფაკულტეტზე არქიტექტურის სპეციალობით. რომელიც 1948 წელს დაამთავრა. 1950 წლიდან მუშაობას იწყებს “თბილაქალქპროექტის” არქიტექტურულ სახელოსნოში არქიტექტორად. 1960 წელს უკვე თბილისის მთავარი არქიტექტორია. 1964 წლიდან მე-4 არქიტექტურულ სახელოსნოს ხელმძღვანელობს. 1967 წლიდან საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სამშენებლო-არქიტექტურული საბჭოს წევრია, 1968-1970 წლებში თბილისის მეტროპოლიტენის სამმართველოს მთავარი არქიტექტორია, 1970 წელს თბილისის მთავარ არქიტექტორად და მთავარ არქიტექტურულ-საგეგმო სამმართველოს უფროსად ინიშნება, 1972-1974 წლებში საქართველოს სსრ სავაჭრო პალატის პრეზიდიუმის წევრად ირჩევენ და პალატის მხატვრად ნიშნავენ, 1972-1983 წლებში საერთაშორისო გამოფენების საქართველოს დამოუკიდებელი განყოფილების მთავარი მხატვარია და მისი ხელმძღვანელობით მომზადებული გამოფენები წარმატებით იმართება პარიზში, დასავლეთ ბერლინსა და ტოკიოში. 1980 წელს ირჩევენ თბილისის საქალაქო საბჭოს დეპუტატად და აღმასრულებელი კომიტეტის წევრად. 1982 წელს ინიშნება საქართველოს სსრ “სახმშენის” თავმჯდომარის მოადგილედ.

შოთა ყავლაშვილი ეწეოდა ნაყოფიერ შემოქმედებით მოღვაწეობას. იგი არის ასზე მეტი არქიტექტურული ნამუშევრის ავტორი, მათ შორის აღსანიშნავია: შოთა რუსთაველის დრამატული თეატრის აღდგენა-რეკონსტრუქცია (1950), ყოფილ კარლ მარქსის სახელობის (ახლანდელი ზაარბრიუკენის ხიდი) ხიდის რეკონსტრუქცია (1950), საბავშვო ბაგა-ბაღი ვ. ბარნოვის ქუჩაზე (1953, მელქაძესთან ერთად), ქორწინების სახლი (1965), ავტოსადგური ორთაქალაში (1964), ადმინისტრაციული სახლი მეტრო “ისანთან” (1972), თბილისის სპორტული აუზის კომპლექსი (1979), რომელმაც სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს პრემია დაიმსახურა 1982 წელს და მრავალი სხვა.

საქართველოს დამსახურებული არქიტექტორი (1972), სსრკ სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი (1987), აღმოსავლეთის ქვეყნების არქიტექტურის საერთაშორისო აკადემიის აკადემიკოსი.

1981 წელს შ. ყავლაშვილს, ქალაქ თბილისის ბარათაშვილის ქუჩის ისტორიული განაშენიანების, რეკონსტრუქცია-რეგენერაციის და კოლმეურნეობის მოედნის მიწისქვეშა გადასასვლელის არქიტექტურისათვის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო პრემია მიენიჭა.

1985 წელს მიენიჭა თბილისის საპატოო მოქალაქის წოდება.

შოთა ყავლაშვილი გარდაიცვალა 1995 წლის დეკემბერში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

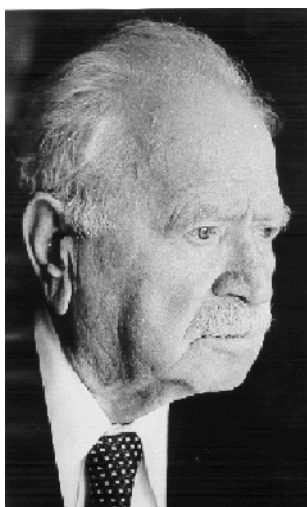

ყიფშიძე ნოდარი ნიკოლოზის ძე – ექსპერიმენტული და კლინიკური თერაპიის ინსტიტუტის დირექტორი. დაიბადა თბილისში 1923 წლის 12 ოქტომბერს. 1946 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტი. 1954-57 წლებში იყო სსრკ სამედიცინო აკადემიის თერაპიის ინსტიტუტის (მოსკოვი) დოქტორანტი. 1957-59 წლებში იყო მივლინებული ნიუ-

იორკში, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაში. 1960 წელს მისი ინიციატივით და ხელმძღვანელობით ჩამოყალიბდა საქართველოს ჯანდაცვის სამინისტროს ექსპერიმენტული და კლინიკური თერაპიის სამეცნიერო კვლევით ინსტიტუტად (ახლანდელი თერაპიის ინსტიტუტის ცენტრი), რომლის დირექტორი იყო 1999 წლამდე. 1999 წლიდან თერაპიის ეროვნული ცენტრის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარეა. 1963-65 წლებში მივლინებით იმყოფებოდა ჟენევაში მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის ბიოლოგიური ფარმაცოლოგიის და თერაპიის დეპარტამენტის ხელმძღვანელად. შეისწავლის მიოკარდიუმის ინფარქტის პათოგენეზს, დიაგნოსტიკასა და მკურნალობას. შექმნა გულის კუნთის ინფარქტის ორიგინალური ექსპერიმენტული მოდელი. შეისწავლა ვირუსული მიოკარდიტის გადასვლის შესაძლებლობა შეგუებით კარდიომიოპათიაში. 1966 წელს თბილისში მისი თაოსნობით დაარსდა სპეციალიზებული კარდიოლოგიური განყოფილება.

1970 წლიდან შეთავსებით მუშაობს საქართველოს სახელმწიფო სამედიცინო აკადემიის თერაპიის II კათედრაზე პროფესორად, ხოლო 1987 წლიდან დღემდე არის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის თერაპიის კათედრის პროფესორი. 1963 წლიდან მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის გულისსხლმარღვთა დაავადებების შემსწავლელი კომიტეტის ექსპერტია. 1966-68 წლებში აირჩიეს შვეიცარიის სამედიცინო სამეცნიერო საზოგადოების გერმანელ თერაპევტთა და კარდიოლოგთა სამეცნიერო საზოგადოების საპატიო წევრად. უნგრეთის ათეროსკლეროზის შემსწავლელი საზოგადოების საპატიო წევრად, 1994 წლიდან ნიუ-იორკის სამეცნიერო აკადემიის წევრია. 1995 წლიდან არჩეულია ამერიკის კარდიოლოგთა კოლეჯის წევრად. 1986 წელს მიენიჭა სსრკ სამედიცინო აკადემიის ა. მიასნიკოვის სახელობის პრემია, 1981 წელს საქართველოს, ხოლო 1989 წელს – სსრკ სახელმწიფო პრემიები. 1988 წლიდან სსრკ სამედიცინო აკადემიის აკადემიკოსია, 1990 წლიდან რუსეთის სამედიცინო აკადემიის აკადემიკოსი. 1996 წლიდან საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი. 1967 წელს მიენიჭა საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება. მისი შრომები გამოქვეყნებულია ქართულ, რუსულ, ინგლისურ, ესპანურ და გერმანულ ენებზე. ავტორია მრავალი სამეცნიერო შრომისა და 18 მონოგრაფიის. მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები, მათ შორის ღირსების ორდენი 1998 წელს.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

შანიძე აკაკი გაბრიელის ძე – ენათმეცნიერი. დაიბადა 1887 წლის 14 (26) თებერვალს, სოფ. ნოღაში, ახლანდელი სამტრედიის რაიონში. 1913 დაამთავრა პეტერბურგის უნივერსიტეტი. იყო თსუ ერთ-ერთი დამაარსებელი. 1918-1930 წლებში – თსუ სომხური ენის კათედრის გამგე, ქართული ენის კათედრის გამგე, 1945-87 წლებში ძველი ქართული ენის კათედრის გამგე. იქვე დატოვეს სომხურ-ქართული ფილოლოგიის კათედრაზე. მან ი. ყიფშიძესა და გ. ახვლედიანთან ერთად საფუძველი ჩაუყარა საქართველოში ენათმეცნიერების კვლევა-ძიებას. მისი ნაშრომები ეხება ქართველური ენების სტრუქტურისა და ისტორიის, ქართული დიალექტოლოგიის,

ლექსიკოლოგიის, ტექსტოლოგიის, ეპიგრაფიკის, ფოლკლორისტიკის, რუსთველოლოგიის, არმენისტიკის, ალბანოლოგიისა და ქართული სალიტერატურო ენის ნორმალიზაციის პრობლემატიკას. შანიძის ადრეული გამოკვლევები შეჯამებულია საეტაპო მნიშვნელობის წიგნში “ქართული ენის გრამატიკა”, I მორფოლოგია რომელიც გამოიცა 1930 წელს და არის ახალი ქართული ენის პირველი მეცნიერული გრამატიკა. უადრესად მნიშვნელოვანია აგრეთვე მისი “ძველი ქართული ენის გრამატიკა”, რომელიც 1976 წელს გამოიცა. აღნიშნული წიგნი ითარგმნა გერმანულ ენაზე. მეცნიერის მოღვაწეობიდან აღსანიშნავია ე.წ. ხანმეტ-ჰაემეტი ტექსტების აღმოჩენა-გამომზეურება, ქართული ბიბლიური ტექსტების, ქართული ოთხთავის რედაქციების აკადემიური გამოცემა და სხვ. დიდია მისი ღვაწლი “ვეფხისტყაოსნის” ტექსტის მეცნიერულად დადგენის საქმეში, რისთვისაც 1987 წელს მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახ. სახელმწიფო პრემია. მისმა კაპიტალურმა ნაშრომმა “ქართული ხალხური პოეზია – ხეცურული” (1931) სათავე დაუდო ქართ. მეცნ. ფოლკლორისტიკას. 1939 წლიდან საშ. სკოლებში ისწავლება შანიძის შედგენილი “ქართული ენის გრამატიკა”.

ა. შანიძე იყო საქართველოს მეცნ. აკად. ერთ-ერთი დამფუძნებელი და ნამდვ. წევრი 1941 წლიდან, სსრკ მეცნ. აკად. წ.-კორ. 1939 წლიდან, 1948-50 წლებში საქართველოს მეცნ. აკად. ვიცე-პრეზიდენტი იყო. საქართველოს (1943) და სომხ. (1967) მეცნ. დამსახ. მოღვაწე.

ა. შანიძე იყო პრადის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინ-ტის წევრ-კორ. (1937), იენის ფ. შილერის სახ. უნ-ტის საპატიო დოქტორი (1966), ინგლ. “ფილოლოგთა საზოგადოების” წევრი (1979). თბილისის საპატიო მოქალაქე (1979). დაჯილდოებულია 3 ლენინის ორდენით, ოქტ. რევოლ., შრომის წითელი დროშის, “საპატიო ნიშნის”, ხალხთა მეგობრობის ორდენებითა და მედლებით. იყო საქართველოს სსრ VIII მოწვევის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი.

მინიჭებული აქვს ივანე ჯავახიშვილის სახელობის პრემია (1972).

1979 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1987 წლის აპრილში. დაკრძალულია თსუ ეზო-საფარში.

შევარდნაძე ედუარდ ამბროსის ძე _ (1992

წლიდან მოინათლა მართლმადიდებლური წესით და ნათლობის სახელად მიიღო გიორგი) _ პოლიტიკური და სახელმწიფო მოღვაწე, საქართველოს პრეზიდენტი და შეიარაღებული ძალების უმაღლესი მთავარსარდალი (1995-

2003 წლის ნოემბერი). დაიბადა 1928 წლის 25 იანვარს ლანჩხუთის რაიონის სოფელ მამათში, პედაგოგის ოჯახში. 1960 წელს დაამთავრა ქუთაისის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის ისტორიის ფაკულტეტი. 1961 წლიდან პარტიულ სამუშაოზეა. 1961-1962 წლებში საქართველოს კომკავშირის ცკ-ის მცხეთის რაიკომის I მდივანი, 1963-1964 წლებში თბილისის პირველი მაისის რაიონის რაიკომის I მდივანი, 1964-1965 წლებში საქართველოს საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის მინისტრის პირველი მოადგილე, 1965-1972 წლებში საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრი, 1972-1985 წლებში საქართველოს კომპარტიის ცკ-ის პირველი მდივანი, 1985-1990 წლებში სსრკ საგარეო საქმეთა მინისტრი. ამ პოსტიდან გადადგომის შემდეგ ხელმძღვანელობდა საგარეო პოლიტიკურ ასოციაციას. ედუარდ შევარდნაძემ გამორჩეული წვლილი შეიტანა საბჭოთა კავშირის გარდაქმნაში ("პერესტროიკა"), ცივი ომის დასრულებაში, მსოფლიოს ახლებურად მოწყობაში.

1992 წელს დაბრუნდა საქართველოში და სათავეში ჩაუდგა სახელმწიფო საბჭოს. 1992 წლის ოქტომბერში პირდაპირი და ფარული კენჭისყრით აირჩიეს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარედ, პარლამენტმა კი აირჩია სახელმწიფოს მეთაურად. 1995 წლის ნოემბერში საქართველოს მოსახლეობამ ედუარდ შევარდნაძე ქვეყნის პრეზიდენტად აირჩია. 2000 წელს აირჩიეს პრეზიდენტად მეორე ვადით. 2001 წლამდე იყო მოქალაქეთა კავშირის თავმჯდომარე. 2003 წლის ნოემბერში გადადგა საქართველოს პრეზიდენტის პოსტიდან. ედუარდ შევარდნაძის მმართველობა ხასიათდება ტრაგიკული მოვლენებით საქართველოში (სამოქალაქო ომის ელემენტები, შეიარაღებული კონფლიქტი აფხაზეთში და მისი შედეგები, ტერორიზმის გამოვლინებები და ა.შ.), პოსტსაბჭოთა სივრცისათვის დამახასიათებელი ეკონომიკის რღვევით, სოციალური პრობლემებით და სხვა.

ედუარდ შევარდნაძე არის უმნიშვნელოვანეს საერთაშორისო და რეგიონალურ მოვლენათა აქტიური მონაწილე, მრავალი ღონისძიებისა და იდეის ავტორი. “დიდი აბრეშუმის გზის” აღორძინების ინიციატორი და საქართველოსათვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის ენერგეტიკული პროექტების (ბაქო-სუფსა, ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანი, ბაქო-თბილისი-ერზურუმის) შემუშავებისა და რეალიზაციის ერთ-ერთი ინიციატორი. ავტორია მრავალ ენაზე თარგმნილი წიგნებისა – “ჩემი არჩევანი” და “დიდი აბრეშუმის გზა”.

1948 წლიდან სკკპ-ს წევრი, სკკპ ცკ-ის პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატი (1978), წევრი (1985), სოციალისტური შრომის გმირი (1981), სსრკ IX-XI მოწვევების უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი. მსოფლიოს ათზე მეტი ცნობილი უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორი, მრავალი პრესტიჟული საერთაშორისო პრემიის ლაურეატი, ბევრი სახელმწიფოს უმაღლესი ჯილდოს კავალერი.

დაჯილდოებულია ლენინის 4, ოქტომბრის რევოლუციის, შრომის წითელი დროშის ორდენებითა და მედლებით.

1985 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

შილაკაძე თამაზ – საქართველოს დამსახურებული გამომგონებელი, ინჟინერი. დაიბადა 1932 წლის 19 თებერვალს თბილისში, პედაგოგების ოჯახში. 1950 წელს დაამთავრა თბილისის №1 ვაჟთა საშუალო სკოლა. 1955 წელს დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სამშენებლო ფაკულტეტი, სპეციალობით ავტომაგისტრალები და საქალაქო გზები. 1958 წლამდე მუშაობდა თბილისში საპროექტო ინსტიტუტში ინჟინრად, პროექტის ავტორად. 1958-61 წლებში სწავლობდა მოსკოვის საავტომობილო საგზაო ტექნიკური უნივერსიტეტის ასპირანტურაში, სადაც კითხულობდა ლექციებს და იქვე შექმნა პირველად მთის გზებისათვის მოძრავი “სატრანსპორტო ლაბორატორია”. 1962 წლიდან დაბრუნდა თბილისში საქართველოს საგზაო დარგში ჯერ მეცნიერ თანამშრომლად, ლაბორატორიის ხელმძღვანელად, სამეცნიერო-კვლევითი სადგურის უფროსად. 1977 წელს მან დააარსა საქართველოს

სამეცნიერო-კვლევითი და საწარმოო-ტექნოლოგიური კომპლექსური ინსტიტუტი “საქგზამეცნიერება” და დღესაც არის მისი გენერალური დირექტორი.

თამაზ შილაკაძე არის ასზე მეტი სამეცნიერო შრომის და გამოგონების ავტორი, მის მოღვაწეობას კარგად იცნობენ, როგორც ჩვენში, ისე საზღვარგარეთ. მინიჭებული აქვს ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატის და ტრანსპორტის დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი. მრავალი წელი ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას თბილისის პოლიტექნიკურ ტექნიკუმში, საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში, საქართველოს ტექნიკური შემოქმედებისა და პატენტმცოდნეობის ინსტიტუტში. დღეს იგი საავტომობილო-საგზაო ინსტიტუტის პროფესორია. არჩეულია საქართველოს გამომგონებელთა და რაციონალიზატორთა საზოგადოების თავმჯდომარედ, საქართველოს საინჟინრო აკადემიის, ნიუ-იორკის, კალიფორნიის, იტალიის (“მარკონის”) აკადემიების ნამდვილ წევრად-აკადემიკოსად, არის ტრანსპორტის საერთაშორისო აკადემიის აკადემისკოსი.

მას მინიჭებული აქვს საქართველოს, რუსეთის და ბელორუსიის “საპატიო მეგზევის” წოდება, ხოლო 1997 წელს მიენიჭა საავტომობილო-საგზაო ტექნიკური უნივერსიტეტის საპატიო წოდება.

მრავალი წლის მანძილზე მოაწილეობდა ინტელექტუალური საკუთრების საერთაშორისო გამოფენებში ესპანეთში, დიდ ბრიტანეთში, საფრანგეთში, რუსეთში, თურქეთში, ბელგიაში (ბრიუსელი-94), 1996წ. ბუდაპეშტი (1996). აშშ (1999), მოსკოვი (1999), დუბაი (2000), სოფია (2002), მაროკო (2004), ბრიუსელი და სხვა. მისი გამოგონებები დაჯილდოვდა ოქროსა და ვერცხლის მედლებით და სხვა ჯილდოებით.

იგი ნაყოფიერი სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობისათვის დაჯილდოვდა საქართველოს ”ღირსების ორდენით”. აგრეთვე დაჯილდოებულია ”ღირსების საერთაშორისო ორდენით” (ინგლისი), ”ღირსების საერთაშორისო ოქროს მედლით” (აშშ) და სხვა ოდენებით და მედლებით. არის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

შვაცაბაია გიორგი გიორგის ძე – მოქანდაკე. დაიბადა თბილისში 1940 წლის 15 აპრილს. დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემია ქანდაკების ფაკულტეტი 1964 წელს. იყო ნ. კანდელაკის მოწაფე. 1975 წელს დაამთავრა სსრკ სამხატვრო აკადემიის შემოქმედებითი სახელოსნო. 1967 წლიდან არის საქართველოს მხატვართა კავშირის წევრი, 1977 წლიდან საქართველოს კულტურის სამინისტროს სამხატვრო საბჭოს წევრი, 1999 წლიდან პედაგოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი.

შვაცაბაია არის ავტორი ნამუშევრებისა: ქანდაკებათა ჯგუფი ბარათაშვილის ხიდთან, დეკორატიული ქანდაკებები საგარეჯოში, დეკორატიული ქანდაკება რესტორან “არაგვის” წინ, მონუმენტურ-დეკორატიული კომპოზიცია საქართველოს მრეწველობის მიღწევათა გამოფენაზე, მ. გელოვანის ძეგლი კომკავშირულ ქალაქ ბორის ძნელაძეში, “ახალგაზრდა ქალის ფიგურა”, “ახალგაზრდობა”, რომელიც დაჯილდოებულია სსრკ სამხატვრო აკადემიის დიდი ვერცხლის მედლით 1976 წელს წლის საუკეთესო ნამუშევრისათვის (დაცულია მოსკოვში, ტრეტიაკოვის გალერეაში), “შინმოუსვლელთა მემორიალი”, “მეგობრობის ყვავილი” (სოფ. რუხი, ზუგდიდის რაიონი), “ხსოვნის კედელი”, “დროშები ჩქარა” (ორივე გ. ლეონიძის სახელობის Bზადი), გ. ტაბიძის ძეგლი ქუთაისში, ვ. ანჯაფარიძის ძეგლი მთაწმინდაზე, ე. მიქელაძის ძეგლი თბილისის ოპერის ბაღში, ჟ. შარტავას ძეგლი, ჟ. შარტავას საფლავი, დ. ალექსიძის მემორიალი, “დედა სამშობლო” საბერძნეთში, ქალაქ ნავპლიონში და სხვა. 1992 წელს, ქალაქ ოლიმპიაში, ბარსელონას ოლიმპიური თამაშების წინ გაიხსნა შვაცაბაიას ქანდაკება “მშვიდობის ჩირაღდანი”. მოქანდაკის ნამუშევრები დაცულია საქართველოს ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმში, ტაშკენტის ლიტერატურის და ამსტერდამის თანამედროვე ხელოვნების მუზეუმებში, საბერძნეთის, თურქეთის, აშშ-ის კერძო კოლექციებში. არის იტალიის ქ. ლუკას დონ კიხოტის საზოგადოების საპატიო წევრი.

1977 წელს მიენიჭა საქართველოს კომკავშირის პრემია, 1991 წელს საქართველოს მინისტრთა საბჭოს პრემია, 2001 წელს საქართველოს სახელმწიფო პრემია.

არის ღირსების ორდენის კავალერი (1999).

2001 წელს აირჩიეს თბილისის საპატიო მოქალაქედ.

ჩარკვიანი ჯანსუღ ავდიდის ძე – პოეტი. დაიბადა 1931 წლის 30 სექტემბერს ლეჩხუმში, ცაგერის რაიონის სოფელ სურმუშში. წერს ბავშვობიდან. 1951 წელს დაამთვარა თბილისის მეორე საშუალო სკოლა, 1956 წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი (ჟურნალისტიკის განყოფილება). პირველი ლექსი გამოაქვეყნა 1947 წელს, პირველი წიგნი – “ერთი ღამის სიჩუმეში” – 1959 წელს. 1962-63 წლებში ჟურნალ “ცისკრის” პასუხისმგებელი მდივანია, 1963-1967 წლებში ჟურნალ “დილას” მთავარი რედაქტორი, 1967-77 წლებში – ჟურნალ “ცისკრის” მთავარი რედაქტორია, 1977-87 წლებში – საქართველოს მწერალთა კავშირის მდივანია, შემდეგ ჟურნალ “დროშას” მთავარი რედაქტორი. აღსანიშნავია პოეტის წიგნები: “რწმენის კედელი” (1970), “დიდი ნათელი” (1980), “ერთტომეული” (1981), “რჩეული პოემები” (1983), “ძე და შენ” (1984), “არცა ვმსახურობდე სხვას!” (1989), პუბლიცისტური წიგნი “თავისუფლება ლომთა ხვედრია”. 1991-1993 წლებში გამოიცა მისი თხზულებათა ორტომეული. პოეტის ლექსები თარგმნილია მრავალ ენაზე. იყო მწერალთა კავშირის გამგეობის პრეზიდიუმის წევრი, საქართველოს პარლამენტის ორი მოწვევის (1995, 1999) დეპუტატი, პენ-კლუბის ქართული ცენტრის პრეზიდენტი, სხვადასხვა დროს საქართველოს მწერალთა კავშირის მდივანი, გამომცემლობა “საბჭოთა საქართველოს” დირექტორი, საზოგადოება “თბილისელის” პრეზიდენტი. 1967 წელს ჯ. ჩარკვიანს მიენიჭა საქართველოს კომკავშირის სახელობის პრემია, 1981 წელს – ხალხთა მეგობრობის ორდენი, არის აგრეთვე “საპატიო ნიშნის” ორდენის კავალერი. 1978 წელს მიენიჭა გ. ტაბიძის სახელობის პრემია, 1998 წელს – შალვა დადიანის ლიტერატურული პრემია. 1985 წელს ჯ. ჩარკვიანს 1983-84 წლებში გამოქვეყნებული ლექსების ციკლისათვის მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია. 2005 წელს პოეტს გადაეცა აზერბაიჯანის გაზეთ “ხელოვნების” ჯილდო – “ხელოვანთა სოლიდარობის” საერთაშორისო პრემია. 1995 წელს დაჯილდოვდა

ღირსების ორდენით. მის ლექსებზე შექმნილია ქართველ კომპოზიტორთა სიმღერები. მისი ბიოგრაფია შეტანილია ცნობარში “ჭკოს წჳო” (კემბრიჯი, 1999).

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1996 წელს.

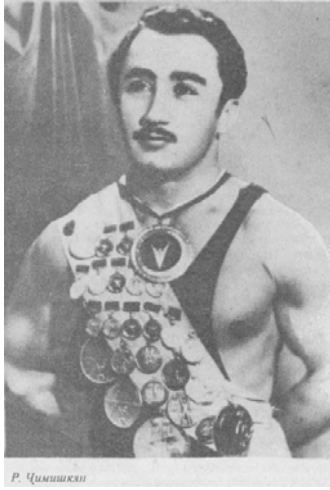
ჩახავა მედეა ვასილის ასული – მსახიობი, დაიბადა 1921 წელს.

დაამთავრა საქართველოს შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო თეატრალური ინსტიტუტის სამსახიობო ფაკულტეტი და იმავე წელს ჩაირიცხა თბილისის შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის დასში. არის ლირიკულ-კომედიური მსახიობი.

მ. ჩახავას მიერ შექმნილი როლები თეატრში: ჯენევერა (ჯ. გოუსა და ა. დიუსოს “ღრმა ფესვები”), ნადია (მ. გორკის “მტრები”), გაიანე (ი. მოსაშვილის “ჩადირული ქვები”, მიენიჭა სსრკ სახელმწიფო პრემია, 1951), ამირანტა (ჯ. ფლეჩერის “ესპანელი მღვდელი”), ფეფელა (გ. სუნდუკიანის “პეპო”), ოფელია, მარგარიტა (უ. შექსპირის “ჰამლეტი”, “რიჩარდ III), ზაბლონა (ნ. დუმბაძის და გ. ლორთქიფანიძის “მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი) და სხვა. მ. ჩახავას განსახიერებული აქვს კინოროლები: ცერიალა (“ჭრიჭინა”), თამრო (“გლახის ნაამბობი”), ნინო (“ნინო”), მელანო (“ზაში-აჩუკი”). მონაწილეობდა კინოსერიალში “ძილის წინ”.

1960 წელს მიენიჭა საქართველოს სახალო არტისტის წოდება. 1963 წელს იყო საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი. 1966 წელს – სკკპ XXIII ყრილობის დელეგატი. 2002 წელს გადაეცა საერთაშორისო ასოციაციის “საქართველოს ქალები მშვიდობისა და სიცოცხლისათვის” “ღიმინის პრიზი”. 1996 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

2002 წელს მიენიჭა თბილისი საპატიო მოქალაქის წოდება.

ჩიმიშვიანი რაფიელ არკადის ძე – სპორტსმენი (ძალოსნობა). დაიბადა 1929 წლის 23 მარტს თბილისში. სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი (1952). საერთაშორისო კატეგორიის მსაჯი. დაამთავრა საქართველოს ფიზკულტურის ინსტიტუტი. მსოფლიოს ერთ-ერთი უძლიერესი ათლეტი ქვემსუბუქ წონაში. ოლიმპიური ჩემპიონი (1952, ჰელსინკი), მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონი (1954, 1955) და ორგზის მეორე პრიზიორი (1950, 1953). 14 მსოფლიო რეკორდის ავტორი, მსოფლიო უნივერსიადის ჩემპიონი, ევროპის ექვსგზის ჩემპიონი (1950, 1951, 1954, 1955, 1956, 1957) და მეორე პრიზიორი (1953). სსრკ ხუთგზის ჩემპიონი (1949, 1952, 1954, 1955, 1960) და ცამეტგზის რეკორდსმენი. მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები, მათ შორის ღირსების ორდენი (1997). თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

ჩირგაძე თეიმურაზ ვლადიმერის ძე – ექიმი-პარაზიტოლოგი. დაიბადა 1928 წელს ბორჯომში. 1951 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტი. ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ სამხედრო კომისარიატიდან გაანაწილეს კალუგის ოლქში საავიაციო ნაწილში სამხედრო ექიმად, სადაც ექვსი წელი მსახურობდა. 1957 წლიდან მოღვაწეობდა საქართველოს ჯანდაცვის სამინისტროს ს. ვირსალაძის სახელობის სამედიცინო პარაზიტოლოგიის და ტროპიკული მედიცინის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტებში სხვადასხვა თანამდებობებზე. 1993 წლიდან იყო ამ ინსტიტუტის დირექტორი, ხოლო 1998 წლიდან საპატიო დირექტორი. არის მრავალი სამეცნიერო შრომის ავტორი. მისი მეცნიერული შრომები ეხება პარაზიტოლოგიის და ტროპიკული მედიცინის პრაქტიკული და სამეცნიერო დარგის თითქმის ყველა სფეროს. იყო მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატი. პროფილაქტიკური მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის წევრი. პარალელურად მოღვაწეობდა კინოშიც. აღსანიშნავია ვაჟას როლი ე. შენგელაიას ფილმში „ცისფერი მთები ანუ

დაუჯერებელი ამბავი“ (1983). მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები. მათ შორის ღირსების ორდენი (1997).

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1995 წელს.

გარდაიცვალა 1999 წელს.

ჩიქოვანი შუშანა კალისტრატეს ასული – პედაგოგი. რესპუბლიკის დამსახურებული მასწავლებელი (1960). დაიბადა 1898 წელს სამტრედიელის გლეხის კალისტრატე რუხაძის ოჯახში. სწავლობდა სამტრედიის ორკლასიან სასწავლებელში. შემდეგ დაამთავრა ფოთის ოთხკლასიანი სასწავლებელი. 1928 წლიდან იგი თბილისშია.

მუშაობდა რკინიგზის პირველი საბავშვო ბაღის გამგედ.

შემდეგ სხვასხვა ხელმძღვანელ თანამდებობებზე. იყო სტალინის რაიონის განათლების განყოფილების გამგე, განათლების სახალხო კომისარიატის ინსტრუქტორი, თბილისის პედაგოგიური სასწავლებლის დირექტორის მოადგილე, ცეკავშირის კოოპერაციული ტექნიკუმების დირექტორი, 27-ე სკოლის მასწავლებელი.

ჩუბინიშვილი გიორგი გიორგის ძე – ინჟინერ-ჰიდროტექნიკოსი, საქართველოს სსრ დამსახურებული ინჟინერი. დაიბადა 1912 წელს. 1936 წლიდან საქართველოს ინდუსტრიული ინსტიტუტის დიპლომირებული ახალგაზრდა ინჟინერი ჩაება თბილისის წყალმომარაგება - კანალიზაციის პროექტირებაში. 1938 წლიდან “თბილქალაქპროექტის” წყალმომარაგება-კანალიზაციის სახელოსნოს

ხელმძღვანელია, ხოლო 1950 წლიდან – “თბილქალაქპროექტის” მთავარი ინჟინერი. მისი ავტორობით დაპროექტდა და განხორციელდა ბულაჩაურის წყალმომარაგების სისტემა, რაც შემდგომში განვითარდა როგორც არაგვის ხეობის წყალდენების ერთიანი სისტემა. 1951 წელს წინასწარ დამაბული რკინა-ბეტონის დიდი დიამეტრის

მიღების წარმოებასა და დანერგვისათვის მიენიჭა სახელმწიფო პრემიის ლაურეატის წოდება, ხოლო 1981 წელს გახდა საბჭოთა კავშირის მინისტრთა საბჭოს პრემიის ლაურეატი.

1996 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1999 წელს.

ჩხეიძე რევაზ დავითის ძე – კინორეჟისორი.

დაიბადა 1926 წლის 8 დეკემბერს ქუთაისში. 1943-46 წლებში სწავლობდა საქართველოს შ. რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო თეატრალურ ინსტიტუტში. 1954 წელს დაამთვარა მოსკოვის კინემატოგრაფიის სახ. ინსტიტუტის სარეჟისორო ფაკულტეტი (ს. იუტკევიჩისა და მ. რომის სახელოსნო). 1963-81 წლებში იყო საქართველოს კინემატოგრაფისტთა კავშირის მდივანი, 1963-73 წლებში – ტელეფილმების სტუდიის სამხატვრო ხელმძღვანელი. 1974 წლიდან საქართველოს შ. რუსთაველის სახელობის თეატრისა და კინოს ინსტიტუტის პედაგოგი (პროფესორი, კინო ფაკულტეტის კათედრის გამგე), 1973 წლიდან 2006 წლამდე კინოსტუდია "ქართული ფილმის" (ამჟამად სააქციო საზოგადოება "ქართული ფილმი") გენერალური დირექტორია. 1992 წლიდან არის ყოველთა ქართველთა მსოფლიო კონგრესის პრეზიდენტი.

1953-54 წლებში რეჟისორ თ. აბულაძესთან ერთად გადაიღო კინონარკვევები: "ჩვენი სასახლე", "ქართული ხალხური ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი", ხოლო 1955 წელს მხატვრული ფილმი "მაგდანას ლურჯა", რომელსაც 1956 წელს ედინბურგის X საერთაშორისო კინოფესტივალზე მიენიჭა I პრემია და ამავე წელს აიღო მთავარი პრიზი კანის საერთაშორისო ფესტივალზე "ოქროს პალმის შტო".

რეჟო ჩხეიძის მიერ გადაღებული მხატვრული ფილმებია: "ჩვენი ეზო" (1956, ოქროს მედალი, I პრემია და დიპლომი მოსკოვის ახალგაზრდობისა და სტუდენტთა VI მსოფლიო ფესტივალზე, 1957), "მაია წყნეთელი" (1959), "განძი" (1961, დიდი პრიზი დელის (ინდოეთი) II საერთაშორისო კინოფესტივალზე, 1961), "ზღვის ბილიკი" (1962), "ჯარისკაცის მამა" (1964; პრემია კორკში (ირლანდია) X საერთაშორისო კინოფესტივალზე, დიპლომი სან-ფრანცისკოსა და სალონიკის

(როგორც საუკეთესო საზღვარგარეთულ ფილმს) საერთაშორისო კინოფესტივალზე; პრიზი რომის II საერთაშორისო კინოფესტივალზე, ოთხივე 1965), "ლიმილის ბიჭები" (1969), "ნერგები" (1972; ჟიურის პრიზი მოსკოვსა და ტაშკენტის საერთაშორისო კინოფესტივალზე, ორივე 1973), "მშობლიური ჩემო მიწავ!" (1980, ლენინური პრემია 1986). არის სხვა საერთაშორისო კინოფესტივალების ლაურეატი. არის ღირსების ორდენის კავალერი (1996).

2001 წელს მიენიჭა თბილისი საპატიო მოქალაქის წოდება.

ჩხენკელი თამაზ ვასილის ძე – პოეტი, მთარგმნელი, ლიტერატურათმცოდნე. დაიბადა 1927 წლის 25 ნოემბერს თბილისში. 1952 წელს დაამთავრა თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტი. 1973-86 წლებში იყო საქართველოს მწერალთა კავშირის მთარგმნელთა სექციის თავმჯდომარე. 1958 წლიდან მუშაობს შ. რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტში. თარგმანთა პირველი წიგნი – ბო-ძიუის ლირიკის კრებული გამოქვეყნდა 1956 წელს. თ. ჩხენკელის მიერ შესრულებული თარგმანებია: რ. თაგორის "გიტანჯალი", "ზჰაგავატგიტა", ა. პუშკინის "მცირე ტრაგედიები", "აღმოსავლური პოეზია" და სხვა. ჰომეროსის "ოდისეის" თარგმანისათვის ზ. კიკნაძესთან ერთად 1978 წელს მიენიჭა ი. მაჩაბლის პრემია. თ. ჩხენკელს აქვს მეცნიერული გამოკვლევები, ლიტერატურულ-კრიტიკული წერილები: "ტრაგიკული ნიღბები" (1971), "მშვენიერი მძლევარი" (1989); კრებული "პოეზია-სიბრძნის დარგი" (1978), პოეტ. კრებული "მზეხუდობა" (1980), თარგმანთა კრებული "მარიოტა" (1986) და სხვა.

1997 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

2002 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ჩხიკვაძე რამაზ გრიგოლის ძე – მსახიობი.

ფაზისის აკადემიის აკადემიკოსი. დაიბადა 1928 წლის 28 თებერვალს თბილისში. 1951 წელს დაამთვარა შოთა რუსთაველის სახელობის საქართველოს თეატრალური ინსტიტუტის სამსახიობო ფაკულტეტი. ამავე წლიდან მუშაობს რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიურ დრამატულ თეატრში. მხატვრული სახეების სრულყოფისათვის შესანიშნავად იყენებს თავის

მდიდარ ვოკალურ მონაცემებს. როლები: ლეანდრო (ჯ. ფლეჩერის “ესპანელი მღვდელი”), ქოსა მრჩეველი (გ. ნახუცრიშვილის “ჭინჭრაქა”), მექი დანა (ბ. ბრეხტის “სამგროშიანი ოპერა”), თედო (გ. ელიოზიშვილის “ზეზერი მეზურნეები”), აკოფა (ა. ცაგარელის “ხანუმა”), კირილე მიმინაშვილი (დ. კლდიაშვილის “სამანიშვილის დედინაცვალი”), შოშია (ნ. დუმბაძის “საბრალდებო დასკვნა”) და სხვა. ახალი ეტაპის შემოქმედებაში რეჟისორ რ. სტურუას დადგმებში მონაწილეობა (ყვარყვარე – პ. კაკაბაძის “ყვარყვარე”, აზდაკი – ბ. ბრეხტის “კავკასიური ცარცის წრე”, რიჩარდ III, მეფე ლირი – უ. შექსპირის “რიჩარდ III”, “მეფე ლირი”). გადაღებულია კონოფილმებში, მათგან აღსანიშნავია: არქიტექტორი შოთა (“ჭრიჭინა”, 1954), დიანზეგი (“ლონდრე”, 1963), ლუკა ბაბუა (“ნერგები”, 1973, რისთვისაც მიენიჭა მოსკოვის VIII საერთაშორისო კინოფესტივალზე პრემია მამაკაცის როლის საუკეთესო შემსრულებლისათვის), ვაჭარი (“ვერის უბნის მელოდიები”, 1975), მამაო ოხროხინე (“ნატვრის ხე”, 1978), აბდულა (“შეყვარება ერთი დანახვით”), სტალინი (“გამარჯვება” 2 სერიად) და სხვა.

1972 წელს მიენიჭა საქართველოს სახალხო არტისტის წოდება, 1975 წელს – კ. მარჯანიშვილის სახელობის პრემია რუსთაველის აკადემიურ თეატრში სპექტაკლში “ყვარყვარე” ყვარყვარეს როლის შესრულებისათვის, 1979 წელს – სსრ კავშირის სახელმწიფო პრემია, 1981 წელს – სსრკ სახალხო არტისტის წოდება, ამავე წელს მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის პრემია რუსთაველის თეატრში რიჩარდის როლის შესრულებისათვის, სპექტაკლში “რიჩარდ III”, 1988 წელს – სოციალისტური შრომის გმირის წოდება, 2001 წელს – პოლიკარპე კაკაბაძის სახელობის პრემია. არის ლენინის ორდენის კავალერი.

დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1997 წელს.

ცაბაძე გიორგი გაბრიელის ძე – კომპოზიტორი.

დაიბადა 1924 წლის 24 აგვისტოს თბილისში. 1956 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია საკომპოზიტორო კლასი. 1956-75 წლებში იყო საქართველოს ფილარმონიის საესტრადო მუსიკალური განყოფილების გამგე.

1976 წლიდან პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწეოდა საცირკო-საესტრადო სასწავლებელში. მან პირველად მუსიკალურად გააფორმა თენგიზ აბულაძის

სპექტაკლი “და-ძმა”, რომელიც დაიდგა ვალერიან გუნიაშვილის პიესის მიხედვით 1943 წელს, სამამულო ომის უმძიმეს ზამთარში თბილისის 27-ე სკოლაში.

გიორგი ცაბაძემ დიდი ამაგი დასდო ქართული მუსიკის პოპულარული ჟანრების აღმავლობა-განვითარებას. ნაყოფიერად მუშაობდა ოპერეტის, საესტრადო სიმღერის და რომანსის ჟანრში. მისი სიმღერების წყარო იყო ქართული ქალაქური ფოლკლორი. გიორგი ცაბაძის მუსიკა გამოირჩეოდა მელოდიურობით, რამაც განაპირობა მისი წარმატება. შეუდარებელი პოპულარობა მოუპოვა კომპოზიტორს სიმღერებმა “მთაწმინდის მთვარე”, “თბილისური მუხამბაზი”, “ქუჩა-ქუჩა”, “მეფაიტონე” და სხვა მრავალი.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი მუსიკალური კომედიები, ოპერეტები და მიუზიკლები. იგი ამ რთული ჟანრის 20-მდე ნაწარმოების ავტორია – “სიმღერები სიყვარულზე”, “კურკას ქორწილი”, “იეთიმ გურჯი”, “მეტეხის ჩრდილში”, “შესანიშნავი სამეული”, “იტალიური რომანი” და სხვა (ყველა დაიდგა მუსიკალური კომედიის თეატრში). ახალ ეტაპად შეიძლება ჩაითვალოს ქართული მიუზიკლის განვითარებაში გიორგი ცაბაძის შესანიშნავი მუსიკა კინოფილმ “ვერის უბნის მელოდიებში”.

იყო საქართველოს სახალხო არტისტი (1973), საქართველოს ლენინური კომკავშირის პრემიის ლაურეატი (1971). დაჯილდოებული იყო “საპატიო ნიშნის” ორდენითა და ხალხთა მეგობრობის ორდენით.

1983 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1986 წლის ნოემბერში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

ციმაკურიძე დავით მიხეილის ძე – სპორტსმენი (თავისუფალი ჭიდაობა). დაიბადა 1925 წლის 29 მარტს ფოთში. 1953 წელს დაამთავრა საქართველოს ფიზკულტურის ინსტიტუტი. პირველი ოლიმპიური ჩემპიონია ქართველ სპორტსმენტა შორის. (1952, ჰელსინკი). არის სსრკ შვიდგზის ჩემპიონი (1945-47, 1949-52). სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი (1951), სსრკ დამსახურებული მწვრთნელი (1956). გამოირჩეოდა შრომისუნარიანობით, სპორტული ჟინით, დახვეწილი ტექნიკით, ფიზიკური ძალით. წარმატებით გამოდიოდა ბერძნულ-რომაულ ჭიდაობებშიც. მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები. ტარდება დავით ციმაკურიძის სახელობის საერთაშორისო ტურნირი თავისუფალ ჭიდაობაში. თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

ციციშვილი ირაკლი დავითის ძე – პედიატრი. დაიბადა 1922 წლის 12 სექტემბერს. 1930 წელს შევიდა თბილისის მე-18 საშუალო სკოლაში, 1938 წლის 3 მაისს VIII კლასის მოსწავლე დააპატიმრეს, როგორც პოლიტპატიმარი, რადგანაც იგი იყო საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლი კავშირის წევრი საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ. მიუსაჯეს 6 წელი, თუმცა მალე, 1939 წლის 15 აგვისტოს გაათავისუფლეს. შემდეგ სწავლა განაგრძო თბილისის 25-ე საშუალო სკოლაში, რომელიც 1941 წელს დაამთავრა. ამავე წელს ჩაირიცხა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტის პედიატრიულ ფაკულტეტზე,

რომელიც დაამთავრა 1946 წლის მარტში, წარჩინებული დიპლომით. იმავე წლის 4 აპრილიდან თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტის საფაკულტეტო პედიატრიის კათედრის გამგის, პროფესორ ვლადიმერ თოხაძის მოწვევით დანიშნეს კლინიკის ექიმ-ორდინატორად. 1948-51 წლებში იყო ზემოთაღნიშნული ინსტიტუტის კათედრის ასპირანტი, 1951 წლიდან ამავე კათედრის ასისტენტი. 1960-61 წლებში დაინიშნა პედიატრიის სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორად და შემდეგ სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტის ჰოსპიტალური პედიატრიის კათედრის ასისტენტად. 1969 წლიდან არის დოცენტი, ხოლო 1992 წლიდან თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის პედიატრიაში სპეციალიზაციის კათედრის პროფესორი. 2002 წლის სექტემბრიდან თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის პროფესორ გ. ჟვანიას სახელობის პედიატრიული კლინიკის მთავარი კონსულტანტია.

1952 წლიდან 1992 წლამდე, 40 წლის განმავლობაში, პარალელურად მუშაობდა საქართველოს ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს მე-4 სამკურნალო სამმართველოს პედიატრ-კონსულტანტად. არის 70-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომის, 2 მონოგრაფიის “ჩვილ ბავშვთა კვება” (1969) და “პედიატრიული ფარმაცოთერაპია” (1988) ავტორი. მიღებული აქვს ჯანმრთელობის დაცვის ფრიადოსნის მედალი (1958), აგრეთვე ბევრი სიგელი და ჯილდო. 1997 წელს მიენიჭა წლის საუკეთესო პედაგოგის წოდება, 1998 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

ი. ციციშვილი საზოგადოებრივი და საექიმო მოღვაწეობის პერიოდში ესწრებოდა თითქმის ყველა პედიატრიულ ყრილობას, კონფერენციას, სიმპოზიუმს, ამეცადინებდა სტუდენტებს, აწერინებდა სამეცნიერო შრომებს, კითხულობდა ლექციებს და აწარმოებდა კლინიკურ შემოვლებს. არის საქართველოს პედიატრთა ასოციაციის გამგეობის წევრი, სოციალური პედიატრიის საზოგადოების პრეზიდიუმის წევრი.

უკანასკნელი 8 წლის განმავლობაში აქტიურ მონაწილეობას იღებს თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის პედიატრიული კლინიკის, სოციალური პედიატრიის დაცვის ფონდისა და კატასტროფის მედიცინის ინიციატივით მოწყობილ საქველმოქმედო აქციაში, რომელიც მოიცავს საქართველოს თითქმის ყველა რაიონს და რომლის მიზანია ბავშვთა ჯანმრთელობის გამოკვლევა და მათთვის კონსულტაციის გაწევა.

1999 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ციციშვილი ირაკლი ნიკოლოზის ძე – არქიტექტორი, ხელოვნებათმცოდნე. დაიბადა 1918 წლის 14 დეკემბერს თბილისში. 1941 წელს დაამთავრა საქართველოს ინდუსტრიული ინსტიტუტის სამშენებლო ფაკულტეტი არქიტექტურის სპეციალობით. 1941-1945 წლებში მონაწილეობდა სსრკ-გერმანიის ომში. დნეპრის გადალახვისათვის ბრძოლებში გამოჩენილი გმირობისა და მამაცობისათვის 1943 წელს მიენიჭა სსრ კავშირის გმირის წოდება. 1945 წლიდან მუშაობდა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის არქიტექტურის კათედრაზე. 1956 წლიდან იყო კათედრის გამგე. მუშაობდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ი. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, ეთნოგრაფიის და არქეოლოგიის ინსტიტუტში. 1970-1978 წლებში საქართველოს სსრ სახმშენის თავმჯდომარეა, 1978 წლიდან საქართველოს სსრ კულტურისა და ბუნების ძეგლთა დაცვისა და გამოყენების მთავარი სამეცნიერო საწარმოო სამმართველოს უფროსია. ეწეოდა სამეცნიერო კვლევით საქმიანობას. მან აზომა და მეცნიერულად შეისწავლა ქართული ხუროთმოძღვრების მრავალი ძეგლი, მათ შორის უჯარმა.

ირაკლი ციციშვილს გამოქვეყნებული აქვს მრავალი მეცნიერული ნაშრომი 25 მონოგრაფია. „ქართული არქიტექტურის ისტორია“ (1955), „ქართული არქიტექტურის საწყისები“ (1955, რუსულ ენაზე), „საქართველოს არქიტექტურა“ (1976), „უჯარმა“ (1982), „თბილისი – არქიტექტურული ძეგლები“ (გერმანულ, ფრანგულ, ინგლისურ, რუსულ ენებზე), „საქართველოს კულტურის ძეგლების დაცვა“ (1986), „ქართული ხელოვნების ისტორია“ (1985), „ქართული არქიტექტურული ძეგლები“ (ინგლისურ, რუსულ ენებზე. 1980) და სხვა.

იყო ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი (1959), პროფესორი (1960), საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის დამსახურებული მოღვაწე (1967), საქართველოს საინჟინრო მეცნიერებათა აკადემიის წევრი (1996). საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს VIII, IX და XI მოწვევების დეპუტატი.

დაჯილდოებული იყო ლენინის ორდენით, სამამულო ომის I ხარისხის ორდენით, შრომის წითელი დროშის ორდენით, ალექსანდრე ნეველის ორდენით და მედლებით. 1994 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით. 1984 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 2001 წლის მაისში.

მიძიგური აკაკი ვარლამის ძე – ჟურნალისტი, ლიტერატორი. დაიბადა ხონის რაიონის სოფელ მათხოჯში 1914 წლის 13 აგვისტოს. 1937 წელს დაამთავრა თსუ-ის ფილოლოგიის ფაკულტეტი და თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია (ვოკალის კლასი, 1938). 1937-56 წლებში იყო საქართველოს რადიოკომიტეტის მთავარი რედაქტორი; ჩამოაყალიბა რადიოკომიტეტის ხმის ჩამწერი “ოქროს ფონდი”. 1956-59 წლებში-სატელევიზიო სტუდიის პირველი დირექტორი. იყო კინოსტუდია “ქართული ფილმის” დირექტორი, საქართველოს კულტურის მინისტრის მოადგილე, ჟურნალ “დროშის” რედაქტორი, სახელმწიფო კინოკომიტეტის თავმჯდომარის პირველი მოადგილე. კინოალმანახ “კინოს” მთავარი რედაქტორი, ქართული წიგნის ცენტრის ხელმძღვანელი. 1984 წლიდან გარდაცვლემამდე იყო ეროვნული ბიბლიოთეკის დირექტორი. მრავალი პუბლიცისტური ნაშრომის, წერილისა თუ დოკუმენტური ფილმის სცენარის ავტორი. მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები, მათ შორის ღირსების ორდენი (1994). 1964 წლიდან იყო საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე, 1966 წლიდან კი – საქართველოს დამსახურებული ჟურნალისტი.

გარდაიცვალა 1997 წელს. დაკრძალულია დიდუბის პანთეონში.

1996 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

წერეთელი ზურაბ კონსტანტინეს ძე – მხატვარი. დაიბადა 1934 წლის 4 იანვარს თბილისში. 1958 წელს დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემიის ფერწერის ფაკულტეტი. 1981 წლიდან ამავე აკადემიის პროფესორია. მოღვაწეობს მონუმენტური ხელოვნების სფეროში. შექმნილი აქვს მონუმენტური კომპოზიციები, რომელშიც გამოყენებული აქვს ტიხრული მინანქრის ტექნიკა. 1994 წელს თბილისში დადგა მონუმენტი "წმინდა ნინო". 1980 წელს – "ადამიანი და მზე". ნამუშევრები შესრულებული აქვს 12 ქვეყანაში. განსაკუთრებით აღსანიშნავია მონუმენტები: "მოიშალოს უნდობლობის კედელი" (1989, ლონდონი), "ზოროტსა სძლია კეთილმან" (1990, ნიუ-იორკი), "ახალი ადამიანის დაბადება" (1994, პარიზი; 1995, სეველია), "პოკლონნაია გორა" (1995, მოსკოვი), "პეტრე დიდი", "ოხოტნი რიადის" მხატვრულ-დიზაინერული გადაწყვეტა (1997, მოსკოვი). მისი ხელმძღვანელობით განხორციელდა მაცხოვრის ტაძრის რესტავრაცია მოსკოვში (1995-2000). წერეთლის პერსონალური გამოფენები მოეწყო ნიუ-იორკში, პარიზში, ანაკრაში, სტამბოლსა და მოსკოვში. დაზგური ხელოვნების დარგში შესრულებული აქვს 5000-ზე მეტი ნამუშევარი.

არის იუნესკოს კეთილი ნების ელჩი, აქვს რუსეთის ფედერაციის საგანგებო და სრულიფლებიანი ელჩის დიპლომატური რანგი. არის ლენინური პრემიის (1976), სსრკ სახელმწიფო (1970, 1982), რუს. სახელმწიფო (1996) და პიკასოს (1994) პრემიების ლაურეატი. 1990 წელს მიენიჭა სსრკ სოციალისტური შრომის გმირის წოდება. არის საქართველოს, სსრკ, რუსეთისა და საზღვარგარეთის ქვეყნების ორდენების კავალერი, დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით (1996). საფრანგეთის "ოქროს ხელის" პრიზის ლაურეატი. 1996 წელს მიენიჭა წმინდა კონსტანტინე დიდის ორდენი და კავალერ-ფერდმარშლის წოდება.

ზ. წერეთელს მინიჭებული აქვს საქართველოს, სსრკ და რუსეთის სახალხო მხატვრის წოდება. არის რუსეთის სამხატვრო აკადემიის აკადემიკოსი, რუსეთის შემოქმედების აკადემიის ნამდვილი წევრი და ვიცე-პრეზიდენტი, რუსეთის ინფორმატიკის აკადემიის ნამდვილი წევრი, სან-ფერნანდოს ნატიფი ხელოვნების სამეფო აკადემიის (მადრიდი) წევრ-კორესპონდენტი, ბროკპორტის (ნიუ-იორკის შტატი) ნატიფი ხელოვნების უნივერსიტეტის საპატიო პროფესორი, ნიუ-იორკის

უნივერსიტეტის საპატიო პროფესორი, საფრანგეთის სამხატვრო აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი, იუნესკოს ხელშეწყობის მოსკოვის საერთაშორისო ფონდის პრეზიდენტი, საქართველოს დიზაინერთა კავშირის თავმჯდომარე. იყო საქართველოს უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი (1985, 1988), სსრკ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი (1989), საქართველოს პარლამენტის წევრი (1992). 2006 წელს რუსეთის პრეზიდენტმა პუტინმა ზ. წერეთელი რუსეთის ფედერაციის წინაშე დამსახურებისათვის ღირსების ორდენით დააჯილდოვა.

2002 წელს მიენიჭა თბილისი საპატიო მოქალაქის წოდება.

წერეთელი კონსტანტინე გრიგოლის ძე – ენათმეცნიერი, სემიტოლოგი. მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე, აკადემიკოსი. დაიბადა 1921 წლის 4 თებერვალს თბილისში. 1937 წელს საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ შედის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის კავკასიურ-აღმოსავლურ ენათა განყოფილებაზე. რომელსაც ამთავრებს 1941 წელს კავკასიურ-აღმოსავლურ ენათა გახრით. იმავე წელს ჩაირიცხა ასპირანტურაში სპეციალობით “სემიტოლოგია (ებრაულ-არამეული ფილოლოგია)”. 1946 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია “ურმიული სინჰარმონიზმი”, 1956 წელს – სადოქტორო “თანამედროვე ასურული დიალექტების შედარებითი ფონეტიკა.” საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის დაარსების დღიდან (1960) იგი ხელმძღვანელობდა ინსტიტუტის სემიტოლოგიის განყოფილებას. 1991 წლიდან მისი ინიციატივით თსუ-ში იქმნება ებრაულ-არამეული ფილოლოგიის კათედრა, რომელსაც უცვლელად ედგა სათავეში. 1993 წელს არჩეულ იქნა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდიუმის წევრად. 1994 წელს დაინიშნა განათლების სამინისტროსთან შექმნილი აღმოსავლურ ენათა სწავლების კოორდინაციის ცენტრის ხელმძღვანელად. მისი ძალისხმევით შემოიღეს აღმოსავლური ენების სწავლება საქართველოს არაერთ საშუალო სკოლაში. მისმა შრომებმა არამეულ დიალექტოლოგიაში საფუძველი ჩაუყარა ამ სამეცნიერო დარგის პრობლემათა ფართო კვლევას და ბიძგი მისცა მსოფლიო ორიენტალისტიკაში მის

ინტენსიურ განვითარებას. იგი ითვლება არამეული დიალექტოლოგიის მამათავრად. მეცნიერის შემოქმედებაში მნიშვნელოვანი ადგილი აქვს დათმობილი ქართულ-აღმოსავლურ ენობრივ და კულტურულ-ისტორიულ ურთიერთობებს. აქ, პირველ რიგში, უნდა აღინიშნოს ქართულ-არამეული და ქართულ-ებრაული ურთიერთობანი, რომლებიც სათავეს წინაქრისტიანულ ხანაში იღებს. უკანასკნელი ორი ათეული წლის მანძილზე მისი კვლევის ძირითადი ობიექტი იყო ებრაულ-არამეული ეპიგრაფიკა. განსაკუთრებით აღნიშვნის ღირსია კ. წერეთლის პედაგოგიური მოღვაწეობა. სხვადასხვა დროს კითხულობდა კურსებს არაბულში, ებრაულში, არამეულში, სემიტურ ენათა შესწავლის შესავალსა და შედარებით გრამატიკაში. 1979 წელს მიენიჭა ივანე ჯავახიშვილის სახელობის პრემია, 1989 წელს ნაშრომისათვის “არამეული ენის ზოგადი გრამატიკა” (დაიბეჭდა ქართულ, რუსულ და იტალიურ ენებზე) – აკადემიკოს გიორგი წერეთლის სახელობის პრემია (კ. წერეთელი ამ პრემიის პირველი ლაურეატია), ხოლო 1998 წელს ნაშრომთა ციკლისათვის “საქართველოს არამეული წარწერები” მიენიჭა საქართველოს სახელმწიფო პრემია. ცალკეულ სამეცნიერო შრომებში მიღებული აქვს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამი პირველი ხარისხის სამეცნიერო პრემია. დაჯილდოებულია ივანე ჯავახიშვილის მედლით, ებრაისტიკაში გაწეული ღვაწლისათვის გადაეცა ისრაელის მეცნიერებათა აკადემიის ჯილდო – ალბერტ აინშტაინის მედალი. არჩეული იყო გერმანიის ორიენტალისტთა საზოგადოების (1971), გერმანიის აღმოსავლეთის შემსწავლელი საერთაშორისო საზოგადოების (1971), ხმელთაშუა ზღვის აუზის ცივილიზაციათა შემსწავლელი საერთაშორისო ასოციაციის (1975) წევრად და ამერიკის ორიენტალისტური საზოგადოების საპატიო წევრად (1978). სისტემატურად იწვევდნენ საზღვარგარეთ ლექციების წასაკითხად. 1993 წელს იტალიაში გამოვიდა მისდამი მიძღვნილი კრებული “სემიტოლოგიური მივბანი კონსტანტინე წერეთლის პატივსაცემად”. 1981 წელს დაჯილდოვდა “საპატიო ნიშნის” ორდენით, ხოლო 1996 წელს “ღირსების ორდენით”.

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1998 წელს.

გარდაიცვალა 2004 წელს.

წიფურია ბორის მიხეილის ძე – მსახიობი. დაიბადა 1933 წლის 15 ივნისს ხობის რაიონის სოფელ ხორგაში. 1956 წელს დაამთვარა საქართველოს შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო თეატრალური ინსტიტუტის სამსახიობო ფაკულტეტი. 1956-62 წლებში მუშაობდა სოხუმის ს. ჭანბას სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის ქართულ დასში მსახიობად. 1962 წლიდან თბილისის შ. რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის მსახიობია. პარალელურად 1984-90 წლებში იყო თბილის ცირკის დირექტორი. წიფურია უპირატესად სახასიათო-კომედიურ როლებს ასრულებდა. თეატრში მის მიერ შესრულებული როლებია: ტიტიკო (ვ. გაბესკირიას „გაზაფხულის დილა“), ტრუფალდინო (ვ. გოლდონის „ორი ბატონის მსახური“), ზურიკელა (ნ. დუმბაძის „მე, ბებია, ილიკო და ოლარიონი“), ბობჩინსკი (ნ. გოგოლის „რევიზორი“), უოლტერი (ბ. ბრეხტის „სამგროშიანი ოპერა“), ჟონა (ჟ. ანუის „ანტიგონე“), დათვი (გ. ნახუცრიშვილის „ჭინჭრაქა“), ანგელოზი (ი. შტოკის „ღვთაებრივი კომედია“), კოკი (ნ. წულეისკირის „თუთარჩელა“) და სხვა. კინოში განხორციელებული როლებია: „დირექტორი“ („უყაიმო თამაში“), დიმიტრი („ფოროსმანი“), მიზო („ვერის უბნის მელოდიები“), ხუტა ოდიშარია („შერეკილები“), ჯოკია („მთვარის მოტაცება“), მეწისქვილე („დათა თუთაშხია“), ლადო („ბებერი მეზურნეები“) და სხვ. 1999 წლიდან იყო ტელეშოუ „ფორტუნას“ წამყვანი.

1982 წელს მიენიჭა საკავშირო ლენინური კომკავშირის პრემია მასობრივი ახალგაზრდული ზეიმების დადგმებისა და მაღალი საშემსრულებლო ოსტატობისათვის. 1998 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით. 2003 წელს მიენიჭა თბილისი საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 2005 წლის იანვარში.

ჭელიძე ვალერიან ილარიონის ძე – მშენებელი, დურგალი. დაიბადა 1927 წლის 14 იანვარს, დმანისის რაიონის სოფ. დიდ გომარეთში. მიიღო საშუალო სპეციალური განათლება. მუშაობდა მთავრობილმშენის მე-14 ტრესტის X სამმართველოში დურგლად 1943-48 წლებში. 1949-75 წლებში – დურგალთა ბრიგადის ბრიგადირად. 1976 წლიდან ამავე სამმართველოში მომპირკეთებელთა კომპლექსური ბრიგადის ბრიგადირია (1976 წლიდან), სოციალისტური შრომის გმირი (1966). საქ. პროფ. საბჭოს პრეზიდიუმის წევრი, მშენებლობისა და საშენ მასალათა მრეწველობის კომისიის წევრი. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს IX მოწვევის დეპუტატი. დაჯილდოებულია ლენინისა და ოქტომბრის რევოლუციის ორდენებით. თბილისის საპატოო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 1980 წელს.

ჭიაურელი სოფიკო მიხეილის ასული – თეატრისა და კინოს მსახიობი. დაიბადა 1937 წლის 21 მაისს თბილისში. 1960 წელს დაამთავრა საკავშირო კინემატოგრაფიის სახელმწიფო ინსტიტუტის სამსახიობო ფაკულტეტი (მოსკოვში) და ჩაირიცხა თბილისის კ. მარჯანიშვილის სახელობის თეატრის დასში. 1967-70 წლებში მუშაობდა თბილისის შოთა რუსთაველის სახელობის აკადემიურ თეატრში, 1970 წლიდან კი ისევ კ. მარჯანიშვილის სახელობის სახელმწიფო თეატრის დასშია. მის მიერ შესრულებული თეატრალური როლებია: ჰარა (ა. პერიელისის “ბაბთიანი გოგონა”), ანტიგონე სოფოკლესა და ანუის პიესებში, ივდითი (კ. გუცკოვის “ურიელ აკოსტა”), რეგინა (ჰ. იბსენის “მოჩვენებანი”), სარე (კ. ბუაჩიძის “ეზოში ავი ძაღლია”), ანა (ლ. ტოლსტოის “ანა კარენინას” მიხედვით) და სხვა. 1956 წლიდან იღებენ ფილმებში. როლები ციციწო (“ჩვენი ეზო”, 1956), ტასია (“რაც გინახავს ვეღარ ნახავ”, 1965), მზექალა (“ხევსურული ბაღადა”, 1965, კიევის საკავშირო ფესტივალის მეორე პრემია ქალის როლის საუკეთესო შესრულებისათვის, 1966), სიდონია (“წუთისოფელი”, 1971), ფუფალა (“ნატვრის ხე, 1976), ნანო (“დათა თუთაშხია”, 1977). (“რამდენიმე ინტერვიუ

პირად საკითხებზე”, 1979, სსრკ სახელმწიფო პრემია 1980) და სხვა. კ. მარჯანიშვილის სახელობის თეატრში დადგა პ. ზინდელის პიესა “გვირილა” (1984).

1977 წელს მიენიჭა საქართველოს სახალხო არტისტის წოდება, 1979 წელს სხვა ქართულ მსახიობებთან ერთად გახდა სომხეთის სახალხო არტისტი. 1987 წელს დაჯილდოვდა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით. 2002 წელს მიენიჭა ნუცა ჩხეიძის სახელობის პრემია.

1998 წელს სოფიკო ჭიაურელს კ. მარჯანიშვილის თეატრის სცენაზე შექმნილი როლებისათვის მათიკო (“საპოვნელა”), იადონა (“იადონას თეატრი”), აგრეთვე თეატრსა და კინოში შექმნილ რჩეულ სახეთა გათვალისწინებით მიენიჭა შ. რუსთაველის სახელობის პრემია.

კ. მახარაძის გარდაცვლების შემდეგ ს. ჭიაურელი ერთი მსახიობის თეატრ „ვერიკოს“ სამხატვრო ხელმძღვანელია.

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1997 წელს.

ხალვაში ფრიდონ იშლიის ძე – პოეტი, დაიბადა 1925 წელს ქედის რაიონის სოფელ გეგელიძეებში (აჭარისავტ. რესპუბლიკა). 1938-1940 წლებში სწავლობდა ბათუმის კულტურულ-საგანმანათლებლო სასწავლებელში, 1950 წელს დაამთავრა ბათუმის პედაგოგიური ინსტიტუტი. 1948 წელს გამოვიდა მისი ლექსების პირველი კრებული “მზის ქვეყანაში”.

1957 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის ლიტერატურის ინსტიტუტთან არსებული უმაღლესი ლიტერატურული კურსები. წლების მანძილზე იყო საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობის პრეზიდიუმის წევრი და მწერალთა კავშირის აჭარის განყოფილების მდივანი. 1975-95 წლებში საქართველოს სახელმწიფო პრემიების კომიტეტის წევრი, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის პრემიების კომიტეტის თავმჯდომარე (1995). ფრიდონ ხალვაში ოცზე მეტი კრებულის ავტორია. მათ შორის აღსანიშნავია კრებულები: “ფიქრები ჭოროხთან” (1960), “გენაცვალე” (1962), “ნუგეში” (1969), “მამულიშვილობა” (1972). არის მოთხრობების, პიესების და ერთი რომანის ავტორიც. მისი პიესები “ხიხანის

მახილი”, “გადარჩენილი უკვდავება”, “ვაზის ტირილი” იდგმებოდა ბათუმისა და საქართველოს სხვა ქალაქების თეატრებში.

მიღებული აქვს სახელმწიფო ჯილდოები. 1979 წელს ლექსების წიგნისათვის “ასი მზე დედის გულისა” მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია. 1995 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით.

ხარაძე ევგენი კირილეს ძე – ასტრონომი, აკადემიკოსი, საზოგადო და სახელმწიფო მოღვაწე. დაიბადა 1907 წლის 18 ოქტომბერს თბილისში. 1930 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 1931-34 წლებში ლენინგრადის ასტრონომიული ინსტიტუტის ასპირანტია. არის საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აბასთუმნის ობსერვატორიის დამაარსებელი და მისი დირექტორი 1992 წლამდე, ხოლო 1992 წლიდან გარდაცვალებამდე – საპატიო დირექტორი. 1937-1972 წლებში ხელმძღვანელობდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასტრონომიის კათედრას. 1959-1965 წლებში თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორია.

ევგენი ხარაძის შრომები ძირითადად ეძღვნება გალაქტიკის აგებულებას, მასში არსებული ვარსკვლავების, აგრეთვე ვარსკვლავებისა და ვარსკვლავთშორისი ნივთიერებების სივრცულ განაწილებას, სხვადასხვა ტიპის ცვალებადი ვარსკვლავების სპექტრულ შესწავლას და სხვ. შეადგინა კაპტეინის სხვადასხვა არეში მყოფ ვარსკვლავთა ფერის სიჭარბეების ფოტოვიზუალური ვარსკვლავი სიდიდეების, ნათობებისა და სპექტრების კატალოგები, მათზე დაყრდნობით შეისწავლა სინათლის შთანთქმა გალაქტიკაში. ევგენი ხარაძე იყო მრავალი სასკოლო და საუნივერსიტეტო ასტრონომიისა და ასფტროფიზიკის ორიგინალური ქართული სახელმძღვანელოს ავტორი.

ე. ხარაძე იყო ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი (1948), პროფესორი (1949), საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი (1972-77), პრეზიდენტი (1978-86), სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1984). საერთაშორისო ასტრონომიული კავშირის ვიცე-პრეზიდენტი (1976-82), სხვადასხვა

დროს საზღვარგარეთის სამეცნიერო ჟურნალების სარედაქციო კოლეგიის წევრი, ქართული საბჭოთა ენციკლოპედიის მთავარი სამეცნიერო საბჭოს წევრი და ასტრონომ. სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე ქსე-ს დაარსების დღიდან.

დაჯილდოებულია ლენინის 4 ორდენით, ოქტომბრის რევოლუციისა და შრომის წითელი დროშის ორდენებითა და მედლებით, ღირსების ორდენით (1997) და მემედ აბაშიძის პრემიით (1997), რუს. ასტრონ. საზოგადოების მედლით სამეცნიერო სკოლის შექმნისათვის (1997).

2001 წელს ე. ხარაძის სახელი მიანიჭეს აბასთუმნის ასტრო-ფიზიკურ ობსერვატორიას. მისი სახელი ეწოდა ერთ-ერთ მცირე ცთომილს.

1982 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება. გარდაიცვალა 2001 წლის ოქტომბერში. დაკრძალულია მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდუბის პანთეონში.

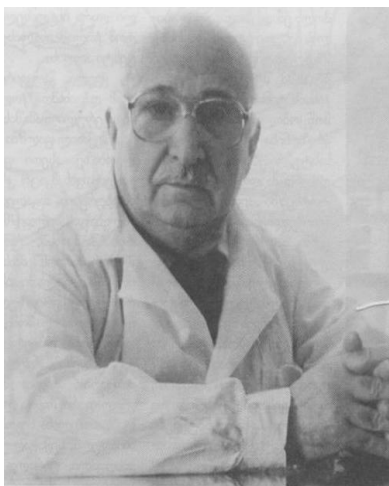
ხეჩინაშვილი სიმონ ნიკოლოზის ძე – ოტორინოლარინგოლოგი. დაიბადა 1919 წლის 26 ნოემბერს ქუთაისში. 1941 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტი. 1942-46 წლებში მუშაობდა თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტის ოტორინოლარინგოლოგიის კათედრაზე, 1947-54 წლებში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ფიზიოლოგიის ინსტიტუტში ი. ბერიტაშვილთან. პარალელურად, 1946 წლიდან მუშაობდა თბილისის ექიმთა დახელოვნების ინსტიტუტის ოტორინოლარინგოლოგიის კათედრაზე; 1952 წლიდან ამ კათედრის გამგეა. 1969 წლიდან ხელმძღვანელობდა ამავე ინსტიტუტის ექსპერიმენტული და კლინიკური აუდიოლოგიის საპრობლემო ლაბორატორიას. 1979-89 წლებში იყო ამავე ინსტიტუტის რექტორი. ს. ხეჩინაშვილი შეისწავლის სმენისა და ვესტიბულურ ფუნქციას, ყურისა და ხორხის ქირურგიულ საკითხებს. ოტოსკლეროზის დროს სმენის გასაუმჯობესებელი ოპერაციების სრულყოფისა და პრაქტიკაში დანერგვისათვის 1964 წელს მიენიჭა ლენინური პრემია.

მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი (1952), პროფესორი (1953), საქართველოს მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე (1965), საქართველოს მეცნიერებათა

აკადემიის აკადემიკოსი (1996), სსრკ მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1980). საქართველოს ოტორინოლარინგოლოგთა სამეცნიერო საზოგადოების თავმჯდომარე (1972 წლიდან), ოტორინოლარინგოლოგთა საკავშირო სამეცნიერო საზოგადოების გამგეობის პრეზიდიუმის თავმჯდომარის მოადგილე (1982), გერმანელ ბუნებისმეტყველთა (“ლეოპოლდინის”) აკად. წევრი (1974), ბულგარეთის, ჩეხოსლოვაკიის, გერმანიის, უნგრეთის ოტორინოლარინგოლოგთა სამეცნიერო საზოგადოებების საპატიო წევრი. ბერლინის ჰუმბოლდტის სახ. პრემიის ლაურეატი (1978). სსრკ VII და VIII მოწვევების უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი.

დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით, ოქტომბრის რევოლუციის, შრომის წითელი დროშის ორდენებითა და მედლებით. 1998 წელს დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით. მისი ბიოგრაფია შეტანილია “ჭკოს წკო”-ს ინგლისურ გამოცემაში.

1986 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ხუციძე ვახტანგ (წოპე) გალაქტიონის ძე – ოტორინოლარინგოლოგი, პლასტიკური და ესთეტიკური ქირურგიის ფუძემდებელი საქართველოში, უმაღლესი კატეგორიის ქირურგი. საქართველოს დამსახურებული ექიმი (1967). დაიბადა 1923 წლის 15 სექტემბერს ცაგერის რაიონში. 1947 წელს დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტი. 1959-76 წლებში იყო ყელ-ყურ-ცხვირის

განყოფილების გამგე თბილისის №4 საავადმყოფოში, 1976-83 წლებში – ჯანდაცვის სამინისტროს საექიმო-კოსმეტოლოგიური სამკურნალო ქირურგიული განყოფილების გამგე, ხოლო 1983 წლიდან ე. ფიფიას სახელობის ამიერკავკასიის რკინიგზის კლინიკურ საავადმყოფოში დაავადებულ ღორ-ორგანოთა და პლასტიკური ქირურგიის განყოფილების გამგეა. 1996 წლიდან განყოფილება გამოეყო საავადმყოფოს და დააარსა პლასტიკური და ესთეტიკური ქირურგიის კლინიკა “წოპე”, რომელსაც ხელმძღვანელობს დღემდე. 1998 წლიდან საქართველოს ჰუმანიტარულ და სახელოვნებო მეცნიერებათა აკადემიის საპატიო დოქტორია. ყოველწლიურად, გარკვეულ თვეებში მუშაობს მოსკოვში. საზოგადოება “ახალმა

ელიტამ” მას მიანიჭა თავადის (Князь) წოდება. გაკეთებული აქვს 40 ათასზე მეტი პლასტიკური ოპერაცია მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში.

თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება მიენიჭა 2003 წელს.

ჯაფარიძე მედეა ვალერიანის ასული – მსახიობი.

დაიბადა 1923 წლის 20 მარტს თბილისში. 1942 წლიდან მოღვაწეობდა თბილისის კ. მარჯანიშვილის სახელობის სახელმწიფო აკადემიურ თეატრში. პარალელურად გაიარა თბილისის შოთა რუსთაველის თეატრთან არსებული გ. ტოვსტონოგოვის სტუდიის კურსი, ხოლო შემდეგ სწავლა გააგრძელა მოსკოვის სამხატვრო თეატრთან არსებულ ვ. ნემიროვიჩ-დანჩენკოს სტუდიაში. მ. ჯაფარიძე ბრწყინვალე ოსტატობით ქმნიდა როგორც სახასიათო და კომედიურ, ასევე ლირიკულ და დრამატულ როლებს, მათ შორის ნინა (მ. ლერმონტოვის “მასკარადი”), გულსუნდა (ვაჟა-ფშაველას “მოკვეთილი”), ჯულიეტა, ლედი ანა (უ. შექსპირის “რომეო და ჯულიეტა”, “რიჩარდ III”), ლარისა (ა. ოსტროვსკის “უმზითვო”), პარასკა (ი. გალანის “სიყვარული გარიჟრაჟზე”), მარტა-იზაბელა (ა. კასონას “ხეები ზეზეულად კვდებიან”), ლიუბოვ იაროვაია (კ. ტრენიოვის “ლიუბოვ იაროვაია”), ელიზა დულიტლი, კლეოპატრა (ბ. შოუს “პიგმალიონი”, “კეისარი და კლეოპატრა”), ჭრიჭინა (მ. ბარათაშვილის “მარინე”), ივდითი (კ. გუცკოვის “ურიელ აკოსტა”), გულქანა (პ. კაკაბაძის “კახაბერის ხმალი”), იოკასტე (სოფიკლეს “ოიდიპოს მეფე”) და სხვა. კინოროლებიდან აღსანიშნავია ნაზიმე (“ქალიშვილი გაღმიდან”, 1940), თინათინი (“გიორგი სააკაძე”, 1942-43), ქეთო (“ქეთო და კოტე”, 1948), ელიკო (“წარსული ზაფხული”, 1953), ეკა (“მზე შემოდგომისა”, 1973) და დედოფალი და ეთერი (“ჯურღალის ფარი”, 1944), რისთვისაც 1951 წელს მიენიჭა სსრკ სახელმწიფო პრემია. 1960 წლიდან საქართველოს სახალხო არტისტია.

გარდაიცვალა 1994 წელს. დაკრძალულია დიდუბის პანთეონში.

1988 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.

ჯაფარიძე ოთარ მიხეილის ძე – არქეოლოგი, დაიბდა 1921 წლის 16 სექტემბერს თბილისში. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი (1993; წ.-კორ. 1979), ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი (1962), პროფესორი (1964), ი. ჯავახიშვილის სახ. პრემიის (1970) და თსუ პრემიის ლაურეატი (1962). 1984 წლიდან არქეოლოგიური კვლევის ცენტრში განყოფილების გამგე. 1949 წლიდან ეწევა პედაგოგიკურ მუშაობას თსუ-ში (1967-99). არქეოლოგიური და ეთნოგრაფიული კათედრის გამგე, თსუ რექტორი (1991), ქართული ენციკლოპედიის მთვარი სამეცნიერო საბჭოს წევრი. გამოქვეყნებული ნაშრომები, რომელთა შორის 11 მონოგრაფიაა, ძირითადად ეხება ბრინჯაოს ხანის საქართველოს კულტურის ისტორიისა და ქართველ ტომთა ეთნოგრაფიული ისტორიის საკითხებს 1948-49 წლებში. მისი ხელმძღვანელობითა და მონაწილეობით გაითხარა ძველი თბილისის კერამიკული სახელოსნო “განჯის კარი”. ძირითადი ნაშრომებია: ლითონის წარმოების ადრეული საფეხური საქართველოში, თბ., 1955; არქეოლოგიური გათხრები თრიალეთში 1957-58 წწ., თბ., 1960; ქართველ ტომთა ეთნიკური ისტორიის საკითხისათვის არქეოლოგიური მონაცემების მიხედვით, თბ., 1976; ქართველი ტომების ეთნოკულტურული ისტორიისათვის ძვ.წ. II ათასწლეულში, თბ., 1998. საქართველოს სახელმწიფო პრემია (1993). დაჯილდოებულია ღირსების ორდენით (1997).

თბილისის საპატიო მოქალაქე გახდა 1997 წელს.

ჯაფარიძე უჩა (ილია) მალაქიას ძე – მხატვარი, ფერმწერი. დაიბადა 1906 წლის 17 აგვისტოს ონის რაიონის სოფელ ღარში. 1922-24 წლებში სწავლობდა თბილისში, მოსე თოიძის სამხატვრო სტუდიაში. 1931 წელს დაამთავრა თბილისის სამხატვრო აკადემია. 1936 წლიდან ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას. 1944

წლიდან პროფესორია, 1942-48 წლებში სამხატვრო აკადემიის რექტორი. 1939 წლიდან ფერწერისა და კომპოზიციის კათედრის გამგე. 1951-1972 წლებში იყო საქართველოს მხატვართა კავშირის თავმჯდომარე.

ადრინდელ ნაწარმოებებშივე უ. ჯაფარიძე წარმოჩინდა როგორც რეალისტი მხატვარი. მის ორ ან სამფიგურიანი ჟანრული სცენები გარკვეულ ეპიკურობასთან ერთად გამოირჩევა პოეტურობით, ღრმა ფსიქოლოგიური განწყობით. ასეთებია “მწყემსი” (1933), “სამხარი” (1931), “მოგზაურობა” (1936), “პირველი თვითმფრინავი რაჭაში” (1936), “გულითადი საუბარი” (1938), “დედის ფიქრები” (1945), “დარიგება” (1957), “იმერელი გლეხი”. მნიშვნელოვანო ადგილი უკავია მის შემოქმედებაში ისტორიულ-რევოლუციურ თემატიკას. აღსანიშნავია ამ თემატიკისადმი მიძღვნილი მონუმენტური ტილო “საპირველმასო დემონსტრაცია თბილისში 1901 წელს” (1939-1941), რისთვისაც 1942 წელს მიენიჭა სსრკ სახელმწიფო პრემია.

უჩა ჯაფარიძე ნაყოფიერად მოღვაწეობდა პორტრეტულ ჟანრშიც: “შოთა რუსთაველი” (1937), “უშანგი ჩხეიძე” (1943), “იოსებ იმედაშვილი” (1951) და სხვა. მის კალამსვე ეკუთვნის შ. რუსთაველის “ვეფხისტყაოსანი”-ს და ი. ჭავჭავაძის პოემის “რამდენიმე სურათი ანუ ეპიზოდი ყაჩაღის ცხოვრებიდან” ილუსტრაციები.

1987 წელს, უკანასკნელ წლებში შექმნილი პორტრეტებისა და ჟანრული სურათებისათვის მიენიჭა შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია.

იყო საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი (1946), სსრ კავშირის სახალხო მხატვარი (1963), სსრ კავშირის სამხტვრო აკადემიის აკადემიკოსი (1958), სსრ კავშირის მშვიდობის დაცვის კომიტეტის წევრი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს არაერთი მოწვევის დეპუტატი.

დაჯილდოებულია ლენინის 2 და სხვა ორდენებით.

1982 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება. 1986 წელს მიენიჭა ქალქ ონის საპატიო მოქალაქის წოდება.

გარდაიცვალა 1988 წლის ივლისში. დაკრძალულია საზოგადო მოღვაწეთა საბურთალოს პანთეონში.

ჯუღელი მედეა (მზია) ნიკოლოზის ასული – სპორტსმენი (სპორტული ტანვარჯიში). დაიბადა 1925 წლის 1 აგვისტოს ქუთაისში. 1956 წელს დაამთვარა საქართველოს ფიზკულტურის სახელმწიფო ინსტიტუტი. არის სსრკ რვაგზის ჩემპიონი ბჯენით ხტომებსა (1946, 47, 52-55) და რგოლებზე (1954). 1951 წელს ბერლინში ჩატარებული XI მსოფლო თამაშების ჩემპიონი ბჯენით ხტომასა და გუნდურ შეჯიბრებში. 1954 წელს ბუქარესტში ჩატარებული ახალგაზრდობის I საერთაშორისო მეგობრული სპორტული თამაშების გუნდური ჩემპიონი და მეორე პრიზიორი ხტომებში.

მ. ჯუღელი 1952 წლის ჰელსინკის XV ოლიმპირი თამაშების ჩემპიონია: გუნდური – I ადგილი, ოქროს მედალი, მრავალჭიდში IX ადგილი, ბჯენით ხტომებში – IV ადგილი, საგნით ვარჯიშში – გუნდური II ადგილი, ვერცხლის მედალი.

არის სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი, საქართველოს ფიზკულტურისა და სპორტის დამსახურებული მოღვაწე. 1996 წელს მიენიჭა ღირსების ორდენი.

2002 წელს მიენიჭა თბილისის საპატიო მოქალაქის წოდება.